

**NICOLAE
SCHITCO**

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

**PERSONALITATE DISTINCTĂ
A CULTURII ȘI SCRISULUI ROMÂNESC**

MONOGRAFIE

BIOBIBLIOGRAFICĂ

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

**NICOLAE SCHIȚCO:
PERSONALITATE DISTINCTĂ
A CULTURII ȘI
SCRISULUI ROMÂNESC**

Monografie biobibliografică

Chișinău, 2025

CZU 821.135.1(478).09+016

N 60

Director general: Elena Pintilei

Coordonator: Aliona Tostogan

Compartiment bibliografic: Margareta Cebotari, Maria Sargun

Redactor: Jana Badan

Coperta: Alexandru Burdila

Fotografia de pe copertă: Mihai Potârniche

Contribuție: Nicolae Schițco

Lucrarea este recomandată spre editare de către Consiliul redacțional al BNRM, proces-verbal nr. 2 al ședinței din 6 martie 2025.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Nicolae Schițco: personalitate distinctă a culturii și scrisului românesc :

Monografie biobibliografică / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; coordonator: Aliona Tostogan ; compartimentul bibliografic: Margareta Cebotari, Maria Sargun ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : [S. n.], 2025 (Lexon-Prim). – 217 p. : fot.

Bibliogr.: p. 123-188 (250 tit.). – Indexuri auxiliare: p. 189-196. – 150 ex.

ISBN 978-9975-119-72-6.

821.135.1(478).09+016

N 60

CUPRINS

INTRODUCERE	6
Margareta CEBOTARI. Prefață	6
Tudor ȚOPA. Revelația cugetului.....	11
Nicolae SCHIȚCO. Tabel cronologic comentat	13
Vlad CIUBUCCIU. Arborele genealogic. Un sângerean la SOFIA (ANFISOVCA). Nicolae Schițco	21
 ARTICOLE SEMNATE DE NICOLAE SCHIȚCO	 24
Instituirea sistemului național de distincții de stat ale Republicii Moldova în 1992	24
Cum a fost creată Comisia Națională de Heraldică	35
În dimensiunea timpului prezent „Localitățile Republicii Moldova” – tradiție, adevăr, realitate	39
Între paradox și certitudine (sau Certitudinea paradoxului)....	44
O cronică cât o enciclopedie a personalităților	45
Tecuci, Casa Mare a Aforismului	47
 OMAGII SEMNATE DE NICOLAE SCHIȚCO	 49
Sofia – izvor de viață și înțelepciune (200 de ani de la fondare)....	49
Înainte-mergătorul „Draghiștei” (Victor Ladaniuc – 75 de ani)...	55
Drumul cu cărți... (Nicolae Dabija – 70 de ani)	57
Simțirea lui vindeca toate fluctuațiile	59
Un trudnic al cuvintelor (Ion Melniciuc – 75)	60
Pelerin pe tărâmul înțelepciunii (Dumitru Țăra la 70 de ani)....	61
Dascălul cu har de cercetător (Nicolae Silistraru – pedagogul care construiește personalități).....	64
Înnobilat cu slova demnității (Tudor Țopa – 80)	65
Vlad Mischevca – reprezentant de frunte al heraldicii naționale	67
 REFLECȚII. POEZII	 70
Rapsodie sofiană (I)	70

Îmblânzirea mielului (II)	71
Desprindere din fir (eseu)	74
Cântare Sofiei (Odă satului Sofia)	75
Bătrânul scripcar	76
Toamnă	77
AFORISME	78
APRECIERI DESPRE NICOLAE SCHIȚCO	86
Iurie COLESNIC. A descoperi adevărul nu doar pentru sine... ..	86
Tudor PALLADI. Aforismul prozopoematic sau drumul gândului spre înaltul cuvântului.....	88
Ioan MÂNĂSCURTĂ. Cartea gândului lucrător	95
Vitalie RĂILEANU. Lirismul cu probabilitate maximă	97
Ion BERGHIA. O zăbavă de suflet... ..	99
Emilian MARCU. Nicolae Schițco. Bulgări, cugetări, maxime, reflecții. Chișinău, Tipografia Centrală, 2021. 136 p.....	102
Mircea SNEGUR. Responsabil și prolific	104
Silviu ANDRIEȘ-TABAC. Nicolae Schițco și heraldica	106
Victoria FONARI. Ancorat în aforisme	108
Nicolae ROIBU. Sofianul cu protocol diplomatic	111
Ion CUZUIOC. Nicolae Schițco, un filosof al scrisului românesc!....	113
Ion MELNICIUC. Ornicul plin de semne (în loc de telegramă)	115
Gheorghe CIOBANU. La braț cu realitatea	116
Tudor ȚOPA. Un om al faptelor	118
Cristina KELLY. Tata (telegramă, în loc de eseu)	122
BIBLIOGRAFIE	123
VOLUME	123
Volume de autor	123
Lucrări publicate în colaborare.....	130
Fundația „Draghiștea”: ediții colective	137
Publicații îngrijite de Nicolae Schițco: editor, redactor artistic, coordonator	141

STUDII DIN ISTORIA LOCALITĂȚILOR REPUBLICII MOLDOVA	143
COMUNICĂRI. ESEURI. PREFEȚE. MATERIALE DE POPULARIZARE	155
Publicații în volume și culegeri.....	155
Articole publicate în seriale.....	157
AFORISME. REFLECȚII. MAXIME. CUGETĂRI	161
Publicații în culegeri	161
Publicații în seriale	162
GRAFICĂ DE NICOLAE SCHIȚCO	165
APRECIERI ȘI REFERINȚE DESPRE NICOLAE SCHIȚCO	166
Înregistrări audio/video cu Nicolae Schițco, publicații în resurse electronice	166
Referințe în volume și culegeri	172
Referințe în seriale.....	181
INDEXURI AUXILIARE.....	189
Index de nume	189
Index de seriale	192
Index de resurse electronice.....	193
FILE DIN ALBUMUL DE FAMILIE	197
FILE DIN ACTIVITATE	208

INTRODUCERE

PREFAȚĂ

Monografia biobibliografică „Nicolae Schițco: personalitate distinctă a culturii și scrisului românesc” a fost elaborată cu prilejul aniversării a 70 de ani a protagonistului lucrării. Personalitate înzestrată cu talente multiple, pe parcursul vieții s-a implicat în diferite activități: de sociolog, cercetător al istoriei locale, bibliograf, publicist, scriitor, editor, redactor și coordonator de ediții. Fiind absolvent al Facultății de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Moldova, și-a început activitatea profesională la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, în calitate de metodist. Pe parcursul vieții, a deținut mai multe funcții: inspector superior la Secția de cultură, Ialoveni; director al Sistemului Centralizat de Biblioteci din acest raion; șef al Secției de cultură a Comitetului Executiv Raional Ialoveni; director al Bibliotecii Republicane Științifico-Medicale din Moldova; sociolog superior la Centrul Unional de Studiere a Opiniei Publice, filiala din Moldova; sociolog la Institutul de Filosofie și Sociologie al Academiei de Științe din Moldova; consultant superior la Președinția Republicii Moldova, Secția Mass-media și sociologie; consultant principal, Secția Decorări; șef al sectorului heraldică și asistență protocolară; coordonator de proiect la Agenția Națională de Stat „Moldpres”; director executiv al Fundației „Draghiștea”; heraldist secretar în cadrul Aparatului Președintelui Republicii Moldova, secretar al Comisiei Naționale de Heraldică.

Această monografie biobibliografică reprezintă un omagiu persoanei care a avut o implicație deosebită în edificarea și consolidarea instituțiilor de stat, iar în calitate de consultant principal al Secției Decorări, de șef al sectorului heraldică și asistență

protocolară, a luat parte la instituirea sistemului național de distincții de stat ale Republicii Moldova. Nicolae Schițco a contribuit la crearea Comisiei Naționale de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, fiind vicepreședinte, secretar și membru al acestei comisii. În timp, Comisia Națională de Heraldică a devenit o entitate națională, care și-a onorat cu responsabilitate obligațiunile, creând o școală modernă a heraldicii naționale.

Nicolae Schițco este autor al unor publicații despre localitățile raionului unde a activat la începutul carierei de muncă: „Raionul Ialoveni” (carte-album, 2010); „Raionul Ialoveni: 40 de ani” (carte-album, 2017); „Raionul Ialoveni – tradiție și viitor” (carte-album, 2022). În același timp, a scos de sub tipar și publicații artistice, în care a încununit talentul său literar și faptul că este un bun cunoscător al legităților existențiale, al lumii interioare a oamenilor: „Duminica gândurilor (maxime, reflecții, cugetări)”, 2018; „Bulgări (cugetări, maxime, reflecții)”, 2021.

În colaborare cu publicistul Tudor Țopa, a cercetat istoria mai multor sate din Republica Moldova, publicând cinci monografii: „Bardar: Leagăn strămoșesc” (2009); „Ulmu de pe valea Botnei” (2011); „Horodca din preajma cetății antice” (2013); „Țipala și sateliții săi” (2014); „Fârlădenii din podgoriile Gălbenei” (2016). Nicolae Schițco este autor a 34 de studii istorice privind orașele și satele actuale (la 12 – autor, iar la 22 – coautor), descriind viața și activitatea a peste o mie de personalități notorii din Republica Moldova și din lume, care au avut tangențe cu așezările respective. Studiile au fost publicate în itinerarul documentar-publicistic ilustrat „Localitățile Republicii Moldova”, în perioada anilor 2006-2017. În același timp, a fost editor, redactor, coordonator al mai multor publicații și volume, iar Fundația „Draghiștea”, unde a deținut funcția de director executiv în perioada 2002-2016, a elaborat și editat peste 100 de titluri de carte.

A continuat și activitatea literară, publicând cicluri de aforis-

me și cugetări „pentru suflet” atât în paginile hebdomadarului „Literatura și arta”, cât și în volume antologice de aforisme editate în România.

Nicolae Schițco este membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. S-a învrednicit de titlul de laureat al Salonului Internațional de Carte de la Chișinău, laureat al cotidianului „Literatura și arta” etc. Totodată, este un autor binevenit la prestigioase concursuri ale aforismului, apreciat în cadrul Festivalului Internațional al Aforismului, desfășurat în România pentru românii de pretutindeni. A reușit să obțină premii și trofee speciale ale acestui festival pe parcursul mai multor ani.

Munca exigentă a domnului Nicolae Schițco a fost apreciată din plin: i s-a conferit titlul onorific „Om Emerit” (21 decembrie 2016), prin Decretul Președintelui Republicii Moldova, pentru merite în promovarea valorilor culturale naționale, contribuție la valorificarea patrimoniului istoric al localităților și activitate organizatorică prodigioasă, Diploma de Onoare a Președintelui Republicii Moldova (20 iulie 2017), Medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei (4 iunie 2021), Crucea „Meritul Heraldic” a Comisiei Naționale de Heraldică (1 decembrie 2020) etc. Este Cetățean de Onoare al raionului Ialoveni, al satului Sofia, raionul Drochia.

Studiile, articolele și reflecțiile lui Nicolae Schițco, prezentate în această lucrare, confirmă talentul său literar și contribuția importantă a domniei-sale la dezvoltarea studiului istoriei locale, istoriei satelor moldovenesti, risipită prin arhive. Atât culegerile de aforisme, reflecții, eseuri, cugetări semnate de Nicolae Schițco, cât și cercetările din domeniul istoriei locale au fost apreciate de critici literari, filologi, scriitori, cercetători științifici și literari, publiciști din Republica Moldova și România: acad. Mihai Cimpoi, acad. Ion Melniciuc, acad. Nicolae Dabija, Silviu Andrieș-Tabac, Ioan Mânăscuță, Vitalie Răileanu, Nicolae Roibu, Ion Cuzuioac, Victoria

Fonari, Ion Berghia, Emilian Marcu etc.

Monografia biobibliografică „Nicolae Schițco: personalitate distinctă a culturii și scrisului românesc” este structurată în felul următor: *Introducere*; *Articole semnate de Nicolae Schițco*; *Omagii semnate de Nicolae Schițco*; *Reflecții. Poezii*; *Aforisme*; *Aprecieri despre Nicolae Schițco*; *Bibliografie*; *File din albumul de familie*; *File din activitate*.

Pentru compartimentul bibliografic informațiile au fost selectate din „Bibliografia națională a Moldovei”, editată de Camera Națională a Cărții din Republica Moldova (perioada anilor 2000-2024), din publicația anuală „Calendar național” (anii 2015, 2020, 2025) și din Buletinul de informare și documentare, „Cultura în Moldova” (perioada anilor 2015-2023), elaborate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova. O altă sursă de informare a fost catalogul electronic al BNRM. De asemenea, s-au examinat informațiile despre lucrările lui Nicolae Schițco cuprinse în cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la publicațiile științifice din Republica Moldova, Instrumentul Bibliometric Național (IBN), inițiat și actualizat sistematic de către Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI). Pentru a preciza unele detalii despre sursele prezente în lucrare, o bună parte a documentelor au fost consultate de visu.

Bibliografia cuprinde 250 de descrieri bibliografice, reunite în următoarele compartimente: *Volume*: Volume de autor; *Lucrări publicate în colaborare*; *Fundația „Draghiștea”*: ediții colective; *Publicații îngrijite de Nicolae Schițco*: editor, redactor artistic, coordonator; *Studii din istoria localităților Republicii Moldova*; *Comunicări, eseuri, prefețe, materiale de popularizare*: Publicații în volume și culegeri, *Articole publicate în seriale*; *Aforisme. Reflecții. Maxime. Cugetări*: Publicații în culegeri, Publicații în seriale; *Grafică de Nicolae Schițco*; *Aprecieri și referințe despre Nicolae Schițco*. Înregistrările bibliografice sunt aranjate în ordine direct cronologică, în interiorul fiecărui subcompartiment sunt

prezentate mai întâi înregistrările bibliografice ale publicațiilor în volume, apoi ale culegerilor de articole, urmând cele ale articolelor publicate în seriale.

Descrierile bibliografice ale documentelor sunt efectuate conform cerințelor prevăzute în primul standard moldovenesc, adoptat de Institutul Național de Standardizare, SM 356:2023. *Informare și Documentare. Înregistrarea bibliografică. Descrierea bibliografică: Cerințe și reguli de aplicare*, fiind prezentate în fiecare compartiment în ordinea alfabetică a numelor autorilor sau a titlurilor. Conform recomandărilor standardului în vigoare, vedeta de autor poate fi omisă dacă numele autorului se repetă de mai multe ori în aceeași lucrare. În aceste cazuri, numele protagonistului lucrării, Nicolae Schițco, este prezentat în descrierea bibliografică după titlu, la secțiunea date despre autor.

Selectarea materialului a fost încheiată la 30 ianuarie 2025.

Lucrarea conține trei indexuri auxiliare: *Index de nume; Index de seriale; Index de resurse electronice*, care vor contribui la regăsirea facilă a informațiilor necesare.

În final, cititorii pot urmări imagini din viața și activitatea domnului Nicolae Schițco, incluse în compartimentele *File din albumul de familie* și *File din activitate*.

Informația cuprinsă în această monografie biobibliografică este destinată celor interesați de viața și activitatea lui Nicolae Schițco, de instituirea sistemului național de distincții de stat ale Republicii Moldova, de studiul istoriei locale și de aforismul contemporan din Republica Moldova.

Margareta CEBOTARI
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

REVELAȚIA CUGETULUI

Tudor ȚOPA

**publicist, autor a 94 de cărți de proză documentară,
cavaler al Ordinului Republicii
(Iulie, 2024)**

Persoanele care au darul să compună și să cultive aforisme, numite „romane scrise printr-o frază”, meditează simplu, expresiv și profund, întruchipează în societate un diamant al gândirii. Printre acești făuritori cu calități deosebite e și publicistul Nicolae Schițco, bărbat modest, elegant și mărinimos.

A lucrat în organele de stat ale Republicii Moldova și a reușit să realizeze fapte mari. Apreciez mult activitatea Dumnealui în domeniul creației – sferă dragă și sufletului meu. Am avut plăcerea să muncesc alături de el în echipa de creație a serialului enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova”, mi-a fost călăuză și coautor în selectarea istoriei risipite prin arhive și în scrierea monumentelor literare despre vetrele cărunte voievodale: Horodca, Ulmu, Țipala, Bardar și Fârlădeni, ne-am deplasat în zeci de sate și orașe la întâlnirile cu cititorii.

Nicolae Schițco este un autor binevenit la prestigioase concursuri ale aforismului. Și apreciat! Bunăoară, în cadrul Festivalului Internațional al Aforismului, desfășurat în or. Tecuci, s-a învrednicit de Trofeul „SAPIENS PIROBORIDAVA”, ediția anului 2023, iar la Festivalul Național de critică literară și aforism din or. Roman, ediția anului 2024, a fost nominalizat cu premiul II. Autorul recunoaște: „Am mers o viață la braț cu bunătatea. Îi port respectul, fiindcă nu a încercat să mă abandoneze”. Despre cartea de cugetări „Duminica gândurilor” profesorul ieșean Ion Berghia consemnează: „Maximele sunt ticluite când cu ironia, când cu umorul epigramistului sau cu gravitatea cugetătorului, încât jocul de cuvinte se convertește în final într-un sfat sau într-o constatare cu impact mult mai rapid asupra cititorului decât

filosofia sau literatura cu caracter didactic”. Iar criticul literar Tudor Palladi, cu referire la cartea de reflexii „Bulgări”, consemnează: „Citită de la un capăt la altul, metafora «bulgărilor», direct sau indirect, adică «umbra» ei plutitoare și mărturisitoare de Adevăr «ne convinge de încrederea în existența noastră, dar și de faptul că mai suntem în stare să lăsăm urme», să scriem inspirat – problematic și polemic – și nu doar pseudometaforic și mimetic, de dragul scrisului leșietic și ermetic”.

Nicolae Schițco biciuiește necruțător invidia, lăcomia, orgoliul. „Fericirea, spune el, există în fiecare din noi. Însă, devenind pradă orgoliului, o transformăm în nenorocire.” El, în paginile de socializare, comunică zilnic cu zeci de cititori. Cuvintele lui se împletesc armonios, curg calm, așezat și argumentat, emană căldură și înțelepciune. Înțelepciune de soț, tată și bunel, bărbat cu prieteni mulți și devotați. Omul care ține în mână o floare nu poate gândi și proceda urât.

Strălucite bijuterii editoriale, ilustrate de maestrul Andrei Mardari, sunt cele trei albume ale lui Nicolae Schițco despre plăsurile și oamenii raionului Ialoveni, unde el, pe timpuri, a muncit, vorba populară, „ministru al culturii”. Printre versurile de aleasă ținută, scrise de Nicolae Schițco într-o sclipire de inspirație, este și textul „Bătrânul scripcar”, pus pe note muzicale și interpretat cu elan de compozitorul Saveliu Cojocaru.

Nu cunosc dacă Nicolae a frunzărit opera lui Șota Rustaveli, dar el procedează în cheia marelui poet georgian: „Ca să ai, trebuie să dai”. Nicolae Schițco e mărinimos, comunicativ și prietenos cu oamenii, îngăduitor, gata oricând să-ți vină în ajutor. Probabil, moștenește această avere spirituală de la părinți și buneii, din satul de baștină Sofia, așezat între două coline în câmpia mănoasă a ținutului Bălți.

Locurile natale, cu orizonturi largi și senine, lasă urme adânci în copilărie, în caracterele și bunătatea firească națională. Exemplul viu trăiește alături de noi!

TABEL CRONOLOGIC COMENTAT

Nicolae SCHIȚCO

1955, 27 aprilie S-a născut în cel mai frumos sat de pe Terra – satul Sofia, raionul Bălți (astăzi Drochia), în familia lui Ion și a Ecaterinei Schițco, care au crescut și educat șase copii: Iulian, Mihail, Dumitru, Nicolae, Valeriu, Maria.

1962-1972 Învață carte la renumita școală sofiană, cu tradiții serioase în educație, mai deprinde în două veri pe câmpurile din colhoz (prin clasa a VIII-a și a IX-a) secretele creșterii legumelor. Participă la competiții sportive în cadrul echipelor școlii la handbal, lupte libere, gimnastică, tirul sportiv, la fanfară, în ansamblul de dansuri și în corul școlii.

1972-1976 Urmează studiile la Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Moldova. În afară de studierea disciplinelor, mai face și „munca grea” de staroste (șef) de grupă, editează, împreună cu colegii Alexe Rău și Ilie Todorov, câteva ediții a gazetei de perete a facultății, are o scurtă colaborare cu ziarul universității.

Experiența profesională

1976, septembrie – 1977, mai
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, metodist
Inițial, a fost repartizat ca tânăr specialist la Societatea Republicană „Știința” – instituție care, sub conducerea partidului

comunist, realiza politica cultural-propagandistică. Refuză să lucreze aici, iar Ministerul Culturii îl repartizează la Biblioteca Națională pentru Copii. Aici, în calitate de metodist, elaborează lucrări metodice, ține, în cadrul cursurilor republicane de perfecționare, prelegeri pentru bibliotecarii din republică și angajații librăriilor „Luminița” ale Asociației „Moldknigotorg”, efectuează deplasări de serviciu în instituțiile de cultură. Totodată, Ministerul Culturii îl antrenează în activități privind coordonarea colectivelor în cadrul Festivalului „Mărțișor”, deplasări de protocol cu delegații unionale și republicane.

1977, mai – 1988, ianuarie

Secția de cultură, Ialoveni, inspector superior, director al Sistemului Centralizat de Biblioteci; șef al Secției cultură a Comitetului Executiv Raional

Conducerea „Moldknigotorg”-ului, în acea perioadă un colos în domeniul editării de carte, apreciindu-i activitatea, solicită transferarea și angajarea în cadrul aparatului central, însă Ministerul Culturii, pentru a motiva refuzul, îl repartizează în cadrul Secției de cultură a noului raion creat – Ialoveni (inițial botezat Kutuzov). În calitate de inspector superior, a participat nemijlocit la întemeierea secției și selectarea specialiștilor în domeniu. Odată cu înființarea sistemului centralizat de biblioteci din raion, a fost numit director, iar, ulterior, a fost promovat în funcția de șef al secției cultură. Stimularea lecturii, organizarea colectivelor folclorice, propagarea tradițiilor și obiceiurilor populare, realizarea proiectelor și acțiunilor culturale întru promovarea tradițiilor populare, a interpreților autohtoni, folclorului autentic, cooptarea în activitatea instituțiilor a personalităților notorii ale culturii naționale: Ion și Vasile Furnică, Vladimir Munteanu, Mircea Oțel, Vasile Iovu, Ion Suruceanu, Anișoara Puică, Mihai Toderașcu, Ioana Căpraru, Vladimir Serbușcă, Tudor Tătaru ș.a. – acestea au fost principalele direcții de activitate. Obține o bursă de studii pentru Tudor Tătaru la Institutul Unional pentru Arta

Cinematografică (VGİK). Totodată, a conlucrat frecvent cu Televiziunea Națională la realizarea emisiunilor televizate care reflectau succesele, dar și problemele culturii naționale în general și, în special, ale instituțiilor de cultură din localitățile rurale. Lăutarul Filip Toderășcu, din satul Costești, a devenit primul laureat al Concursului Republican „Rapsod al Moldovei”. Iar echipa raionului s-a impus ca una din marile revelații în cadrul concursului televizat TVC, organizat de televiziunea națională.

1988, ianuarie – 1989

Biblioteca Republicană Științifico-Medicală din Moldova, director

Acceptă invitația Ministerului Sănătății și este numit director al Bibliotecii Republicane, centru informativ și metodic științifico-medical, care pune la dispoziția colaboratorilor instituțiilor științifice medicale publicații privind succesele de ultimă oră în diferite domenii medicale, în special, noutățile din revistele științifice, editate de prestigioase centre internaționale. În acest timp (în anul 1988 și în anul 1989), a fost membru al Comisiei de stat pentru susținerea examenelor de absolvire a Facultății de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Moldova.

1989-1990, octombrie

Sociolog superior la Centrul Unional de Studiere a Opiniei Publice, filiala din Moldova; sociolog la Institutul de Filosofie și Sociologie al Academiei de Științe a Moldovei (prin cumul)

Activitatea în cadrul filialei și a Secției de sociologie a fost marcată de realizarea unor sondaje sociologice în conformitate cu metodele și metodologia științifică în domeniu. În această perioadă a lucrat asupra tezei de doctor și a susținut examenele de promovare.

1990, octombrie – 1997, ianuarie

Președinția Republicii Moldova, consultant superior, Secția Mass-media și sociologie; consultant principal, Secția Decorări; șef al sectorului heraldică și asistență protocolară

Activitatea în sociologie a fost continuată și în cadrul Președinției. Aici, în colaborare cu Secția de sociologie a Institutului de Filosofie și Sociologie al Academiei de Științe a Moldovei, au fost efectuate două sondaje. Într-o scurtă perioadă de timp (în anul 1992), când este transferat în Secția Decorări, este antrenat în elaborarea proiectului Legii Republicii Moldova „Cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova”, a actelor normative în domeniu și a documentelor organizatorice. Practic, a conceput sistemul de ordine, medalii și titluri onorifice, astfel punând bazele sistemului național de distincții. Urmează apoi lucrul asupra concepției și, ulterior, creării Comisiei Naționale de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova și, implicit, a sistemului național heraldic. Astfel a fost conturat și organizat sistemul însemnelor oficiale ale statului. A introdus și promovat noi elemente în protocolul diplomatic de stat al țării. În cadrul Președinției, a avut onoarea să lucreze cu mari personalități: Dumitru Puntea, Ion Borșevici, Constantin Oboroc, Andrei Băleanu, Anatol Ciobanu, Petru Dascăl, Alexandru Șcerbanschi.

1997-2002

Coordonator de proiect la Agenția Națională de Stat „Moldpres”

La Agenție s-a încadrat în lucrul de organizare, de elaborare a concepției unei enciclopedii de importanță – itinerarul documentar-publicistic ilustrat „Localitățile Republicii Moldova”. Agenția a publicat primele 3 volume ale serialului, apoi conducerea nou-venită a sistat editarea lucrării.

2002-2016

Director executiv al Fundației „Draghiștea”

În vederea continuării elaborării și editării itinerarului, a fost creată Fundația „Draghiștea”. Activitatea în cadrul ei în calitate de director, dar și de autor, între anii 2002 și 2016, care îl caracterizează plenar, a fost una prodigioasă. În această perioadă, au

fost elaborate și editate peste 100 de titluri de carte.

„Localitățile Republicii Moldova”, serial enciclopedic, editat de Fundația „Draghiștea”, în opinia specialiștilor, a cititorilor, are o importanță majoră pentru valorificarea și promovarea culturii naționale, este lucrarea cea mai semnificativă, în apariția căreia au fost antrenate resurse intelectuale și financiare meritorii, iar rolul lui Nicolae Schițco în realizarea acestui proiect de amploare, de importanță pentru Republica Moldova, și nu numai, este de netăgăduit.

Apărută în 15 volume, lucrarea, grație cercetărilor în arhive, dar, nu mai puțin important, și a celor de pe teren, include, în ordine alfabetică, studii privind evoluția în timp și în spațiu a tuturor așezărilor actuale ale Republicii Moldova. Micromonografiile privind cele 1 679 de cuiburi umane, inclusiv și studiile introductive, care descriu situația în domeniul social-economic, cuprind 9 692 de pagini de text. Eseurile despre acestea au caracter documentar-publicistic și includ materiale obiective de ordin istoric, sociologic, geografic, demografic, etnocultural, administrativ, cultural, toponimic.

Editarea lucrării enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova” a fost salutăată și sprijinită de academicienii: Petru Soltan, Boris Melnic, Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Gheorghe Ghidirim, Boris Găină, Nicolae Corlăteanu, Ion Hadârcă, Vasile Micu, Ion Tighineanu, Valeriu Matei, Anatol Hurmuzache; savanții: Dumitru Batâr, Ion Buga, Ștefan Topală, Ion Hâncu, Anton Moraru, Anatol Eremia, Petru Cocârlă, Vlad Ciubucciu, Vladimir Hotineanu, Ion Melniciuc, Ion Scutelniciuc, scriitorii și oamenii de cultură Arhip Cibotaru, Mihai Munteanu, Agnesa Roșca, Iurie Colesnic, Iulian Filip și alți reprezentanți ai științei și culturii, care și-au expus plenar punctele de vedere pozitive privind importanța acestei lucrări, impactul ei asupra societății.

În anul 2009 editează cartea „Bardar – leagăn strămoșesc” (coautor Tudor Țopa).

În anul 2010 iese de sub tipar cartea-album „Raionul Ialoveni”.

Apoi, împreună cu Tudor Țopa, editează monografiile „Ulm de pe valea Botnei” (2011); „Horodca din preajma cetății antice” (2013); „Țipala și sateliții săi” (2014), „Fârlădenii din podgoriile Gălbeniței” (2016).

2016-2020

Heraldist secretar în cadrul Aparatului Președintelui Republicii Moldova, secretar al Comisiei Naționale de Heraldică

În anul 2016, după definitivarea editării serialului enciclopedic, participă la concursul pentru funcția de secretar al Comisiei Naționale de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova. Devine învingător și, printr-un decret al președintelui Republicii Moldova, este numit în această funcție. Organizează ședințele Comisiei Naționale de Heraldică (peste 20 de ședințe), participă în procesul de avizare și adoptare a însemnelor publice – stemă, drapel, organizează funcționalitatea Armorialului General al Republicii Moldova, coordonează expozițiile heraldice itinerante.

În anul 2017 îi apare cartea-album „Raionul Ialoveni: 40 de ani”, iar în 2018 editează cartea de maxime, reflecții și cugetări „Duminica gândurilor”.

În anul 2019 elaborează, în colaborare cu Iurie Caminschi, proiectul crucifixului în memoria victimelor foametei organizate din 1946-1947, edificat în luna iunie 2019 în satul Sofia, raionul Drochia.

2020-prezent

Concediu de creație

Editează, în anul 2021, cartea de cugetări, maxime și aforisme „Bulgări”, iar în anul 2022, cartea-album „Raionul Ialoveni – tradiție și viitor”, broșura „Ialoveni. Bine ați venit!”.

Elaborează, împreună cu Silviu Tabac, însemnele oficiale ale satului Sofia, raionul Drochia – stema și drapelul –, înregistrate prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 199 din 19 octombrie 2021.

Starea civilă

Căsătorit. Soția Nina, autoare a cinci cărți de poezie pentru copii și maturi.

Doi copii.

Fiica, Cristina, absolvă: Universitatea de Stat din Moldova (limbi moderne), Universitatea Cambridge, Anglia (Diploma of Higher Education), Universitatea din or. Dublin (Higher National Diploma), Pictoriță. Căsătorită. Soțul Paul, programator. Mamă a doi copii: Daniel și David.

Fiul Andrian, absolvent al Universității de Stat din Moldova (drept). Om de afaceri. Căsătorit. Soția Adriana. Copii: Daria și Matei.

Limbi vorbite: limba rusă (fluent), limba engleză (bine).

Hobby-uri: literatura, istoria.

Este autor a 10 cărți: „Bardar – leagăn strămoșesc” (monografie, 2009); „Raionul Ialoveni” (carte-album, 2010); „Ulmul de pe valea Botnei” (monografie, 2011); „Horodca din preajma cetății antice” (monografie, 2013); „Țipala și sateliții săi” (monografie, 2014), „Fârlădenii din podgoriile Gălbeniței” (monografie, 2016), „Raionul Ialoveni: 40 de ani” (carte-album, 2017), „Duminica gândurilor” (maxime, reflecții, cugetări, 2018), „Bulgări” (cugetări, maxime, reflecții, 2021), „Raionul Ialoveni – tradiție și viitor” (carte-album, 2022); autor al eseurilor publicate în serialul enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova” și în multiple ediții colective.

Publicații în ziare și reviste: *Moldova suverană*, *Literatura și arta*, *Timpul*, *Vocea poporului*, *Natura*, *Florile dalbe*, *Limba română*, *Tyrageția* ș.a.

Distincții și afilieri

Titlul onorific „Om Emerit”, conferit prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2532-VII din 21 decembrie

2016, pentru merite în promovarea valorilor culturale naționale, contribuție la valorificarea patrimoniului istoric al localităților și activitate organizatorică prodigioasă.

Diploma de Onoare a Președintelui Republicii Moldova (20 iulie 2017).

Medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei (4 iunie 2021).

Crucea „Meritul Heraldic” a Comisiei Naționale de Heraldică (1 decembrie 2020).

Titlul onorific „Cetățean de Onoare al raionului Ialoveni” (2022).

Titlul onorific „Cetățean de Onoare al satului Sofia” (2023).

Laureat al Saloanelor Internaționale de Carte (2012, 2015 / Premiul „Dimitrie Gusti”), al cotidianului „Literatura și arta” (2014, 2019, 2020, 2022, 2023, 2024), al Festivalului Național al Aforismului din or. Roman, anul 2019, ediția a II-a (Premiul III), anul 2022, ediția a V-a (Premiul II), anul 2024, ediția a VII-a (Premiul II), al Festivalului Internațional al Aforismului din or. Tecuci, anul 2020, ediția a IV-a (Premiul special), anul 2021, ediția a V-a (Premiul III), anul 2022, ediția a VI-a (mențiune), anul 2023, ediția a VII-a (Trofeul „SAPIENS PIROBORIDAVA” ex aequo).

Vicepreședinte, secretar și membru al Comisiei Naționale de Heraldică (1995-1997; 2016-2020).

Membru al Comisiei de Certificare de pe lângă Ministerul Justiției al Republicii Moldova (2015-2021).

Membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova.

Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

ARBORELE GENEALOGIC

UN SÂNGEREAN LA SOFIA (ANFISOVCA)

NICOLAE SCHIȚCO

Vlad CIUBUCCIU
profesor universitar

Neamul acesta, conform ukazului de la *Казённая палата* țaristă din 31 iulie 1853, a fost transferat din satul Sângerei (Sânger), ținutul Hotin, din obștea țărănească a acestei moșii, pe proaspăta moșie Anfisovca (actualmente Sofia, raionul Drochia). Pentru a înțelege motivul acestui transfer, să vedem care a fost istoria noastră după anul 1711. Anume în acest an, din cauza politicii nechibzuite a două mari personalități ale epocii – Dimitrie Cantemir și Petru cel Mare al Rusiei –, ca urmare a unei bătălii nereușite cu turcii la Stănilești, Moldova a ajuns în mari pierderi. În cazul nostru, Poarta Otomană, în 1715, a instituit, aproape pe un veac, raiaua Hotinului. Întregul teritoriu al raiei, ocupat și administrat de autorități militare turcești, servea din plin necesităților vitale ale cetății. Proprietarii de până atunci ai moșiilor locale, boierii moldoveni, au părăsit stăpânirile lor și s-au retras pe teritoriul neocupat al țării. Țăranii hotineni dependenți de proprietar, de acum înainte, urmau să plătească sultanului. Deci, toate serviciile erau la cheremul turcilor.

După 1812, când Hotinul este anexat Imperiului Rus, urmașii marilor proprietari funciari au revenit în teritoriu, restabilind stăpânirea de altădată. Însă, pe multe moșii, au apărut conflicte cu țăranii, din care cauză autoritățile țariste i-au transferat pe aceștia pe alte pământuri libere, din sudul Basarabiei, cu titlul oficial „государственные крестьяне” („țăranii statului”).

O altă categorie de țărani, împăcați cu foștii moșieri, deabia către jumătatea secolului al XIX-lea, au fost transferați de pe moșia nou-întemeiată Anfisovca, care aparținea acelorași moșieri. Aici moșierul avea nevoie de brațe de muncă. La îndem-

nul moșierului, o parte din țărani au acceptat noul teritoriu.

Printre acești țărani, în iulie 1853, au fost doi fii ai lui **Petru Schițco** (n. 1765), **Vasile** (1800-1853) și **Gheorghe** (n. 1814), care au îndurat povara țărănească în noile condiții. **Vasile Schițco** a avut patru feciori – **Alexei** (n. 1827), **Nicolai** (n. 1847), **Ioachim** (n. 1849) și geamănul său **Zaharia**. **Gheorghe Schițco** însă a avut trei feciori – **Mihăilă** (n. 1845), **Feoctist** (n. 1856) și **Ioan** (n. 1853). Cu toții, ei și urmașii lor, au devenit adevărați anfisovcieni.

Datele acestea le-am extras din fondul 134 inv. 2 dos. 428 al Arhivei Naționale a Republicii Moldova. Alte date le-am confruntat cu datele familiei Schițco de astăzi – **Nicolae Schițco** ne-a relatat că el, născut în 1955, este fiul lui **Ion Schițco** (n. 1918), bunicul său este **Dumitru Schițco** (n. 1883), iar străbunicul e **Mihail Schițco** (anul nașterii necunoscut). Confruntând aceste date ale memoriei istorice actuale cu datele catagrafiei țariste („ревизская сказка”) din 1959 a satului Anfisovca, am constatat că la 1845 s-a născut străbunicul **Mihail**, fiul lui **Gheorghe Schițco** (n. 1814) și al **Nastasei** (n. 1824), și nepot al lui **Petru** (n. 1765).

Deci, arborele genealogic al lui **Nicolae Schițco** e următorul: 1955 **Nicolae Schițco**, 1918 **Ion Schițco**, 1883 **Dumitru Schițco**, 1845 **Mihail Schițco**, 1814 **Gheorghe Schițco**, 1765 **Petru Schițco**.

Pornind de la suprafață (cum procedează orice purtător al unui nume „nu de al nostru”, adică greu identificabil), **Nicolae Schițco** crede că numele său e ... polonez.

Specialiștii în onomastică au studiat cu atenție istoria străveche a Europei și pot clarifica lucrurile. Ei dispun de date veridice și susțin că numele considerat polonez are un etimon (nume-tulpină), ce persistă în mai multe limbi europene – Sche-, Schi- (e=i), dar Ste- (sch=st). Acest etimon universal s-a păstrat în onomasticonul multor limbi europene, însoțite desigur de diverse sufixe caracteristice limbii date. Și, dacă într-o limbă sau alta, întâlnim un astfel de fenomen, aceasta nu înseamnă că e vorba de un împrumut din limba poloneză.

Cuvântul vine din onomasticonul dacilor, al strămoșilor noștri, care l-au moștenit de la strămoșii lor îndepărtați din

civilizația lor străveche carpatică a arienilor (pelasgilor).

În documentele din timpul lui Ștefan cel Mare întâlnim numele unui membru al sfatului domnesc Schițco, care nu putea fi polonez, ci un purtător de nume neaoș, străvechi, carpatic, și anume precreștin. Chiar de pe timpul bunicului lui Ștefan cel Mare – Alexandru cel Bun, atestăm că un fiu de-al său, Ștefan, mai purta un nume precreștin paralel – Schițco.

Etimonul universal, prin sufixări adecvate producea diverse nume în limba română.

*Sche- sau Schi- + ț(ea) = **Schițea**, nume mic, precreștin.

*Schițea + suf.- **co** = **Schițco**, nume mic, precreștin, apoi patronim și, în fine, nume de familie. Aici se simte anturajul social, care denotă că atare nume există și în limba poloneză.

În limba română atestăm vechi nume cu etimonul **Sche-**:

*1574, 1578. **Scheaua**, fiica lui Ion Movilă logofăt (se scria corect Moghilă, derivat cu – **ilă** de la etimonul Moga), nepoata lui Petru Hudici, vinde parte de sat Balosinești pe Vilia lui Gheorghe Jicnicer (pârcălab de Hotin), care dăruiește satul Măndrești mănăstirii Sucevița.

*Schi - + suf. – va = **Schiva**, fiica lui Cârste vornic și Anghelina dăruiește satele Florești, Hrănești, cu mori pe Bârlad, mănăstirii Florești.

*Ste - + suf. – ca = **Steca**, tătar cu sălaș, întărit de domn rob mănăstirii Bistrița, 1462.

Schei(a), în Evul Mediu, figura ca nume de persoană, nume precreștin, dar și ca toponim.

În cazul nostru, exemplele de mai sus ne indică faptul că unul și același nume de familie Schițco este neaoș pentru noi, care am coborât din arealul carpatic, străvechi, dar are aceeași culoare istorico-onomastică pentru limba poloneză. Deci, numele acesta nu este împrumutat din altă limbă, ci fiecare în parte este moștenitor al limbii primare a Europei.

Dixi.

(Ciubucciu, Vlad. *Singur în fața strămoșilor: Crochiuri genealogice*.

Chișinău: Iulian, 2017, p. 504-507)

ARTICOLE SEMNATE DE NICOLAE SCHIȚCO

INSTITUIREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE DISTINCȚII
DE STAT ALE REPUBLICII MOLDOVA ÎN 1992¹

Mișcarea de eliberare națională de la sfârșitul anilor '80 – începutul anilor '90 ai secolului XX a declanșat procesul de constituire a structurilor statale naționale, de elaborare și adoptare a simbolurilor oficiale ale noului stat.

La 27 aprilie 1990, a fost aprobat Drapelul de Stat – Tricolorul, la 23 iunie 1990 a fost adoptată Declarația de suveranitate, iar la 3 noiembrie 1990, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat prin lege noua stemă de stat. Anterior, în scopul elaborării simbolurilor oficiale, au fost create de către organul legislativ comisii speciale, în componența cărora au fost cooptați specialiști-reprezentanți ai diferitor domenii: știință, creație, artă, lor revenindu-le misiunea de organizare a concursurilor privind elaborarea și evaluarea proiectelor însemnelor oficiale ale Republicii Moldova. Vom menționa că aceste activități au fost marcate nu numai de viziuni și poziții contradictorii, dar și de o opunere vehementă a unei părți a organului legislativ privind adoptarea simbolurilor oficiale. Iată cum expune aceste evenimente primul președinte al Republicii Moldova, Mircea SNEGUR, în memoriile „Labirintul destinului”²: „Încă înainte de alegerea președintelui Sovietului Suprem, avusesem o înțelegere cu deputații democrați ca, în caz de obținere a victoriei, să adoptăm, cu orice preț deciziile referitoare la **simbolica națională** (drapelul și stema). Urma o procedură destul de dificilă, fiindcă problema putea fi soluționată numai prin introducerea unor modificări în Constituție. Or, pentru aceasta, după cum se știe, sunt necesare 2/3 din voturile deputaților aleși.

¹ Comunicare prezentată la al XI-lea Simpozion de Heraldică, Chișinău, 27 aprilie 2017.

² Mircea SNEGUR, în memoriile „Labirintul destinului” (vol. 1, Chișinău: Fundația „Draghiștea”, 2007, p. 744, 746-747).

Chestiunea în cauză nu era nici pe departe un moft al unor deputați «naționaliști», cum încercau oponenții să prezinte lucrurile. Inițiativa poporului de a-și restabili memoria, tradițiile, inclusiv cele legate de simbolurile naționale, era dominantă. La toate manifestările, din anii 1989-1990, erau purtate multiple drapele tricolore. La toate întâlnirile cu oamenii tot mai insistent eram întrebat, și nu numai eu, când va fi adoptat Tricolorul ca drapel de stat, când vom avea și o nouă stemă a Republicii Moldova.

Bineînțeles, autoritățile își dădeau bine seama că, mai devreme sau mai târziu, va veni rândul și acestei probleme. De aceea, pe parcursul verii anului 1989, sub egida c.c. al p.c.m., au fost organizate câteva mese rotunde, cu participarea largă a savanților, pentru a discuta despre simbolică, iar mai apoi, Prezidiul Sovietului Suprem a creat o comisie specială pentru studierea chestiunilor legate de simbolică națională de stat și pregătirea propunerilor de rigoare. Comisia, condusă de dl E. Sobor, includea savanți, scriitori, oameni de artă, juriști, etnografi ș.a. În total la lucrările comisiei au fost antrenați circa o sută de specialiști. Nu au lipsit de la ședințele ei nici reprezentanții mișcărilor politice...

Deci, având argumentele descrise, am adresat deputaților prima mea doleanță: examinarea chestiunilor legate de simbolică. În numele comisiei, explicațiile cuvenite le-a făcut dl A. Moșanu...

Tricolorul a fost adoptat fără discuții cu majoritatea de voturi. Împotriva au votat 22, s-au abținut 14 deputați (e clar cine erau aceștia). Cât privește stema de stat, toate propunerile prezentate (schițele-desen) au fost criticate și respinse. S-a decis anunțarea unui nou concurs.

Toate bune, dar aceasta însemna și amânarea arborării drapelului de stat, ceea ce nu se putea admite în niciun caz. Și atunci, prin consens, s-a ajuns la concluzia că Tricolorul poate fi arborat și fără stemă – în calitate de drapel național. Așa și s-a procedat. Primul Tricolor oficial a fost arborat, în prezența deputaților și mulțimii adunate, pe clădirea Parlamentului de către dl Gh. Chimpu..."

La 27 august 1991, Parlamentul Republicii Moldova adoptă Declarația de independență. Acest eveniment de importanță majoră, care a pus piatra de temelie a noului stat, a activizat procesul de edificare a structurilor statului, de adoptare a atributelor puterii de stat. În această ordine de idei, apăruse necesitatea imperativă de instituire a sistemului național de distincții de stat. Au catalizat procesul de elaborare a decorațiilor de stat ale țării numeroasele solicitări care parveneau în adresa Președinției din partea instituțiilor, colectivelor de muncă, asociațiilor de creație. Un alt factor care a impulsionat acest lucru a fost și conflictul militar de la Nistru, iar obligativitatea morală a statului de a susține apărătorii integrității teritoriale a Republicii Moldova devenise iminentă.

Elaborarea actului legislativ privind distincțiile de stat ale Republicii Moldova a fost pusă în sarcina Serviciului Cadre și decorații al Cancelariei de Stat³, condus de Alexandru Gandrabura, și mai concret, în responsabilitatea autorului, care pe atunci deținea funcția de consultant superior în acest serviciu. Toți responsabili erau conștienți de realitatea care exista în acest domeniu: lipsa unui sistem național faleristic, a unei școli teoretico-practice și, în final, a specialiștilor.

Procesul de elaborare a demarat la începutul lunii februarie a anului 1992. De la bun început au fost stabilite direcțiile de activitate: acumularea informației privind tradițiile științei heraldice, studierea experienței statelor cu un sistem bine pus la punct, ajustarea sistemului distincțiilor statului acestor rigori. În acest context, au fost consultate și studiate actele legislative privind sistemul distincțiilor de stat a peste 25 de țări, inclusiv ale Republicii Franceze, Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, SUA, Republicii Lituania, României, Canadei, Republicii Federale Germane ș.a.

³ Ulterior, acesta va deveni Serviciul Decorări, heraldică și asistență protocolară al Președinției.

Sistemul distincțiilor de stat al SUA, României și Lituaniei au fost analizate mai profund, pentru că au creat o impresie specială. Primul, prin faptul că legislația statului prevede consemnarea, în primul rând, a meritelor militarilor, pe când realizările în domeniul culturii, al sportului și din viața social-politică țin, putem spune, de competența asociațiilor de creație, a fondurilor și organizațiilor obștești. Cel al Republicii Lituania este unul bine ajustat și conceput. Aprobata la 12 septembrie 1991, sistemul distincțiilor de stat al acestei țări, de fapt, o transpunere în redacție nouă a Legii privind ordinele, medaliile și alte însemne de merit, adoptată la 1 septembrie 1930, stipula clase și grade pentru ordine și medalii, institua Cancelarul ordenelor și comisii ale ordenelor. Proiectul Legii privind distincțiile de stat ale României, oferit cu bunăvoință de Administrația Prezidențială a României, din punct de vedere al moștenirii istorice comune, a captat cea mai mare atenție, el având la baza sa Legea pentru Reorganizarea Ordinilor Naționale Române din 18 aprilie 1932, care se întemeia pe experiența istorică europeană.

Pentru Președinția Republicii Moldova a fost important să se elaboreze un mecanism eficient de funcționare a sistemului distincțiilor de stat. Eficient în sensul că acest mecanism să fie „dotat” cu reguli clare și corecte, care ar feri, pe de o parte, de utilizarea lui în scopuri politice sau interese de partid, pe de altă parte, ar aprecia meritele reale ale persoanelor distinse cu decorațiile statului.

Elaboratorii actului legislativ au solicitat prin adrese oficiale opinia Academiei de Științe a Moldovei, ale uniunilor de creație și ministerelor. În mod deosebit, aceste structuri au fost rugate să-și expună punctele de vedere nu numai cu privire la sistemul distincțiilor statului, ci și, în special, în problema denumirii distincțiilor concrete. Ca un moment îmbucurător, trebuie menționată nu numai implicarea factorilor solicitați, dar și reacția pozitivă și deosebit de responsabilă a acestora. Indiferent de faptul

că multe dintre părerile cu privire la instituirea de ordine și medalii veneau în contradicție cu expunerea poziției motivante a oponenților, ele au fost examinate și discutate cu minuțiozitate.

De exemplu, Uniunea Jurnaliștilor din Republica Moldova pleda pentru instituirea *Ordinului „Crucea de Aur a Republicii”* având statutul de „cea mai importantă decorație pentru merite deosebite în făurirea și propășirea statului”. De asemenea, Uniunea susținea ideea aprobării următoarelor distincții: *Ordinul „Virtutea Militară”* – cea mai importantă decorație pentru merite deosebite pe tărâm militar, la apărarea Republicii; *Ordinului Muncii* – cea mai importantă distincție pentru succese remarcabile în producție, în activitatea de antreprenoriat; *Medalia „Pentru Vitejie”* – o distincție pentru acțiuni de vitejie la îndeplinirea datoriei față de țară și societate; *Medalia Meritul Civic* – pentru merite în munca de stat și obștească, activitatea politică, și în semn de recunoștință pentru munca fără reproș; „*Medalia Maternității*”⁴.

Uniunea Compozitorilor din Moldova propunea conferirea titlurilor onorifice „*Artist al poporului din Republica Moldova*”, „*Maestru emerit al artelor din Republica Moldova*”, „*Artist emerit din Republica Moldova*”, „*Activist emerit în domeniul culturii din Republica Moldova*”, iar înaintarea candidaturilor să fie efectuată pe cale ierarhică: organizația de bază – ministerul (departamentul) și comitetul sindical de profil – Parlamentul Republicii⁵.

Consiliul Republican al Societății Inventatorilor și Raționalizatorilor din Moldova pleda pentru păstrarea titlurilor onorifice „*Inventator Emerit din Republica Moldova*” și „*Raționalizator Emerit din Republica Moldova*”⁶.

Colaboratorii Ministerului Culturii și Cultelor susțineau ide-

⁴ Arhiva autorului, Adresa Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova nr. 83 din 25 februarie 1992, semnată de Președintele Uniunii Gh. Danu (copie).

⁵ Arhiva autorului, Adresa Uniunii Compozitorilor din Moldova nr. 37 din 20 februarie, semnată de Președintele Uniunii Ghenadie Ciobanu (copie).

⁶ Arhiva autorului, Adresa Consiliului Republican al Societății Inventatorilor și Raționalizatorilor din Moldova nr. 65/27 din 7 iulie 1992, semnată de Președintele Consiliului N. Solcan (copie).

ea legiferării *Diplomei de Onoare a Republicii Moldova* și a *Ordinului „Ștefan cel Mare și Sfânt”*, „ca cele mai înalte distincții ale Republicii”, a *medaliilor „Mihai Eminescu”* (celor mai talentați poeți, publiciști, oameni de artă, bibliotecari), „*Constantin Stere*” (pentru prozatori, istorici, oameni de cultură din Basarabia), „*Alexei Mateevici*” (pentru merite în domeniul folcloristicii și filologiei, culturii naționale bisericești), „*George Enescu*” (mari muzicieni din Moldova), „*Rapsod emerit al Moldovei*” (celor mai buni conducători ai colectivelor populare, interpreți de folclor autentic, etnografi și folcloriști etc.), precum și a unor *titluri onorifice*. Totodată, era abordată prevederea majorării salariilor lunare ale maeștrilor emeriți cu 30-40% și 50-70% pentru artiștii (scriitorii) poporului, gratuității vizionării filmelor, spectacolelor și concertelor, acordării spațiului locativ suplimentar (16-20 m.p.) și a unor facilități la achitarea serviciilor comunale etc.⁷

Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei propunea instituirea următoarelor distincții: militare – *ordinele „Ștefan cel Mare”* (de diferite grade), „*Ioan Vodă cel Viteaz*”, „*Mihai Viteazul*”, *medaliile „Virtutea Militară”*, „*Mareșal Averescu*”, „*Zimbrul Moldovei*”; decorații generale – *Ordinul Independenței*, *Ordinul Renașterii Naționale*, *Ordinul Republicii Moldova*, *Ordinul Libertății*, *medaliile „31 August 1989”*, „*27 August*”; în domeniul activității politice, de stat și parlamentare – *ordinele „Alexandru Ioan Cuza”*, „*Mihail Kogălniceanu*” și „*Constantin Stere*”; în domeniul culturii, literaturii, artelor – *ordinele și medaliile „Mihai Eminescu”* și „*Alexei Mateevici*” (literatură), „*Alexandru Plămădeală*” (arte), „*George Enescu*”, „*Ciprian Porumbescu*” și „*Gavril Musicescu*” (muzică), „*Dimitrie Cantemir*”, „*Nicolae Milescu Spătaru*”, „*Bogdan Petriceicu Hasdeu*” și „*Gheorghe Asachi*” (știință)⁸.

Cu o informație scrisă privind distincțiile a venit viitorul pre-

⁷ Arhiva autorului, Adresa Ministerului Culturii și Cultelor din data de 10 februarie 1992, fără număr de înregistrare, semnată de V. Zagaievschi (copie).

⁸ Arhiva autorului, Adresa Institutului de Istorie al AȘM, fără număr de înregistrare, semnată de Anatol Țăranu [sau, după semnătură, probabil de Andrei Eșanu] (copie).

ședinte al Comisiei Naționale de Heraldică, Vlad Mischevca, care a relatat despre decorațiile militare „Pro Virtute Militari” (acordate luptătorilor de la 1848), „Virtutea Militară”, Ordinul „Unirii”. De asemenea, a propus pentru instituire *Medalia „Spada lui Ștefan”*, clasele I, II, III (pentru virtuți militare întru apărarea Patriei), „*Crucea lui Ștefan*”, clasele I, II, III (pentru activitate deosebită în domeniul științei, învățământului, culturii...), *Însemnul Militar „Sf. Gheorghe Biruitorul”*⁹.

Chiar și după aprobarea Legii cu privire la distincțiile de stat, pe adresa Președinției soseau alte scrisori privind restabilirea „titlurilor de onoare” anterioare¹⁰.

Au existat și alte propuneri privind instituirea de ordine și medalii ale Republicii Moldova. În total au fost propuse pentru instituire 12 ordine, (cu 16 variante de denumiri), 22 de medalii (cu 26 de denumiri) și 14 titluri onorifice. Iată lista inițială a propunerilor de denumiri ale decorațiilor:

Ordine

Ordinul Republicii sau „Crucea de aur a Republicii”, Ordinul „Ștefan cel Mare”, Ordinul „Gloria Maternă”, Ordinul Independenței („Libertății”, „Renașterii Naționale”), Ordinul Recunoștinței sau Ordinul Muncii, Ordinul „Ioan Vodă cel Viteaz”, Ordinul „Alexandru Ioan Cuza”, Ordinul „Mihai Viteazul”, Ordinul „Mihai Kogălniceanu”, Ordinul „Constantin Stere”, Ordinul „Mihai Eminescu”, Ordinul Unirii.

Medalii

„Pentru Vitejie” („Bărbăție”), „Independența Moldovei” („27 August”), „Ștefan cel Mare”, „Spada lui Ștefan” (militară), „Volumenelor”, „Mihai Eminescu”, „Virtutea Militară”, „Zimbrul

⁹ Arhiva autorului, Adresa istoricului Vlad Mischevca, fără număr de înregistrare și dată (copie).

¹⁰ Arhiva autorului, Adresa Consiliului Republican al Societății Inventatorilor și Raționalizatorilor din Moldova „Inovatorul”, nr. 16/02 din 18 februarie 1993, semnată de președintele Consiliului N. Solcan (copie).

Moldovei”, „Mareșal Averescu”, „31 August 1989”, „Alexei Mateevici”, „Alexandru Plămădeală”, „George Enescu” („Ciprian Porumbescu”, „Gavriil Musicescu”), „Dimitrie Cantemir”, „Nicolae Milescu Spătaru”, „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, „Meritul Militar”, „Gheorghe Asachi”, „Crucea lui Ștefan”, „Rapsod al Moldovei”, „Meritul Civic”, „Medalia Maternității”.

Titluri onorifice

14 titluri onorifice, care, prin denumirea lor, fixau practic cele mai reprezentative specialități social-economice.

A urmat munca de analiză a propunerilor, de organizare a discuțiilor, atât în cadrul structurilor Președinției, cât și în cadrul ședințelor de lucru cu specialiștii și reprezentanții uniunilor de creație și ai ministerelor. În consecință, după totalizarea propunerilor, a fost elaborat *proiectul Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova*, care a fost remis comisiilor Parlamentului Republicii Moldova, unde a continuat munca de lecturare a acestuia.

Bunăoară, *Comisia pentru problemele de drept* a acceptat adoptarea proiectului, venind cu următoarele observații: reducerea numărului ordenelor (1-3) și medaliilor (3-5), pledând pentru două ordine – „Ștefan cel Mare”, „Meritul Civic” și 5 medalii. De asemenea, comisia nu a acceptat instituirea Ordinului Republicii și a Ordinului „Gloria Maternă”, motivând, în primul caz, că „republica” nu este altceva decât una din formele de guvernământ, iar în celălalt, că o astfel de decorație „continuă una din tradițiile sovietice de profanare a maternității în genere, având un singur criteriu – numărul copiilor aduși pe lume”. La fel, Comisia și-a expus poziția privind definitivarea unor articole ale proiectului legii¹¹.

Comisia pentru știință și învățământ, sprijinind proiectul, considera că el este „imperios necesar pentru încurajarea și îm-

¹¹ *Arhiva autorului*, Avizul Comisiei pentru problemele de drept nr. 02/2-138 din 5 iunie 1992, semnat de vicepreședintele Mihai Ghimpu (copie).

bărbătarea tuturor oamenilor care se sacrifică pentru apărarea și consolidarea independenței Republicii Moldova”¹²

A avizat pozitiv proiectul și *Comisia pentru ocrotirea sănătății și asistență socială*.¹³

Comisia pentru autoadministrarea locală și economia locală nu a sprijinit proiectul în formula propusă, respingând instituirea Ordinului „Gloria Maternă”, a Medaliei Maternității, ca fiind un relict de stil neocomunist, a titlurilor onorifice, susținând doar aprobarea titlurilor pentru creație: „Maestru al literaturii”, „Artist emerit” sau „Maestru al artelor”, „Doctor magna cum laude”. De asemenea, Comisia a optat pentru instituirea Medaliei „Meritul Civic” și a Ordinului Muncii. În același timp, Comisia a expus o nouă interpretare a statutului Medaliei „Meritul Civic”, ca având trei grade.¹⁴

Proiectul a fost avizat negativ și de *Comisia pentru problemele femeii, ocrotirea familiei, mamei și a copilului*, care considera că „în cadrul unei economii de piață și [al] concurenței libere, își pierd sensul decorațiile pentru anumite succese și realizări în domeniul de antreprenor[iat] și de muncă, ci unicul calificativ rămâne a fi retribuirea muncii după rezultatele obținute”. Totodată, Comisia a confirmat ca fiind „rezonabilă instituirea distincțiilor pentru activitate în domeniul apărării țării (militar), pentru salvare de vieți omenești și a bunurilor poporului în condiții extreme sau ieșite din comun” și s-a expus împotriva instituirii titlurilor onorifice, motivând că „în acest domeniu se poate manifesta subiectivismul, protecționismul, nepotismul și alte -ismuri”¹⁵

Propuneri concrete privind proiectul legii a înaintat *Comisia pentru problemele culturii și cultelor*. Dezbaterile din cadrul

¹² *Arhiva autorului*, Avizul Comisiei pentru știință și învățământ nr. 02/7-65 din 4 iunie 1992, semnat de președintele Petru Soltan (copie).

¹³ *Arhiva autorului*, Avizul Comisiei pentru ocrotirea sănătății și asistență socială nr. 02/06-17 din 4 iunie 1992, semnat de președintele Ion Prisăcaru [sau, mai curând, după semnătură, de vicepreședintele A. Cabac] (copie).

¹⁴ *Arhiva autorului*, Avizul Comisiei pentru autoadministrarea locală și economia locală nr. 02/9-54 din 10 iunie 1992, semnat de președintele Mihai Cotorobai (copie).

¹⁵ *Arhiva autorului*, Avizul Comisiei pentru problemele femeii, ocrotirea familiei, mamei și a copilului nr. 02/13-139 din 29 iunie 1992, semnat de președintele Nadejda Brînzan (copie).

ședinței au vizat toate articolele proiectului, membrii ei expunându-și tranșant poziția negativă vizavi de instituirea Ordinului Muncii și a Ordinului „Gloria Maternă”¹⁶.

A sprijinit proiectul și *Secția pentru problemele legislației și ordinii de drept a Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova*, care, totodată, nu a sprijinit ideea instituirii Ordinului „Gloria Maternă” și a insistat pe unele detalii tehnice.¹⁷

Alte documente care vizează procesul de elaborare și de adoptare a Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, cu părere de rău, nu au fost depistate nici în Arhiva Parlamentului Republicii Moldova, care a suferit la evenimentele din 7 aprilie 2009, nici în arhiva președintelui Republicii Moldova.

În paralel cu avizarea în comisiile parlamentare, Președinția lucra la perfecționarea proiectului înaintat în sensul reflectării propriului punct de vedere și a conceptului autorilor privind construirea sistemului distincțiilor de stat.

Chiar dacă, în procesul discuțiilor cu reprezentanții instituțiilor statului și organizațiilor de creație, erau vehiculate idei privind instituirea distincției „Erou al Republicii” și a decorațiilor și titlurilor onorifice pentru cele mai „reprezentative” profesii, privind inoportunitatea distincțiilor militare, argumentându-se că Republica Moldova este un stat pașnic și neutru, autorii au pledat și au propus spre adoptare, în proiectul final, următorul sistem de distincții ale statului: 2 ordine, 4 medalii, inclusiv 3 militare, și 3 titluri onorifice. De asemenea, ei au propus substituirea titlului onorific „Meșter-Faur” cu titlul onorific „Om Emerit al Republicii Moldova”, avându-se în vedere că această denumire este reprezentativă pentru toate ramurile socioeconomice și, în acest mod, ar fi stopate intențiile de instituire a titlurilor onorifice pe domenii.

¹⁶ *Arhiva autorului*, Avizul Comisiei pentru problemele culturii și cultelor nr. 02/15-237 din 9 iunie 1992, semnat de președintele Ion Vatamanu (copie).

¹⁷ *Arhiva autorului*, Avizul secției pentru problemele legislației și ordinii de drept a Secretariatului Parlamentului Republicii din 8 iunie 1992, fără număr, semnat de Mihai Petrache (copie).

La propunerea consultantului principal al Serviciului, Vladimir Bogdan, desenele distincțiilor de stat au fost elaborate de pictorul Simion Odainic, care era un cunoscut pictor și specialist în domeniul elaborării însemnelor oficiale ale Republicii Moldova.

Legea Republicii Moldova nr. 1123-XII cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova a fost aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la de 30 iulie 1992¹⁸ cu o majoritate de voturi.

A urmat procesul de confecționare a distincțiilor. Lucrările au fost efectuate la Monetăria Statului din București. Din păcate, acest proces nu a fost monitorizat cu atenție. Autorii proiectului și desenelor au realizat numai depunerea comenzii pentru confecționarea decorațiilor și ridicarea distincțiilor, iar supravegherea realizării tehnice a comenzii a fost efectuată de conducerea Cancelariei de Stat (șeful Aparatului Președintelui) și, în parte, de pictorul Simion Odainic. Drept urmare, confecționarea însemnelor de stat, cu excepția unora dintre ele, a lăsat de dorit. Să concretizăm: dacă realizarea ordinelor „Ordinul Republicii”, „Ștefan cel Mare”, a Medaliei „Mihai Eminescu” a fost la un nivel satisfăcător, atunci confecționarea tehnică a medaliilor „Meritul Militar”, „Pentru Vitejie” și, îndeosebi, „Meritul Civic”, indiferent de faptul că au fost redată întocmai imaginile, nicidecum nu a corespuns viziunilor autorilor.

Astăzi, după trecerea a 25 de ani de la adoptare, putem afirma că proiectul propus și realizat a fost un succes al argumentelor renovatoare asupra viziunilor conservatoare, care, cu certitudine, erau dominante în acea perioadă. Indiferent de lacunele care există, Legea cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova funcționează în conceptul inițial până în prezent, pe parcurs fiind operate doar completări și modificări ale ei.

04.09.2018

(Heraldica Moldaviae.

[Vol. 1]. Chișinău, 2018, p. 113-121)

¹⁸ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1992, nr. 7, 30 iulie, partea I, art. 151.

CUM A FOST CREATĂ COMISIA NAȚIONALĂ DE HERALDICĂ

Odată cu declararea independenței Republicii Moldova, consolidarea structurilor sale statale, ia amploare și procesul de elaborare a simbolurilor publice, atât la nivel republican, cât și local – ministerele, unitățile administrativ-teritoriale antrenându-se în procesul de elaborare a însemnelor lor. Aceste acțiuni însă, trebuie să menționăm, decurgeau haotic, fără a se ține cont de canoanele universale ale științei și artei heraldice, de tradiția istorică, ele nici pe departe nu corespundeau exigențelor științifice și artistice impuse simbolurilor heraldice și vexilologice. În timpul întâlnirilor și în cadrul discuțiilor cu factorii de decizie privind motivarea adoptării unui sau altui simbol, se reliefa o poziție bizară – „așa-mi place” care, de fapt, impunea viziunile lor estetice, artistice diletante. Evident, se resimțea lipsa unui organism specializat responsabil de politica elaborării simbolurilor heraldice, vexilologice, faleristice și uniformistice.

În această ordine de idei, ținem să menționăm următoarele: colaboratorii Aparatului Președintelui Republicii Moldova erau conștienți de situația reală în domeniu, mai bine zis, de lipsa lui. Autorul, consultant principal în cadrul Secției Decorări a Președinției Republicii Moldova, care a stat la bazele sistemului național de distincții de stat, în activitatea de zi de zi pe acest segment, înțelegea situația și realiza faptul că, doar prin crearea unei atare structuri în domeniu, problemele ar putea fi soluționate, acest lucru devenind iminent. Au impulsionat procesul, propriu-zis, și discuțiile cu mai multe persoane oficiale și colaboratori din cadrul Academiei de Științe a Moldovei (Institutul de Istorie), Ministerul Culturii (în mod special din domeniul muzeografic, artelor plastice), reprezentanți ai uniunilor de creație. Urmează o perioadă importantă de documentare privind știința heraldică, procesul de elaborare și implementare a simbolurilor. Preci-

zăm: schimbul de opinii care l-a avut autorul, la începutul anului 1995, cu domnul Constantin Bogatov, șeful Secției de heraldică a Clubului Colecționarilor din Chișinău, apoi cu domnul Vladimir Mischevca, cercetător științific la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, au catalizat evoluția acestor evenimente. În consecință, autorul, în numele Secției Decorări, elaborează o notă informativă adresată președintelui Republicii Moldova, în care a fost argumentată oportunitatea creării unei structuri naționale, care ar asigura politica unitară în domeniul heraldicii. Vom menționa din start: Mircea Snegur, președintele Republicii Moldova, reacționând prompt, a dispus crearea unui organism național, care, aflat în custodia Președinției, ar promova această politică. Întru realizarea lui au fost operate modificări în structura Aparatului Președintelui Republicii Moldova: Secția Decorări a fost redenumită în Serviciul Decorări, Heraldică și Asistență Protocolară. Serviciul includea în cadrul său două structuri: sectorul decorări și sectorul heraldică și asistență protocolară. La începutul lunii mai a anului 1995, autorul, inițiatorul creării acestei structuri, a fost numit șef al sectorului heraldică și asistență protocolară. În sarcina lui a fost pusă elaborarea actelor normative privind organizarea și crearea organismului național în domeniul heraldicii. Inițial, acțiunile au fost îndreptate spre constituirea grupului de lucru, grup care ar include specialiști din domeniul științei, istorici, muzeografi, pictori. A demarat procesul de selectare a specialiștilor pentru cooptarea lor în activitățile care urmau să aibă loc. Șeful sectorului heraldică și asistență protocolară, examinând mai multe propuneri, a sprijinit și candidatura domnului Silviu Tabac, doctorand la Universitatea din București, candidatură propusă de Vladimir Mischevca pentru a fi antrenat în aceste activități. Vom nota din start: includerea în acest grup de lucru, apoi și cooptarea ulterioară a domnului Silviu Tabac în componența Comisiei Naționale de Heraldică a avut un impact deosebit pentru evoluția heraldicii naționale în

general, a acestei structuri în special. În componența grupului de lucru au fost incluse și alte persoane dar, precizăm, nucleul acestei echipe l-au constituit Vladimir Mischevca, autorul și Silviu Tabac – cei care practic au pus bazele sistemului modern al heraldicii naționale, elaborând cadrul normativ și contribuind substanțial la dezvoltarea lui.

Fiind conștienți de faptul că rezultatul activității ulterioare a Comisiei va depinde mult de profesionalismul membrilor ei, colaboratorii Aparatului Președintelui Republicii au abordat în cel mai serios mod problema candidaturilor pentru cooptarea lor în activitatea acestui organism. Din multiplele candidaturi au fost selectate persoane care aveau, cât de cât, o instruire specială sau cunoșteau domeniul prin prisma activității de zi de zi. La fel, acești candidați erau analizați și din punctul de vedere al ardoarei în realizarea nu numai a unor activități teoretico-practice care ar asigura buna funcționare a Comisiei, dar și în susținerea unei cooperări eficiente între membrii ei. O viziune-cheie a jucat un rol important în buna derulare a lucrurilor în activitatea ulterioară a ei: Administrația Secretariatului Președinției susținea ca președinte al Comisiei să fie numit un colaborator al Președinției. Autorul a insistat ca în fruntea Comisiei să fie numit un reprezentant al științei – cunoscător în domeniu, iar reprezentantul instituției să fie numit în postura de vicepreședinte, astfel asigurându-se diriguirea activității acestei structuri obștești din cadrul Președinției.

Pe data de 5 decembrie 1995, președintele Republicii Moldova, Mircea Snegur, semnează Decretul nr. 415 cu privire la Comisia Națională de Heraldică, act care a consfințit formarea acestui organism național și a legiferat Regulamentul ei. Prima componență a Comisiei Naționale de Heraldică a fost următoarea: *președinte al Comisiei*: Vladimir MISCHEVCA – cercetător științific la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei; *vicepreședinte*: Nicolae SCHIȚCO – șef al sectorului heraldică și asistență protocolară în Secretariatul Președintelui Republicii Moldova; *membri ai*

Comisiei: Constantin BOGATOV – șef al Secției de heraldică a Clubului de Colecționari din or. Chișinău, Constantin CIOBANU – director adjunct al Institutului de Istorie și Teorie a Artei al Academiei de Științe a Moldovei, Mihail CIUȘ – director general al Agenției de Stat pentru Drepturile de Autor, Alexei COLÎBNEAC – decanul Facultății de Arte Plastice a Institutului de Stat al Artelor, Grigore JITARU – director adjunct al Muzeului Național de Istorie, Simion ODAINIC – artist plastic, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, Silviu TABAC – doctorand.

Considerăm că această componență a Comisiei, în perioada respectivă, a fost una optimă. Prima componență a organismului național în domeniul heraldicii, elaborând cadrul normativ, avizând noile însemne oficiale naționale și corporative, cele familiale, a pus bazele politicii unitare în domeniul simbolurilor statului, a contribuit enorm la afirmarea și promovarea științei și artei heraldice naționale, a exigențelor științifice și artistice impuse simbolurilor heraldice și vexilologice. Mai mult decât atât, marea majoritate a membrilor din prima componență activează până în prezent în cadrul Comisiei Naționale de Heraldică. Astăzi, elucidând doar aspectul cantitativ de activitate a ei pe parcursul a puțin peste 22 de ani, constatăm următoarele: Comisia, în cadrul a 140 de ședințe ale sale, a examinat și adoptat 895 de decizii. Ținând cont că procedura de elaborare, avizare și înregistrare a simbolurilor este destul de complicată și îndelungată susținem că, în munca de elaborare și aprobare a însemnelor naționale, corporative, familiale, a uniformisticii, s-a reușit o performanță meritorie.

Afirmăm cu certitudine: Comisia Națională de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, în timp, a devenit o entitate națională, care și-a onorat cu responsabilitate și onestitate obligațiunile, a creat, respectând exigențele științifice, o școală modernă a heraldicii naționale.

(Comunicare prezentată la al XII-lea Simpozion de Heraldică,
Chișinău, 27 aprilie 2018)

ÎN DIMENSIUNEA TIMPULUI PREZENT „LOCALITĂȚILE REPUBLICII MOLDOVA” – TRADIȚIE, ADEVĂR, REALITATE

Iată, cu Doamne-ajută, a văzut lumina tiparului al XV-lea volum al itinerarului documentar-publicistic ilustrat „Localitățile Republicii Moldova”, o ofrandă adusă frumoaselor și mult pătimitelor cuiburi umane, care, „trecute prin foc și prin sabie”, au reușit, renăscând din propria cenușă, nu numai să supraviețuiască, dar, grație hărniciei și perseverenței oamenilor locului, să edifice mereu un viitor urmașilor.

„Draghiștea” – fundație și editură, acceptând în titulatură numele unei ape din nordul republicii, cântată inspirat în vers de poetul Ion Bolduma, și-a creat propria imagine prin activitate prodigioasă de scriere-editare a mai multor publicații editoriale în diferite domenii: literatură, publicistică, manuale, monografii etc. Cartea de vizită a ei, dar și a Republicii Moldova, pe bună dreptate, rămâne a fi lucrarea enciclopedică „Localitățile Republicii Moldova”. Această operă, în felul ei, a materializat declarația de dragoste a salahorilor din cadrul Fundației „Draghiștea”, dar, totodată, este o certitudine nu numai a autorilor, a dat zbor nesăbuitei dorințe a locuitorilor de a-și cunoaște trecutul real al localității în particular, al țării în general.

Concepută, în formula editată, de omul culturii, scriitorul Victor Ladaniuc, ediția a reușit să reconstituie în ordine alfabetică evoluția localităților în timp și spațiu. Eseurile despre localitățile actuale au caracter documentar-publicistic și includ materiale obiective de ordin istoric, geografic, demografic, administrativ, cultural, toponimic. Fiecare text include și o notă statistică corespunzătoare așezării prezentate. Alte elemente constitutive obligatorii sunt: fixarea geografică a localității, prima atestare documentară, listele persoanelor căzute în Al Doilea Război Mondial, în războiul din Afganistan și în conflictul armat de pe

Nistru, listele victimelor represaliilor staliniste, elucidarea aspectului contemporan al orașelor și satelor, descrierea biografiei oamenilor remarcabili, fixarea notelor de uz actual și bibliografic. Mai mult ca atât, Victor Ladaniuc, sintetizând ideea, a reușit să adune și să coaguleze un colectiv de adepți, care a și purces la realizarea acestui concept. Pe bune, dumnealui este părintele și, totodată, nașul acestei deosebite lucrări.

Inițial, materializarea ei a avut loc în cadrul Agenției Informaționale de Stat „Moldpres”, unde administra, diriguind cu abilitate această instituție, inimosul om Dumitru Țăra. El a fost cel care, intuind oportunitatea editării unei lucrări de acest gen, enorm de benefică pentru toată suflarea autohtonă, a susținut gândul expus de colegul de breaslă Victor Ladaniuc. Aici au fost editate primele trei volume ale serialului. Tot aici s-au consolidat relațiile cu personalități din domeniu, cunosători ai trecutului așezărilor, ulteriori autori ai eseurilor – Ion Hâncu, Vladimir Nicu, Tudor Țopa, Anatol Eremia, promotori ai acestei idei minunate.

Însă, concomitent cu consolidarea numărului susținătorilor lucrării, odată cu numirea în fruntea Agenției a altei conduceri, antinațională prin gândire, apar și „prietenii”, dintotdeauna vigilenți, care sistează editarea itinerarului (precedenta conducere fiind demisă pentru prea multă râvnă adusă, inclusiv la editarea volumelor).

Deci, pentru a continua scrierea și editarea operei, autorii Victor Ladaniuc și Dumitru Țăra, împreună cu Alexandru Ganenco, creează, la începutul anului 2002, Fundația cultural-umanitară, nonguvernamentală „Draghiștea”, iar odată cu alegerea în fruntea Consiliului de Administrare a academicianului Boris Găină și numirea lui Nicolae Schițco în funcția de director executiv, instituția, recunoscută ulterior de utilitate publică, începe istovitoarea, dar plăcuta activitate de selectare a documentelor din arhive, biblioteci, din teren, propriu-zis, a materialului factologic privind istoria așezărilor din Republica Moldova. În procesul

de scriere a eseurilor sunt cooptate personalități, cunoscători ai trecutului și prezentului localităților – savanți, scriitori, publiciști, oameni cu suflet mare, care, muncind dezinteresat, au pus umărul la crearea acestui bastion al culturii naționale. Anume ei, lecturând mii de pagini de documente, depănând sute de kilometri de drumuri, au plăsmuit o cetate, care va dăinui întru prosperarea acestui meleag. Doar enumerarea a câtorva nume din cele a peste 130 de elaboratori ai micromonografiilor localităților reliefează calitatea și diversitatea în expunerea materialului: Serafim Andrieș, Silviu Andrieș-Tabac, Dumitru Batâr, Ion Buga, Mihail Gh. Cibotaru, Vlad Ciubucciu, Pavel Cocârlă, Iurie Colesnic, Ion Domenco, Anatol Eremia, Boris Găină, Ion Hâncu, Tudor Iașcenco, Anton Moraru, Vladimir Nicu, Dinu Poștarenco, Victor Prohin, Veaceslav Stăvilă, Vasile Trofăilă. Bineînțeles, cea mai mare muncă de reconstituire a istoriei așezărilor a fost realizată de alcătuitoarii de bază ai itinerarului documentar-ilustrat – Victor Ladaniuc și Tudor Țopa.

Evident, un aport considerabil în realizarea lucrării l-au avut coordonatorii științifici Anatol Eremia, Anton Moraru, doctorii habilitați, Ion Melniciuc, Vlad Ciubucciu, doctorii în științe, Ion Hâncu, Vladimir Nicu, redactorul-șef Iurie Colesnic.

La fel de benefică a fost și implicarea în procesul de zidire a acestei lucrări a măestrilor fotografi, oameni de artă, lucrările căroro au îmbogățit ținuta artistică, și nu numai, a volumelor. Pavel Bălan, Paul Buciuta, Ioan Caliniuc, Petru Cazacu, Iurie Foca, Tudor Iovu, Victor Lavric, Andrei Mardare, Mihai Potârniche, Alecu Reniță, Albert Simanovschi, Vasile Șoimaru, Mihai Vengher, Valeriu Volontir, oferind materialul fotografic pentru publicare, au susținut cu multă generozitate plăsmuirea integră a operei.

O susținere substanțială în activitate, în mod special, în elaborarea volumelor „Localitățile Republicii Moldova” Fundația a avut-o și din partea cercurilor academice, uniunilor de creație, instituțiilor publice. Academicienii Petru Soltan, Boris Melnic,

Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Gheorghe Ghidirim, Gheorghe Duca, Vasile Micu, președinții uniunilor de creație Arcadie Suceveanu, Dumitru Bolboceanu, membrii corespondenți Vladimir Hotineanu, Viorel Prisăcaru, doctorii habilitați Dumitru Batâr, Ion Buga, Ștefan Topală și multă altă lume bună și-au expus plenar punctele de vedere pozitive privind importanța acestei lucrări, impactul ei asupra societății. Arhiva Națională a Moldovei, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Academiei de Științe a Moldovei sunt instituțiile unde colaboratorii Fundației au găsit veridice surse documentare, dar și s-au bucurat mereu de sprijinul colaboratorilor acestor importante centre științifice.

Vasile Iovu, Petre Neamțu, Boris Mihalache, Aurel Groza au fost nu numai membrii ei activi, dar și au pus umărul la realizarea proiectului. Și, fără echivoc, opinia publicului larg de cititori, exprimată în cadrul lansărilor, prezentărilor itinerarului, a contat enorm pentru autorii de la „Draghiștea”.

Proiectul de anvergură – „Localitățile Republicii Moldova”, pentru realizarea căruia au fost cheltuite cca 2,5 milioane de lei, a fost editat grație eforturilor administrației și colaboratorilor Fundației, dar și a susținerii financiare din partea multor instituții, organizații, atât din Republica Moldova, cât și de peste hotarele ei. Sincere mulțumiri contabilei Vera Țugui, care a avut grijă de evidența financiară a Fundației, ea, la fel ca ceilalți colaboratori, nefiind remunerată pentru munca depusă. De asemenea, apreciem efortul echipei tehnice: a paginatorilor, operatorilor, redactorilor și corectorilor. Vom menționa în special munca de procesare realizată de Angela Gerciu și Natalia Berebiuc.

Câteva date succinte despre lucrare. Cele 15 volume ale itinerarului documentar-publicistic ilustrat „Localitățile Republicii Moldova” au fost editate în perioada anilor 1999-2017. Au fost descrise 1 679 de localități actual existente. Din totalul lor au fost atestate documentar: în sec. XIV – 2 așezări, în sec. XV – 275, în sec. XVI – 234, în sec. XVII – 254, în sec. XVIII – 216, în sec.

XIX – 312, în sec. XX – 385 de localități ale Republicii Moldova (atestarea documentară a 3 așezări urmează a fi elucidată). Aici remarcăm: așezările din Republica Moldova au o istorie mult mai veche. Pe moșiile multor așezări sunt depistate siliști care existau încă din sec. IV-II până la Hristos. Autorii serialului enciclopedic sunt convinși că munca de depistare a documentelor privind așezările Moldovei va continua, astfel reușindu-se stabilirea unor noi date despre satele și orașele Republicii Moldova.

Micromonografiile privind localitățile, inclusiv studiile introductive, cuprind 9 692 de pagini. A fost utilizat un material ilustrativ enorm – peste 7 500 de fotografii, care redau vederi generale, obiecte arheologice, etnografice, portrete. În afara zecilor de mii de nume: ale celor căzuți în conflictele militare, ale deportaților, ale persoanelor menționate succint, a fost descrisă deplin activitatea a aproape 4 000 de personalități, care a avut un impact deosebit asupra vieții social-economice, științifice, politice și culturale a Republicii Moldova.

Aceste prime câteva date generale reliefează succint activitatea Fundației „Draghiștea”, a colaboratorilor ei, pentru care realizarea proiectului „Localitățile Republicii Moldova” a fost nu doar un scop suprem – a fost o bună parte din viața lor, poate cea mai frumoasă, cea mai nobilă, consacrată unui ideal – de a cunoaște localitățile și oamenii acestui pământ.

Arborele „Draghiștei”, oricât de puternice au fost rafalele vântului, nu a putut fi doborât, iar oamenii ei, prin munca asiduă de zi de zi, edificând o operă de artă, au fost cei care, în această salahorie, au cunoscut, vorba poetului, „zborul înalt, dorul și plânsul”.

(Literatura și arta, 2017, 17 august)

ÎNTRE PARADOX ȘI CERTITUDINE (sau Certitudinea paradoxului)

A na Sîrbu, creatorea care, ceva timp în urmă, ne-a uimit și ne-a bucurat mult cu surprinzătoarele trei volume ale ei privind „Transcendența eminesciană”, iată, propune o altă inedită carte. Intitulată sugestiv „Paradox”, scriitoarea, în aforismele inserate, îndeamnă împătimiții de acest gen de scriere, cu multă putere de convingere, să meditam asupra reflexiilor privind viața în toate ipostazele ei, omul și locul, gândurile și faptele, percepția și motivația, simțirea și sacralul Eului în cotidian. Este neobișnuit felul Anei Sîrbu de a antrena cititorul în a descoperi lumea, astfel (să reușească) să se cunoască pe sine însuși.

Cartea de cugetări, orânduită în ordinea alfabetică a enunțurilor, a fost chibzuită pentru a ușura navigarea în aceste teme nice frământări, nu neapărat și pentru a oferi o singură opțiune de interpretare a trăirilor. Dimpotrivă, autoarea „Paradox”-ului ne invită la un dialog intim cu și al gândurilor noastre, la meditare/plimbare pe întortocheate cărări launtrice sau extrinseci, sentimentale sau privind realitățile: adevărul sau așteptarea, bunătatea sau bucuria, cuvântul sau calea, divinitatea sau fericirea, mintea sau păcatul, Universul sau voința... Iată câteva din cugetările care ne-au încântat în această călătorie/reflexie: *Așteptare – înțelepciunea răbdării. / Bucuria renașterii o trăiesc de câte ori mă scald în ochii tăi. / Nu aștepta roadă de la cuvântul semănat în lut uscat. / Mulți vorbesc, puțini spun... / Dincolo de frică se află libertatea. / Ca să fii slab la minte, mai întâi trebuie să ai minte. / Fariseii au răstignit IUBIREA o singură dată, iar noi o răstignim în fiecare zi. / Caută singurătatea nu pentru a evita mulțimea, ci pentru a te apropia de tine. / Orice istorie umană ne umple viața cu sens – din toate avem ce învăța. O concluzie privind aceste aforisme: simplitatea izvorăște din frumusețea sufletului (și gândului) neprihănit.*

Mereu inedită în felul de a privi asupra evoluției lucrurilor, de a plasa pe făgașul descoperitor de viziuni, și de celelalte care

trebuie să le aflăm și să le interpretăm, poate, mai cu seamă, interiorul personal în corelație cu descoperirea exteriorului, cel care ne cuprinde și ne influențează existența, scriitoarea, motivând îndemnul de a porni pe drumul cunoașterii, ne convinge că, deși, în mare parte, nu știm unde ne este norocul (locul), acest destin la sigur este în noi. Iar, precum afirmă autoarea, „Timpul este doar oglinda temporară în care se reflectă potențialul, limitele și problemele sufletului”.

Așadar, mesajul „Paradox”-ului este pe cât de simplu în expunere, pe atât de sincer în dialogul indirect al autoarei cu cititorul. Când ai credință și iubire, fericirea și respectul apar de la sine! Rămâne să ne bucurăm pentru Ana Sîrbu, pentru harul ei de a dăru, de a ne lumina sufletul și cugetul cu aceste minunate „paradox”-uri! Lectură plăcută!

(Prefață la cartea: *Sîrbu, Ana. Paradox: aforisme.*
Chișinău, 2023, p. 4-5)

O CRONICĂ CÂT O ENCICLOPEDIE A PERSONALITĂȚILOR

Nicolae Roibu, harnicul și prolificul slujitor al cuvântului scris, a pus de curând pe masa râvnitorilor de slovă o nouă carte, având un titlu sugestiv – „Cronici din perioada pandemiei”. Ediția care inserează interviuri, cronici, portrete literare cu și despre oamenii de cultură, de fapt, este o radiografiere a activității protagoniștilor ei în perioada deloc confortabilă pentru sprijinul optimismului, dar, într-un fel, benefică (!?) pentru creație, în sensul „țintuirii” lor la masa de scris, marcată de coronavirus. Izvoditorul mai oferă cititorului minunate – prin expresivitatea descrierii – istorioare din trăirile acestora, care au avut să se întâmple ceva vreme în urmă, surprinzătoare, poate înainte de toate, prin faptul că în micile narațiuni, autorul dezvăluie caracterele acestora în formula de simplu om – cu cusururi, cu

umor, cu alte lucruri care se cuvin a face parte din obișnuita viață a obișnuitului trăitor – descrise cu multă bunătate și respect. Sunt un deliciu pășaniile lui Mihai Cimpoi, Gheorghe Urschi, Mihai Gheorghe Cibotaru, Andrei Strâmbeanu, Ion Ciocanu, Zinaida Julea, Petru Hadârcă, Petru Cărare, Mircea Snegur, Ion Ungureanu, Mihai Munteanu, Nicolae Sulac...

Orânduite, în mare parte, în formula cronologică, aceste scrieri/descrieri ne oferă niște reflecții artistice privind activitățile lor intelectuale în clipe deloc, s-ar părea, nepotrivite pentru creație, dar care ne conving, întâi de toate, de postulatul că creatorul este dominat, frământat de gânduri, de trăiri spirituale și, doar apoi, de cele materiale. Și din aceste rânduri ale autorului este desprinsă părerea fermă că simplitatea expunerii literare este o normă morală a sufletului mare de creator. Sunt niște lecții temeinice de viață și despre viață.

Munca sisifică de adunare, de selectare, de așternere a acestor frânturi din biografia protagoniștilor cărții, cea care edifică marea lor trăire, relevă, pe de altă parte, pulsul de viață și ritmul literar al publicistului. Și mai puțin obișnuit e faptul că scriitorul, dăruindu-ne rânduri de certă valoare artistică, prin maniera sa de expunere, antrenează, în felul său, cititorul în calitate de participant efectiv al acestor întâmplări.

Nicolae Roibu este, precum afirmă prefațatorul ediției, academicianul Nicolae Dabija, „o santinelă a culturii române, care stă la post și crede că e de datoria lui să consemneze tot ce se întâmplă important în cetatea culturii”. La prima vedere, cronicile, tabletele sunt simple relatări, însă din ele desprinzi atâtea factologie, atâtea relatări, câte ai putea culege din enciclopedii.

În această cronică – cu suflu sigur de mică enciclopedie a personalităților –, a trăirii și gândirii acestora, Nicolae Roibu reușește din plin să ne convingă, să precizeze următoarele: creatorul, indiferent de domeniul de activitate al său, este în speță, un mare gânditor, un patriot al poporului, un suflet care se consacră din suflet pentru suflete.

Ediția este o sărbătoare – mai mică sau mai mare, voia cititorului! – în aceste stresante clipe pentru suflete dornice de carte, de cuvântul scris, de viață.

Felicitări, maestre, și poftă de lectură, cititorule!

(*Literatura și arta*, 2020, 5 noiembrie, p. 8)

TECUCI, CASA MARE A AFORISMULUI

Deși poartă titlul *Antologie: Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni*, această publicație a Fundației „Pelin”, avându-l în calitate de coordonator pe consacratul Vasile Ghica, depășește factura unei culegeri care ne familiarizează doar cu lucrările selectate (și apreciate) în cadrul manifestării artistice. Devenit tradițional, Festivalul de la Tecuci, organizat în anul 2023 pentru a VII-a oară, prin rezumatul său – *Antologia* – pune la dispoziția publicului cititor o ediție de calitate privind acest gen de scriere, stil, care nu este la îndemâna oricui.

În afară de interviuri, aforisme hors concours și cele din palmaresul ediției, lucrarea mai include eseuri și studii despre aforism și epigramă, recenzii, reflecții ale autorilor și epigrame ale scriitorilor români din țară și din afara ei. Spunem toate acestea pentru că *Antologia*, prin calitatea materialelor inserate, sprijină (și promovează de rând), în felul său, salahoria autorilor, antrenați în zămisirea unor minunate cugetări. Concursul Fundației „Pelin” în susținerea acestui gen literar este convingător. Deci, *să-i dăm Cezarului ce-i al Cezarului!* Merituoasă lefterie!

Desigur, *antologia*, deloc sofisticată, cucerește prin simplitatea bogată a materialului inclus. Pe bune, aforismele și epigramele fac cinste și Festivalului, dar, totodată, cartea dăruie clipe minunate în compania unui zbor în lumea frumoasă a cuvântului și gândului de calitate. Este, cred, chintesența lucrării! În acest sens, *Antologia* poate fi privită ca fiind o lucrare care, sprijinind gânduri frumoase, pune în valoare limpezirea și evoluția sufletească a omului.

Pentru autorul acestui text, manifestarea culturală din Tecuci are o conotație aparte nu doar prin faptul că este un admirator, ci și un participant al acestei sărbători a aforismului. În mod cert, Festivalul creează un prilej favorabil de a cunoaște lumea scrisului, autori consacrați și, până la urmă, este o trambulină de a „îmbrățișa” lumea miraculoasă a aforismului. Și e cazul să amintim de impresionantele întâlniri cu elevii de la Colegiul Național „Calistrat Hogaș” (ediția a VI-a) și Școala Gimnazială Umbrăreși (ediția a VII-a) organizate de remarcabilele profesoare Corina Olaru și Lucreția Iancu. Împreună cu scriitorii George Corbu, Daniela Toma, Ion Calotă, Vasile Larco, Pompiliu Comșa, Nina Schițco, Mihaela Gudană și Victor Bivolu am vorbit despre festival și aforism, am donat cărți participanților și bibliotecii instituției. Aceste întrevederi, planificate de organizatori, ne-au creat impresia bună că gândul frumos și cuvântul au prins rădăcini în inimile acestor minunați copii. Și ne-au convins că roadele festivalului sunt mănoase.

Noi, omeneste vorbind, știm că orice produs este un rezultat al activității intelectuale, organizatorice și de ce mai trebuie la întruparea lui nu numai a unei persoane, dar și a unui întreg grup de oameni. Evident, calitatea acestui bun depinde de prestația membrilor echipei – de creație – în primul rând.

Aici afirmăm: Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni din Tecuci este un produs care deja are nume! Un produs de calitate! Iar copilul acestuia – Antologia – un rezultat pe potriva sa! Felicitări și sincere mulțumiri colectivului de redacție și selecție a textelor – celor care ne-au dăruit această lucrare: Eugen-Doru Pelin, Teodor Parapiru, Vasile Ghița, Traian D. Lazăr și Constantin Tudorache.

Doamne ajută în fapte mari!

(*Literatura și arta*, 2023, 30 noiembrie, p. 10)

(Antologia Festivalului Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a VIII-a, or. Tecuci, 2024, Biblioteca Municipală „Ștefan Petică,” p. 36-38)

OMAGII SEMNATE DE NICOLAE SCHIȚCO

SOFIA – IZVOR DE VIAȚĂ ȘI ÎNȚELEPCIUNE (200 de ani de la fondare)

Sofia din părțile Drochiei, satul meu de baștină, tândră va-
tră strămoșească care a alimentat cu seva ei mii și mii de
feciori, ne-a legănat copilăria și ne-a entuziasmat visurile, își ser-
bează în acest an cea de-a 200-a aniversare de la fondare. Așe-
zarea, creată prin voia boierului Dementie Hasnaș, deținător de
pământuri în spațiul dintre Bălți și Soroca, a prins rădăcini pu-
ternice în pământurile mănoase din Câmpia Bălților. Atestată în
anul 1823 cu denumirea Anfisovca (în cinstea soției boierului),
vatra umană este situată la 9 km de centrul raional Drochia, la
165 km de Chișinău.

Numărul de gospodării individuale (peste 1 800) relevă faptul
că așezarea este populată, chiar dacă astăzi multe case sunt vădu-
vite de suflete. Cu toate acestea, Sofia are o infrastructură social-
economică bine pusă la punct, demnă de o așezare cu oameni de
ispravă: o moșie de 5 673 ha, care îi mai ține adunați grămadă pe
cei 4 400 de gospodari, peste 20 de agenți economici.

O mare bogăție a sofienilor sunt fântânile, aproape 1 400 la nu-
măr. Apa – o comoară și izvor al existenței – este o valoare supre-
mă pentru ei.

Sofia se mândrește cu simbolurile sale oficiale – stemă și dra-
pel, însemne care simbolizează credința oamenilor și respectul
lor pentru Înțelepciunea lui Dumnezeu.

Cele patru mahalale ale satului au înveșnicit denumirile așe-
zărilor de unde au descălecat în anii '50 ai secolului XIX primii
trăitori: Bădiceni (satul Bădiceni, ținutul Soroca), Mândiceni
(satul Mândâc, ținutul Soroca), Ruși (satul Sânger, județul Ho-
tin), Strâmbeni (s. Strâmba (actualmente Corlăteni), Bălți).

Sofia, așezată cuminte pe două pante domoale, bifurcată chiar
în centrul satului de un iaz pitoresc, vatră a miilor de fântâni, prin

exponenții săi, feciori destoinici ai acestui pământ strămoșesc, a lăsat urme adânci în toate domeniile de activitate umană. Satul are o istorie mult mai veche, pe moșia actuală fiind descoperite așezări umane, care datează mai bine de 6 000 de ani. Vestigiile descoperite aici fac parte din cultura Cucuteni-Tripolie. În epoca bronzului, au apărut 2 așezări, apoi alte 2 siliști s-au format tocmai în perioada romană. Existența lor a fost curmată de invazia hunilor din anul 376, când satele antice au fost prădate, arse și distruse. Prezența pe aceste locuri a hoardelor de nomazi este confirmată de cele 9 movile funerare care se află pe moșia satului.

Istoria nouă a Sofiei începe odată cu decizia boierului Dementie Hasnaș, mare moșier, de a onora dorința soției sale Anfisa de a avea pe moșia lor un alt sat „ferit de șleah”, adică de drumul mare, când a și început construirea gospodăriei pe moșia actualei localități. Procesele migratoare din prima jumătate a secolului XIX au impulsivat și evoluția demografică a Basarabiei. La mijlocul sec. XIX au fost adoptate de către viceguvernatorul Basarabiei, Popov, decizii privind permisia de transfer în s. Anfisovca a mai multor familii din diferite localități, și anume: Decizia din 16 iulie 1853, privind strămutarea a 48 de familii din s. Sânger(a), jud. Hotin; Decizia din 7 noiem. 1853, privind strămutarea a 32 de familii din s. Bădiceni, țin. Soroca; Decizia nr. 3969 din 1853, care învoia strămutarea a 80 de familii din s. Mândâc, țin. Soroca; Decizia nr. 3514 din 1853, privind strămutarea a 84 de familii din s. Strâmba, Bălți.

Inițial, satul se afla în administrarea jud. Soroca, iar din 1920, în jud. Bălți, în acest an primind un nou nume – Sofia. În anul 1848, Dementie Hasnaș începe edificarea unui conac, la lucrările de construcție participând, precum relatează autorii monografiei „Satul Sofia – trecut și prezent” Valeriu Schițco, Iacob și Elena Babără, „meșteri italieni, francezi și elvețieni, recomandați de Ștefan Leonard (1800-1864), moșier la Cubolta, cumnatul lui Ioan Hasnaș, după ce aceștia au finisat construcția conacului de acolo”. Conacul s-a păstrat până în zilele noastre, în prezent aici

aflându-se Muzeul de Istorie și Etnografie al satului. S-au păstrat și beciurile, și depozitul de cereale. Prin testamentul lăsat la 28 noiembrie 1894 de către boierul Ioan Hasnaș, moștenitor din 1856, prin care el împrăștierea soția și rudele, descoperim personalitatea lui Hasnaș: prevăzător și bun creștin. În confirmare, cităm două paragrafe din document:

„...Soția mea, Maria, îi va da administratorului moșiei mele Toma Hristici, în afară de salariu, o pereche de cai, o pereche de boi; 100 ruble vor fi date (a câte 20 ruble) unor oameni bătrâni sau neputincioși, precum și unor fete bune de măritat. Persoanele respective trebuie să fie din Anfisovca.

... Acestea fiind spuse, mă las în voia Domnului și mă rog de iertare pentru faptele necuviincioase comise la adresa unor oameni cu care am avut relații de afacere. Trupul meu să fie înmormântat în cavoul construit de mine în curtea Bisericii „Sf. Treime” din Anfisovca. Înmormântarea să decurgă fără fast. Cheltuielile de înmormântare să nu depășească suma de 350 ruble. Monument funerar nu va fi înălțat...”.

Neamul Hasnașilor a lăsat brazde adânci în istoria Sofiei, dar și a Moldovei, ctitorind lăcașe sfinte și contribuind la prosperarea așezărilor basarabene.

Un eveniment care a impulsionat dezvoltarea localității și care a contribuit la prosperarea ei a fost construcția căii ferate Bălți-Ocnița, drumul de fier dăruind Sofiei o gară. Primul pasager a plecat din această gară în 1893. Să confirmăm această evoluție prin statistică demografică: dacă în anul 1859, s. Sofia, conform Recensământului fiscal din acel an, avea 1 096 de locuitori, în 1892 – 1 904 oameni, apoi, în 1923, conform „Dicționarului statistic al Basarabiei”, deja 4 084 de locuitori, în 1930 – 4 489, iar în 1938 – peste 5 000 de oameni.

Sofia, ocrotită de bunul Dumnezeu, a avut marea șansă de a-i avea în calitate de nănași pe vrednici făuritori din neamul hasnașilor. Cu certitudine, i-a surâs destinul și prin gospodarii care

s-au aciuat în aceste locuri – pricepuți și chibzuiți, setoși de a cunoaște viața și de a-și făuri existența. Oameni cu suflete mari cât existența! Plini de viață, blajini și sfătoși, harnici și gospodăroși, înțelepți și șmecheroși în bunătatea lor! Pentru ei, nu este nimic mai simplu și mai sublim decât viața, iar în această simplitate ei intuiesc nemărginirea sufletului.

Sofienii dintotdeauna au agreeat două pasiuni: pofta de a sta grămăjoară și ambiția de a cunoaște lumea mare. Sofia de ieri, Sofia de astăzi – vatră care a dăruit și care a legănat copilării – edifică viața. Satul a cultivat ferma convingere că fiecare din feciorii săi este o piatră de temelie a existenței sale. Pentru ea, prezentul își răsfrânge acțiunea atât peste trecut, cât și peste viitor. Când vii/ești în Sofia, ți se oferă posibilitatea să descoperi un mod de viață al oamenilor care, preocupați de activitățile de zi de zi, nu-și uită trecutul și păstrează cu sfințenie tradițiile, obiceiurile și datinile sale, un pedestal al vieții, consolidat de părinți, școală și cărți. Dacă ar fi să îi întrebați ce este satul pentru ei, v-ar răspunde simplu: Valoare și Memorie.

Prima școală în Sofia – parohială – de o clasă cu 4 ani de studii a fost deschisă în anul 1900. Director era Ion Dubina, în cadrul instituției activând și cunoscutul pedagog Victor Granevski. La 1 septembrie 1947, a avut loc deschiderea școlii medii, prima de acest tip din raionul Bălți. Menționăm aici că școala, anume școala, prin profesorii săi, procesul educațional excelent, tradițiile cultivate de veritabili intelectuali, bazate și pe cele ale sătenilor, a adus și a avut prin discipolii săi o contribuție enormă la dezvoltarea localității și a Moldovei. Peste 60 de sofieni au devenit doctori în științe. Școala și satul se mândresc cu dinastiile de profesori: Stepanov, Guzman, Popovici, Hăbășescu, Toma, Filip, care au plăsmuit, de-a lungul activității lor, veritabili cetățeni. Liceul din sat poartă numele lui „Viorel Cantemir” – absolvent al școlii, care a căzut cu moarte de erou în timpul menținerii ordinii publice și a fost decorat post-mortem cu Ordinul „Ștefan cel Mare”.

Până în anul 1968, anul în care a fost dată în exploatare o școală-tip cu trei etaje, copiii studiau în încăperi adaptate, inclusiv în fostul conac boieresc („La Curte”). Oamenii satului, conștienți de faptul că memoria și inima, chiar de sunt factori trecători, au esență veșnică, au inaugurat la 2 septembrie 1990 în incinta conacului un muzeu. Instituția muzeistică a devenit în timp locul de atracție pentru săteni, pentru oaspeții Sofiei. Corul popular, renumit colectiv coral atât în Moldova, cât și peste hotarele ei, era cartea de vizită a Sofiei. Timpul nu cruță nimic din ceea ce veghează, dar, împodobit cu fapte (bune), rămâne cea mai valoroasă bijuterie. Au devenit tradiționale Festivalul Dansului și Cântecului Folcloric „Hangul de la Sofia” și sărbătoarea „Verdelui” – inedită. Colectivele „Grupul de seniori sofienii”, ansamblurile folclorice „Țărăncuțele”, „Colindeț”, „Sofianca”, prin activitate fructuoasă dovedesc că aici, în Sofia, în pofida intemperiei, oamenii își făuresc vremurile, îmbrăcându-le în haina splendidă a optimismului și deschiderii către lume.

Credința (biserica) a jucat, evident, un rol deosebit în procesul de consolidare și propășire a neamului, mai ales ținând cont de faptul că primele școli în Basarabia erau înființate pe lângă ea.

Lăcașul sfânt din Sofia, din piatră, a fost edificat între anii 1870-1876 de Ioan Hasnaș, proprietarul moșiei, și reprezintă un întreg complex constituit din biserică, arcadă, clopotniță și casă parohială. Sărbătoarea religioasă în cinstea sfântului ocrotitor al bisericii se oficia de Sfânta Treime, apoi, în scopul onorării numelui Maria – soția ctitorului – ceremonia se desfășură și de ziua Adormirii Maicii Domnului, care este și ziua hramului satului. În curtea bisericii se află și cavoul boierului Ioan Hasnaș, criptă restabilită la înc. sec. XXI. Serviciul divin în perioada 1872-1920 a fost oficiat de preotul Grigore Dânga. A fost primul preot al satului și paroh al bisericii timp de aproape 50 de ani. A decedat în 1932 și este înmormântat în curtea bisericii.

Între anii 1960-1992, slujitor al bisericii a fost preotul Chiril

Blajinu. Protoiereul Ch. Blajinu a oficiat serviciile divine în biserica din Sofia timp de 32 de ani, a fost pentru multe generații de sofieni, inclusiv pentru autorul acestor rânduri, părinte spiritual, venerat pentru rarele calități de bunătate, cumsecădenie, bunăvoință și înțelepciune. Grație străduinței lui, biserica din sat a funcționat permanent, mai ales ținând cont de faptul că, în acea perioadă, lăcașele sfinte din Moldova erau închise de-a valma de autoritățile comuniste.

În prezent, serviciile divine sunt oficiate în două biserici: „Sfânta Treime” și „Adormirea Maicii Domnului”. Activează în sat și biserica evanghelist-baptistă.

Memoria colectivă este o calitate aparte a sofienilor. Pe lângă monumentul consacrat consătenilor căzuți în cel de-Al Doilea Război Mondial, la 31 august 1990, oamenii au edificat o stelă „Clopotul Memoriei”, dedicată sofienilor deportați în Siberia, iar în anul 2019 – un crucifix în memoria jertfelor foametei din 1946-1947.

Doi deputați în primul Parlament, aleși pe cale democratică, originari din Sofia, Lidia Istrati și Anatol Chișner, au semnat Declarația de independență a Republicii Moldova.

Sofia, trecând prin timpuri dificile, mereu renaște, orientată ferm spre viitor, și, în același timp, păstrează cu sfințenie memoria feciorilor și ficelor sale, nume de rezonanță, urcate la scară națională și internațională, iar ei, educați în spiritul că decorul vieții este monocolor, fără trăiri și emoții, fără consacrare, au contribuit considerabil la propășirea neamului, au reprezentat cu demnitate numele de sofieni. Menționăm câteva nume: Nicanor Babără, doctor habilitat, profesor, Boris Curajos, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, Iulian Filip, scriitor, Nicolae Filip, academician, Ion Hăbășescu, membru corespondent al AȘM, Lidia Istrati, prozatoare, Ion Tighineanu, academician.

Sofia, vatră de gospodari ospitalieri, oameni cu credință și suflet de zile mari, își croiește în mod firesc calea libertății, dreptății și umanismului. Este localitatea trăitorilor care au deprins a făuri

viața și traiul. A oamenilor cu caracter, de calitate, care mențin încrederea fermă într-un viitor prosper și fericit.

(*Natura*, 2023, nr. 5, p. 9; Idem: Resursă electronică.

URL: <https://www.natura.md/sofia-izvor-de-viata-si-intelep-ciune>)

ÎNAINTE-MERGĂTORUL „DRAGHIȘTEI” (Victor Ladaniuc – 75 de ani)

Draghiștea, apa curgătoare care a dăruit numele său Fundației chișinăuene, ca și majoritatea pâraielor din Republica Moldova este mică în debit, însă enorm de dragă celor care locuiesc pe malurile ei. Unul dintre aceștia, Ion Bolduma, i-a consacrat o duioasă ofrandă: „...*Ce e Nilul lângă dânsa, / Dunărea sau Mississippi! / ...În puținul ei albastru/ Pare ca o mare-n spume,/ Căci puținul e al nostru/ Și e cel mai scump din lume*”. Draghiștea a mângâiat, inspirat, înaripat și a lansat în lumea mare mulți fii demni de acest meleag mioritic. Scriitorul, poetul și publicistul Victor Ladaniuc, colicăuțean din talpă, crescut pe malurile râulețului, e printre puținii călători care au mers de-a lungul albiei Draghiștei – de la izvorul ei până la gura unde se revarsă, în râul Prut.

Născut la 5 martie 1940, în primăvara unui an tumultuos, un an care avea să schimbe destinul unui popor pașnic, Victor Ladaniuc este un exponent notoriu al acestui neam, trăindu-și, ca și el, viața în iureșul lent al veșnicei existențe. Având studii filologice temeinice, făcute la Universitatea din Cernăuți, activează în diferite funcții: profesor și director de școală, secretar responsabil, redactor-șef la ziare raionale, secretar responsabil la cotidianul „Moldova suverană”, vicedirector al Agenției Informaționale de Stat „Moldpres”. Victor Ladaniuc a lucrat și acolo unde nu a fost – în comsomol. În această structură din perioada sovietică, creată pentru a promova politica regimului în rândurile tinere-

tului, dumnealui numai politică nu a făcut, mai degrabă a studiat caracterele, aspirațiile acestora, a analizat procesele sociale, viața în ansamblu, adunând un bogat material factologic folosit ulterior în activitatea care l-a și consacrat – cea de creație.

Anume meseria de creator l-a purtat prin toată republica – de la nord la sud, de la vest la est. Deplasările sale în frumoasele, dar și oropsitele așezări basarabene, dragostea și respectul pentru acest pământ și oameni au provocat, cred, minunata idee de a descrie evoluția lor în timp și spațiu. Drept rezultat, s-a conturat concepția editării serialului enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova”, avându-l în calitate de autor de proiect și alcătuitor de bază pe omul de cultură Victor Ladaniuc, iar în juru-i consolidându-se un colectiv de adepți pentru care sentimentul de afecțiune și devotament față de aceste cuiburi umane prevalează, de altfel, ele și inspirându-l în munca de creație. Zicerea lui, *nu-i frumos ce e frumos, da-i frumos ce-mi place mie*, din admirabila poezie consacrată vetrei pre nume Saharna și, la fel de inspirat, însăilată muzical de compozitorul Saveliu Cojocaru, nu este un capriciu al poetului, este o destăinuire a autorului adusă localităților Moldovei. Pe bune, Domnia Sa este antemergătorul în opera de zămislire și elaborare a acestui proiect de unicat.

Vasile Iovu, reputatul interpret, apreciat de către academia-nul Nicolae Dabija ca „zeu al naiului”, relatează despre o amuzantă, dar și emoționant de tristă situație, produsă zilele acestea în timpul desfășurării acțiunii culturale Chișinău-Iași. La un răgaz, discutând cu colegii și frații de peste Prut, artiștii basarabeni relatează despre faptul că, în perioada sovietică, cu mult nesaț și pietate, ascultau, priveau pe ascuns emisiunile difuzate de posturile de radio și televiziune românești, învățând și preluând frumoasele melodii, interpretate de artiști consacrați din România. Lucru la care interpreții din Iași, făcând ochi mari, se destăinuie că anume ei au fost cei care s-au inspirat de la artiștii basarabeni, audiind programele postului de radio Chișinău și ale televiziunii mol-

dovenеști. În acest context, menționăm că Victor Ladaniuc este unul din artiștii autohtoni ai condeului care, la fel, a fost legănat, crescut și educat în dragoste de marea cultură și spiritualitate românească. Nu în zadar dumnealui este și președintele Filialei Chișinău a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

În aparență, lent în muncă (această *negrabă mai degrabă* reliefându-i temeinicia, profunzimea), Victor Ladaniuc este un virtuos și prodigios slujbaș al creației, având lansate în lumea literaturii peste 40 de cărți. Scrie și pentru copii, și pentru maturi, și poezie, și proză, iar renumitele sale răvașe, adunate în cele 4 volume, sunt o carte deschisă a sufletelor destinatarilor, a neamului în general.

Pentru un făuritor, este important și în întineric să vadă lumină, și nu numai să o observe, dar și să dăruiască această deșteptare oamenilor, îndeletnicire care o mânuiește abil omul și scriitorul Victor Ladaniuc. La această onorabilă vârstă îți doresc, bădiță Victore, ca lumina, pe care o servești, să te călăuzească mulți ani înainte. Să ne trăiești sănătos și frumos!

(*Literatura și arta*, 2015, 5 martie)

DRUMUL CU CĂRȚI... (Nicolae Dabija – 70 de ani)

Nicolae Dabija, călăuzit de *Ochiul al treilea*, limpede ca o *Apă neîncepută*, doldora cu *Povești de când Păsărel era mic*, mergând *Pe urmele lui Orfeu*, dotat, de asemenea, cu *Alte povești de când Păsărel era mic*, precum *Zugravul anonim*, marcat de *Antologia poeziei vechi moldovenești*, conștientizând că *Moldova de peste Nistru* – este vechi pământ strămoșesc cu *Aripă sub cămașă*, osanând *Literatura română* ca *Daciada*, încântat de *Domnia lui Ștefan cel Mare*, deplângând *Mierla domesticită*, visând din nou *Daciada* străveche, știind că *Nasc și la Moldova oameni*, deoarece ea însăși este *Daciada*, având *Dreptul la eroare*

ca *Lacrima care vede prin Oul de piatră*, încântat de *Literatura română*, convins că *Libertatea are chipul lui Dumnezeu*, lucid ca *Fotograful de fulgere* care savurează și *Cercul de cretă*, elucidând *Cerul lăuntric*, deplângând *Icoană spartă*, *Basarabia*, aflată *Între dragoste și moarte*, conștient de faptul că *Poezia, bucuroasă tristețe*, emană *Tăceri asurzitoare* peste *Harta noastră care sângeră*, *La est de vest de Vai de capul nostru*, iar *Literatura română*, luminată de *Așchii de stele*, pornită *În căutarea identității* cu *Însemnări de pe front* ca *Râul în căutarea mării* pentru *Basarabia*, *țara de la răspântii* cu *Doruri interzise*, de parcă ar fi *Bondari cu motor* și *Fulger înrouat*, știind că *Bezna vine de la Răsărit* peste (umbrind) *Limba și literatura română*, iar cel *Paznic pe înălțimi*, întrebându-se *De ce limba noastră e română* și de ce suntem *Deșțarați*, cu toate că am parcurs un *Maraton printre gloanțe* pentru a lăsa *Mesaje pentru supraviețuitori*, punând umărul pentru *Hoții de speranțe*, înșirate în 101 *poeme fără Privighe-tori împăiate*, însă cu o *Tema pentru acasă* pentru *Tema pentru acasă*, deoarece *Tema pentru acasă* este *Tema de după tema pentru acasă*, însăilată cu *Povești de când Păsărel era mic* și prindea *Așchii de stele*, împletite cu *Poeme pentru totdeauna*, luminate de *Făclia credinței* și *Mesaje din Basarabia*, amintindu-ne că *Prutul are două maluri*, apoi, revenind cu *Tema pentru acasă*, și sublima *Nu vă îndrăgostiți primăvara!*, croind *Drumul spre biserică*, așternut cu *Rânduri și gânduri creștine* ca un *Manifest de uni-re* fără *Umbra sârmei ghimpate*, împletit cu *Psalmi de dragoste*, pentru *Tema pentru acasă* despre *Mihai Eminescu – un poet de mâine*, într-o nu uita *Asasinarea lui Eminescu* și prin *Tăceri tălmăcite-n cuvinte* despre *Biserica pe roți* ca o repetare despre *Tema pentru acasă* pentru a recapitula *Tema pentru acasă* și a aminti, – a opta oară, să însușim *Tema pentru acasă*, mereu îndemnându-ne să mergem *Pe urmele lui Orfeu – Reparatorul de vise* ca, într-o prosperarea noastră, a tuturor, să conștientizăm zvâcnirea lui – *Te blestem să te îndrăgostești de mine.*

(*Literatura și arta*, 2018, 12 iulie, p. 4)

SIMȚIREA LUI VINDECA TOATE FLUCTUAȚIILE

*„...nu Te supăra, Doamne, că port roua-n gene,
că cel mai fericit am fost, fără să știu.”*

(Nicolae Dabija. *Psalms*)

Fără îndoială, vremurile împodobesc și înnobilează timpurile. Îmi aduc aminte de acea zi din 21 mai 2019, de spectacolul cu genericul „Lacrima care vede”, găzduit de Palatul Național „Nicolae Sulac”, care l-a avut în calitate de protagonist pe scriitorul academician Nicolae Dabija. Această manifestare, pe lângă faptul că a întrunit multă lume bună și frumoasă, a antrenat oameni de valoare ai artei și culturii naționale, a ilustrat calitatea sufletului scriitorului de a crea aceste vremuri, de a da zbor clipei spre înalturile simțirii. Amploarea și măreția trăirii spirituale a participanților ne-au convins că atare evenimente se pot produce o singură dată, dar poate și mai rar. Anume simțirile – în toată plinătatea lor – pun în lumină chintesența trăirii creatorului Nicolae Dabija!

Poetul, crescut în albia neprihănită a curățeniei sufletești, înnoibilat cu simțul bunătății, cumsecădeniei, o fire sensibilă, a reușit să ne înaripeze existența cu valori de calitate, să prețuim timpul și omul, viața și simplitatea inedită a sentimentelor umane.

Cu certitudine, a cunoscut atitudinea de stimă față de el, dar nu și-a permis să o transforme într-un moft, ci a stăruit să lucreze ogorul spiritualității cu râvnă, demnă de un desăvârșit plugar. Piedestalul vieții lui l-au consolidat părinții, școala și cărțile. Era ferm convins că, acolo unde nu există cultură, nu există Neam, iar dacă nu există Neam, nu există civilizație.

Nicolae Dabija a știut să înțeleagă fericirea unui popor întreg. El este și va fi un zid al românismului, al umanismului, al dreptății și libertății. A avut fața sa și, bineînțeles, a conștientizat că fără caracter nu există demnitate!

În același timp, Nicolae Dabija, într-atât de național, este înțeles și agreat de lumea întreagă! Capacitatea scriitorului de a reflecta, de a plăsmui cuvântul este de netăgăduit, iar opera sa pătrunde în profunzime dimensiunea umană.

În jurul nostru este nici binele, nici răul. Sălășluiește ceea ce gândim, ce înfăptuim! Poetul a simțit și a trăit din plinătatea sufletului său, dăruind iubire și înțelepciune! Nicolae Dabija, în *Bocetul pentru Meșterul Manole*, spunea: „*Lacrimă zidită-n strană/ Clopoțele greu asud,/ bat și nu se mai aud*”. Ar fi, aparent, un regret pentru cuvintele nescrise, pentru gândurile nespuse. Însă este simțită și prezentă în acest enunț o mare dragoste de neam, de omenie, de optimism, de trăire interioară la maximă intensitate!

Măinele lui Nicolae Dabija trăiește în gândurile noastre de astăzi.

(*Literatura și arta*, 2023, 13 iulie, p. 8)

UN TRUDNIC AL CUVINTELOR (Ion Melniciuc – 75)

La început a fost Cuvântul... Au venit mai apoi dascălii, propovăduitori și tălmăcitori temerari ai spuselor, ai gândului. Unul din cei de frunte, profesorul universitar Ion Melniciuc, acest mare cărturar al timpului și cavalier al literelor, aidoma unui veritabil apostol al cuvântului, a dăruit această patimă generațiilor de slujitori ai graiului și suflului matern. Frumoasa și înțeleapta-i vorbă: „De mine s-a legat cuvântul, ca de o vioară cântul”, îl caracterizează plenar. Este dascălul în viziunea căruia cuvântul este solul gândului.

Se zice că literele/cuvintele, în felul lor, se îndrăgostesc de cei care au o mare pasiune pentru ele, care le poartă respectul. Filologul Ion Melniciuc este un răsfățat al acestui sentiment, e solul lor în lume, un mesager adevărat căruia îi reușește să cultive vocația respectivă mai multor dascăli în devenire. Cunoscând bine

faptul că gândul este veșnicul flămând, domnul profesor împarte cu generozitate această mană cerească – hrana și setea pentru adevăr, formând și educând caractere. Spre regret, Domnia Sa a avut și discipoli care n-au ținut piept presiunilor timpurilor și s-au prăbușit. L-a durut necaracterul lor, lipsa verticalității, trădarea încrederii investite în ei.

Maestrul Ion Melniciuc a fost și, cu certitudine, rămâne o personalitate incomodă: incomodă minciunii, necumsecădeniei, neomeniei... În același timp, el este un aristocrat al adevărului, bunăcuviinței, umanismului, în viziunea căruia bunătatea nu încărunțește niciodată. În fine, universitarul de origine coteleană este Omul CUVÂNTULUI, este înaintașul pe care multă lume își dorește să-l ajungă.

În această zi aniversară, îi urăm noi și frumoase succese, să-l știm sănătos și viguros încă mulți-mulți ani înainte, rugându-l să nu uite că ne este un exemplu demn de urmat.

(Literatura și arta, 2016, 24 martie, p. 6)

PELERIN PE TĂRÂMUL ÎNȚELEPCIUNII (Dumitru Țăra la 70 de ani)

Fără îndoială, viața, în felul său, își exercită dreptul de a sprijini buna evoluție a existenței umanității și, evident, te răsplătește dacă ai susținut-o frumos măcar o zi. În același rând, oamenii sunt cei care creează timpuri într-o sprijini dăinuirea vieții. Deci, obligațiunea de a înzestra trăirea cu însușiri morale și fizice de calitate este iminentă. Evident, toată povestea necesită nu doar eforturi conjugate, dar și certe abilități organizatorice, intelectuale și de celelalte pe potrivă, care ar înfăptui acest deziderat.

Pentru Dumitru Țăra, aflat sub umbrela ocrotitoare a caracterului său mereu răbdător, plin de bunăvoință, amestecat mustos cu simțul fin și delicat al umorului, anii vieții sunt nimic altceva

decât o trăire și o antrenare lejeră a gândului în zămisirea faptelor bune. Așa este, dar, totodată, e o aparență înșelătoare! Născut în „siberii de gheață” din dragostea părinților deportați, care au știut să cunoască rostul demnității (și să o cultive urmașilor), să făurească propriul pedestal prin muncă asiduă, Dumitru Țăra a stăruit cu răbdare și convingere să păstreze zestrea dăruită de părinți, să consolideze zi de zi cetatea vieții sale, să dobândească cunoștințe și să le dăruiască. Parafrazându-i gândul subtil, spunem: „În viață, principalul e să nu uiți motivul”.

Cu certitudine, sufletul, cuvântul și gândul lui vin/sunt din zona bunului simț! Sunt acele calități care, odată dăruite, adună oameni, reușind să-i sprijine în realizarea faptelor mari. Aici ne referim la Fundația „Draghiștea”. Asociația obștească, gândită de el, a îmbrățișat un mic număr de oameni cu aspirații mari, cu suflute pe potrivă, pentru realizarea unui proiect de maximă importanță pentru neam – scrierea și editarea lucrării enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”. Concepută în formula tipărită, ediția în 15 volume a reușit să reconstituie în ordine alfabetică în 9 692 de pagini de text evoluția tuturor așezărilor actuale ale Republicii Moldova – 1 679 la număr – , a pus în valoare micromonografiile de reală valoare științifică, istorică și culturală, care reconstituie memoria localităților: descoperirile arheologice, anul atestării documentare, evoluția economiei și a populației în decursul secolelor, școlii și bisericii, evenimentele importante, marii proprietari și binefăcători din trecut, bărbații căzuți în războaie și lista deportaților, persoanelor notorii, toponimica locală, note statistice și bibliografice, de ordin etnocultural, de uz actual. Acest vast și ambițios proiect, unic în spațiul sud-estic al Europei, în scurt timp, a devenit în rândul cercurilor academice, ale cercetătorilor și cititorilor de peste hotare un izvor de studiere și cunoaștere a Republicii Moldova.

Nu mai puțin prolifică a fost activitatea lui Dumitru Țăra în structurile de stat și cele de drept: purtător de cuvânt al primului

președinte al Republicii Moldova, director general al Direcției de Stat pentru Asigurarea Informațională „Moldpres”, șef al Serviciului Relații cu mijloacele de informare în masă a Curții Constituționale. Este editorul și redactorul memoriilor ex-președintelui Republicii Moldova, Mircea Snegur, „Labirintul destinului” în 9 volume.

Meseria de jurnalist, exercitată la un nivel exemplar, inclusiv în presa periodică, îl definește în mod ireproșabil pe salahorul Dumitru Țăra, dar îi și evidențiază calitățile spirituale de certă valoare. În special, cele de slujitor al cuvântului și gândului!

Dumnealui are în palmaresul său literar 5 cărți: 4 de poezie și una – recent apărută – de aforisme. Acest volum, „Cuvântul învie gândul”, dedicat „minunii de a gândi”, inserează 1 953 de reflexii. Bogată în nuanțe, simplă și artistică, scrierea convinge prin faptul că creatorul, în cazul de față nimeni altul decât Dumitru Țăra, este un mare diriguitor al gândului frumos, sensibil și succulent. Autorul îl îngrijește atent, cu migală, îmbrăcând în cuvinte enunțuri de zile mari. Să savurăm din înțelepciunea lor: „Puterea asupra altor oameni ni se dă pentru a afla de avem puterea să rămânem oameni”, „Și durerea pentru altul e o rugăciune”, „E greu să nu vorbești ceea ce gândesc toți”, „Cei care stau la umbră nu lasă umbră”, „Stăpân pe cuvintele sale poate fi, cu siguranță, doar cel ce vorbește în gând”, „Cu cât mai puțin cunoști omul, cu atât mai mari șansele să-l mai ai de om bun”, „Când nu prea ai ce spune, se întâmplă să spui și ce gândești, nu doar ce trebuie”, „În anticamera unui topor nou – multe cozi de topor cu cozile între vine”.

Pentru un slujitor al creației, stările și caracteristicile umane (suflet, viață, bărbăție, culpă, dreptate, virtute, moralitate, hazard...) au fost și sunt aspecte ale realității care domină cugetul lor, iar Dumitru Țăra, dăruind aceste aforisme, ne convinge că harul său de a pătrunde în miezul subiectului este de profunzime.

...În Roșieticii din părțile Floreștilor, satul copilăriei lui Dumitru Țăra, pe malul stâncos al Răutului, se înalță o rugă – biserica

satului. Lăcașul sfânt, ctitorit de el, un dor cioplit în piatră, este visul lui mare pentru dăinuirea credinței și a veșniciei.

Dumitru Țăra, la 70 de ani, a reușit să construiască o casă, să sape o fântână, să sădească un pom, să-și crească și să-și educe copiii, în fine, să dea sens trăirii sale.

Să trăiești, dragă Dumitru, bine, în armonie cu viața, mulți ani!

(Literatura și arta, 2023, 27 iulie, p. 6)

DASCĂLUL CU HAR DE CERCETĂTOR

(Nicolae Silistraru – pedagogul care construiește personalități)

Omul, profesorul Nicolae Silistraru este un reprezentant al lumii de știință, dascălul care construiește personalități nu numai în domeniul prestat – cel al pedagogiei, pentru care vreau să spun câteva cuvinte. Aceste gânduri, spun pe șleau, nu sunt influențate neapărat de un eveniment important din viața dumnealui. Distinsul doctor habilitat în științe Nicolae Silistraru, chiar dacă este scund de statură, este mare ca personalitate. Mare cât un munte, cât un caracter, vorba veche. Această calitate, care îl face inegalabil și cu cei mai mari și mai tari, paradoxal, însă nici că se observă în relațiile cu Oamenii, inclusiv cu cei de viță simplă – gospodărească-țăărănească, adică de rang înalt. Ai crede că totul stăruie din pedagogia celor șapte ani de acasă, din înțelepciunea moștenită prin sudoarea izvorâtă din muncile deloc ușoare ale plugarilor de la sat, de unde, de altfel, își trage și dumnealui obârșia. Așa poate și o fi, însă, cunoscându-i se-tea și, de-a Domnul pentru multă lume, ardoarea pentru carte, curiozitatea și tenacitatea de a afla cât mai multe lucruri, dar și onestitatea, deschiderea, aș zice părintească, de a cultiva virtuți, conștientizezi aceste calități, dar, totodată, și salahoria istovitor de atractivă pentru un savant, strădanie care sprijină și consolidează reputația unui creator.

Născut în mijloc de toamnă, anotimp în care vrednicii plugari de la țară fac bilanțul muncii de un an, un an agricol, căci munca la sat nu are nici început, nici sfârșit de an, iată că ferici din plin părinții Vasile și Fevronia, vieri iscusiți din Ulmu, sat așezat semeț în inima codrilor Moldovei. Și, cu certitudine, a ridicat numele lor, al localității, al neamului la cele mai valoroase cote. Domnul profesor, împletind din ierni, primăveri și veri toamne cu toamne, astăzi avându-le 70 la număr, făurind ziua de mâine, cât a discipolilor, atât și a sa personală, reușește să pună în valoare pasiunea pentru cunoaștere, dăruire, care înzestrează acest viitor cu diademe/realizări demne de un cercetător cu har.

Știut lucru: anii scad, înmulțindu-se. Iată că savantul Nicolae Silistraru a reușit, prin muncă asiduă de zi de zi, să adune în acești ani și o avere impunătoare – cunoștințe academice te-meinice, pe care le prosforă cu generozitate sutelor și miilor de suflute, venite la ALMA MATER, seduse de același dor de carte și cunoaștere.

Având în vedere și această importantă dată aniversară, ne face plăcere, onorate Domnule profesor, să Vă adresăm cu acest prilej sincere felicitări și bune urări de sănătate și prosperare. La mulți ani!

(Literatura și arta, 2016, 10 noiembrie, p. 7)

ÎNNOBILAT CU SLOVA DEMNITĂȚII (Tudor Țopa – 80)

Omul înzestrat cu suflet mare se consacră unor lucruri mari, dăruind lumii opere valoroase. Această zicere îl definește în totalitate pe scriitorul, publicistul și jurnalistul Tudor Țopa, creatorul care, mai bine de 60 de ani, își onorează admiratorii cu lucrări de certă valoare, ambiționându-se mereu în organizarea unor memorabile întâlniri cu cititorii și prietenii pentru a le pune la dispoziție noi apariții editoriale semnate de el.

Vom remarca faptul că numărul cărților semnate de Tudor Țopa a ajuns la 80, iar tirajul lor se apropie de impunătoarea cifră de 800 000 de exemplare. Având în vedere sutele și sutele de articole publicate în presă, alte zeci de opere colective, nu în ultimul rând, cele 15 volume ale lucrării enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”, îți dai seama de nemărginirea talentului său, de salahoria întru a dăruii cititorului pagini de neuitat. Tudor Țopa, volens-nolens, autodefinindu-se cu protagoniștii descriși, familiarizează cititorul cu destinele eroilor – bravi voievozi ai neamului –, așternând pe hârtie istorii pe care le plăzmuiește în formulă splendidă.

Iată că, recent, în mijloc de octombrie, de ziua nașterii sale, conform unei tradiții deja de mulți ani, Tudor Țopa a lansat la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” alte două cărți ale sale. Titlurile intrigă cititorul din start: „Generalul reveni acasă” și „Lumini de călăuză”.

Cartea „Generalul reveni acasă” reliefează biografia unor basarabeni care, consacrându-se în totalitate aspirațiilor lor, au lăsat urme memorabile în domeniile lor de activitate. Cu certitudine, autorul ne dăruie caractere de neuitat. Protagonii cărții, în majoritatea lor, sunt oameni care s-au dedicat aviației, cosmonauticii, în sens direct, au dat zbor viselor, reușind să devină nume notorii. Cititorul se va familiariza cu biografii de excepție, citind despre Grigore Baștan (născut în Flămânzenii de prin părțile Bălților), primul general parașutist din România, despre Valentin Zarzăr și Semion Șestacov, primul din sudul Basarabiei, al doilea – din Tighina, ambii efectuând zboruri de lungă durată sau transatlantice și stabilind recorduri mondiale. Biografiile lui Mihail Țanțu (fecior al lui Vasile Țanțu, deputat în Sfatul Țării) și Vladimir Gheorghian, parașutiști, Gheorghe Nagaevschi, și el pilot, ca și cele ale academicienilor Eugeniu Grebenicov și Ioan Caliniuc, care și-au legat destinele de cosmonautică, sunt alte vieți descrise de Tudor Țopa.

În „Lumini de călăuză”, autorul rememorează o biografie de neuitat a deputatului în Sfatul Țării Andrei Găină, născut în Chițcanii Vechi din Telenești, care este, de asemenea, satul de baștină al lui Tudor Țopa. Eseurile privind protagoniștii acestei cărți – academicienii Gheorghe Ghidirim, Boris Găină, Vasile Căpățină, cineastul Pavel Bălan, avocatul Boris Guzun, pedagogul Anton Bunduchi, agricultorul Tudor Agaci, sunt lumini de călăuză, credem, atât pentru autor, cât și pentru iubitorii de pagini alese.

În așteptarea noilor apariții editoriale ale maestrului Tudor Țopa, nouă, cititorilor, nu ne rămâne decât să-i dorim mult succes în această activitate și să savurăm din plin lectura cărților sale.

(*Florile dalbe*, 2019, 7 noiembrie, p. 2)

VLAD MISCHEVCA – REPREZENTANT DE FRUNTE AL HERALDICII NAȚIONALE

Istoricul Vlad Mischevca, doctor în științe, conferențiar cercetător, autor a două cărți și a peste 30 de articole științifice, pe lângă faptul că este un prolific explorator al evenimentelor din trecut, a devenit și s-a remarcat ca un excelent promotor al heraldicii naționale – reprezentant notoriu privind științele conexe ale istoriei.

Odată cu crearea în anul 1995 a Comisiei Naționale de Heraldică (CNH) de pe lângă Președintele Republicii Moldova, Vlad Mischevca devine una dintre pietrele de temelie și de ce mai trebuie la zidirea și fortificarea acestui organism nou-format. Aflat în postura de președinte – primul – al Comisiei, Dumnealui, împreună cu Nicolae Schițco și Silviu Tabac, au constituit nucleul în jurul căruia s-a coagulat/cristalizat o echipă de adepty, care a reușit să elaboreze, să implementeze și să promoveze principiile și căile de activitate ale Comisiei Naționale de Heraldică, una din puținele instituții din Republica Moldova care a evoluat constant, devenind între timp un organism efectiv în propulsa-

rea simbolisticii naționale, teritoriale și corporative. Menționăm că Vlad Mischevca a participat și la concursul privind elaborarea Stemei de Stat a Republicii Moldova și la argumentarea istorico-heraldică a Tricolorului național în calitate de Drapel de Stat.

În cei peste 25 de ani de activitate în cadrul CNH (în calitate de președinte, vicepreședinte, membru), savantul Vlad Mischevca, călăuzit de postulatul „știința nu-i decât o imagine a adevărului” (Francis Bacon), a reușit mai multe performanțe heraldico-faleristice. Este autor a peste 20 de însemne heraldice, și anume:

- Primelor însemne heraldice corporative din Republica Moldova – drapelele terestru și fluvial ale Vămii Republicii Moldova (03.09.1996), actualmente drapelul Serviciului Vamal al Republicii Moldova, intrat în vigoare din 16.06.1997 (Coautori: S. Andrieș-Tabac, N. Schițco, I. Căruntu, pictor: Gh. Vrabie);
- Emblemei Comisiei Naționale de Heraldică a Republicii Moldova (27.02.1997, desen final: 23.02.2001). (Coautor: S. Andrieș-Tabac, pictor: S. Odainic);
- Simbolurilor supreme ale Armatei Naționale a Republicii Moldova: stema, emblema și drapelul, aprobate de CNH la 12.06.2000. (Coautor: S. Andrieș-Tabac, pictor: Iu. Caminschi);
- Stemei și emblemei (coautor) Vămii Republicii Moldova (actualmente Serviciul Vamal al Republicii Moldova), ambele confirmate de CNH la 24.07.2001. (Coautori: S. Andrieș-Tabac, N. Schițco, I. Căruntu, pictor: Gh. Vrabie);
- Medaliei jubiliare „650 de ani de la întemeierea Țării Moldovei”, instituite la 25.12.2008. (Coautor. Pictor: S. Odainic);
- Insignei comemorative „Participant la Parada Militară, consacrată aniversării a XX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, 27 august 2011”;
- Simbolurilor publice ale Institutului de Istorie, Stat și Drept al AȘM (stema, emblema, drapelul, aprobate de Consiliul Științific al IISD);
- Distincției de stat Medalia „Crucea Comemorativă. Participant la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și in-

dependenței Republicii Moldova (1991-1992)”. (*Monitorul Oficial*, nr. 21-24, 27.01.2012, p. 15-16);

- Stemei și drapelului Serviciului Fiscal de Stat al Republicii Moldova;
- Simbolurilor Inspectoratului Național de Patrulare al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. (Pictor: Iu. Caminschi);
- Stemei, emblemei și drapelului Inspectoratului Național de Securitate Publică (INSP) al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. (Coautor: dr. S. Tabac, pictor: Iu. Ambros);
- Insignei comemorative „Participant la parada militară, consacrată aniversării a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, 27 august 2021”. (Autor: dr. S. Tabac, pictor: A. Chirilenco).

Vlad Mischevca a avut un aport substanțial la elaborarea distincțiilor faleristice ale Armatei Naționale, și anume: Crucea „Pentru Merit” care cuprinde 3 clase: a) clasa I, b) clasa II, c) clasa III; Crucea „Pentru Serviciu Impecabil” care cuprinde 4 clase: a) „Veteran”, b) clasa I, c) clasa II, d) clasa III; Medalia „Consolidarea Frăției de Arme”; insignele în 3 grade ale cursului universitar (licență, masterat, doctorat) al Academiei Militare „Alexandru cel Bun”; Medalia „Bărbăție și Curaj”; Medalia „Pentru misiuni umanitare și de menținere a păcii”. De asemenea, este autor al stemei și drapelului orașului Dondușeni. (Coautor: S. Tabac, pictori: M. Șlapac și Iu. Caminschi - post-mortem).

Constatăm deci că această contribuție a omului de știință Vlad Mischevca în evoluția școlii naționale heraldice este de nețăgăduit.

Am deosebita plăcere să adresez domnului Vlad Mischevca, cu prilejul împlinirii a 60 de ani de viață, calde urări de sănătate și prosperitate, succese remarcabile în activitatea științifică.

(Revista *Limba română*, 2023, nr. 5/6, p. 198-200)

REFLECȚII. POEZII

RAPSODIE SOFIANĂ

(I)

Îmi vine greu să apreciez ceea ce am influențat mai mult educația mea – părinții, familia, școala, biblioteca (da, da! cărțile!), satul, universitatea, colegii de muncă, prietenii, oamenii pe care i-am întâlnit, viața, în fine! Oarecum, toți laolaltă întregesc fondul de aur al sufletului meu! Dar să definesc: pedestalul vieții mele l-au consolidat părinții, școala și cartea!

Anii petrecuți la Sofia, în satul copilăriei și adolescenței, timpul derulat alături de trăitorii acestei extraordinare așezări a înăvuit memoria cu chipuri și momente impresionante, iar cromatica ei a (cu)prins cele mai miraculoase culori. Și, partea cea mai bună în această poveste – oamenii! Suflete mari cât o lume! Plini de viață, blajini și ironici, înțelepți și șmecheroși în bunătatea lor! Conversațiile dintre ei erau o carte deschisă despre trai. Atât de amuzante prin simplitatea lor și, totodată, de bună învățătură dialogurile acestor oameni ai gliei. Bunăoară, cel al tatălui meu, care scotea apă pe parcursul a vreo două ore din fântâna adâncă de 14 metri, împărțită de gard în jumătate – pentru a avea acces la ea stăpânii și trecătorii – cu cei care băteau drumul pe alături: – Bună ziua! Ce faci, vecine? – Mulțumim, umplu butoaiele cu apă; – Buna, bade Ion! Ce, trebăluiești? – Lucrez; – La apă, cumetre? – La apă, badei; până ajungea prietenul să-l ispitească: – Noroc! Cu ce te ocupi? – Număr vrăbiile!, răspundea tata. – Lasă și tu gluma! Văd eu că scoți apă din fântână! Din vorbele cunoscute de-a binelea, trase parcă la indigo, descopeream atâtea caractere! Binevoitori erau oamenii și sociabili! Omenia aici, în sat, nicicând nu s-a ascuns sub umbrela indiferenței!

Sâmbăta, spre seară, atunci când în gospodărie toate erau puse la cale, noi, copiii, spălați, pieptănați cu un pieptene de os,

amețiți de mirosul pâinii și plăcintelor numai, numai scoase din cuptor, adormeam fericiți în așteptarea zilei de mâine: ziua de Duminică! Pentru că lumea atașată de țarină, deprinsă a o corcoli tot anul, are într-o săptămână de muncă o singură zi de odihnă. Oamenii satului (meu) au avut în suflet și au păstrat o Duminică a fiecăruia din ei aparte – cu frământările personale – și una care aparține tuturor – plină de fericire și tihnă comună! Plugarii satului, chiar și în timpuri grele, au pus capul în jug, dar fără al apleca nicicând. Și au făurit viață! Au gândit mai mult decât au vorbit! Și au muncit din toate puterile – mai mult decât au sperat! Iernile așezate în satul copilăriei erau stăpâne peste anotimp. Neaua însă, vrăvuită până în vârful gardului, se afla sub vraja ritmului domol al gândului, liniștii, cumințeniei și veșniciei satului. Nu era nicio duminică să nu fie o Duminică!

Era ziua în care, în special de mari sărbători – Crăciunul, Paștile, Hramul – noi, copiii, ne primeneam cu straie noi. Dintre toate duminicile, cele din copilărie au fost, poate, cele mai fericite. Sărbătoarea care avea aromă de duminică, o realitate care ne-a întărit aripile!

Aceste sărbători au știut să ne sprijine mereu – mininatele Duminici ale sufletului, rapsodii cu mireasmă de copilărie!

(Literatura și arta, 2023, 23 martie, p. 8)

ÎMBLÂNZIREA MIELULUI

(II)

Anotimpurile, fiecare în parte, splendide mărgăritare ale anului, obișnuiesc, odată cu venirea lor, să cucerească simțirile prin simplitatea farmecului și prospețimea noului vechi – cel fără de sfârșit! Nu-ți poți imagina o primăvară păgubită de feeria explozivă a florilor, de zumzetul albinelor, de (re)venirea păsărilor migratoare și triful lor zglobiu! Vara te cucerește cu

parfumul îmbietor al florilor de tei, de salcâm și multitudinea de culori ale câmpiilor! Sezonul toamnei, mai așteptat de plugari, o bucurie care, încet-încet, se transformă într-un dangăt nostalgic, oarecum dătător de viață, reliefează o paletă de culori mai pale, însă la fel de vii. Apoi, mândra iarnă – dalbă mireasă – vine să pună capăt unui ciclu agricol, să încheie anul calendaristic și să inaugureze un fâgaș nou! Aceste metamorfoze ale anului – simplă Cântare a Cântărilor și o nepretențioasă Poezie a Poeziilor!

În copilăria mea, serile lungi de iarnă miroseau a feerie. Casele adunau grijile, bucuriile și speranțele oamenilor! Soba (și vatra), mândră că a grămădit în jurul său întreaga familie, emana o tihnă nerăbdătoare să înaripeze dorurile celor din casă. Acest anotimp al mării sărbători creștine – Crăciunul, al Colindei și Uratului – datini așteptate și de copii, și de maturi – un adevăr pur însăilat cu mireasmă de gutui, un rost pentru oamenii locului, care, în timp, au exercitat o influență semnificativă asupra spiritului neamului, creând o cultură de netăgăduit.

Paralel, vremurile au înfiripat obiceiuri mai rar organizate, râvnite la fel de mult. Iarna îmbrățișa și o altă petrecere – Șezătoarea! O serbare, cu rădăcini sănătoase în conștiința și demnitatea colectivă, care îmbina munca cu odihna, un anotimp în care plugarii dăruiesc pământului o clipă de răgaz, iar natura le oferă puțină vreme de a-și reface forțele. Strălucitoare petreceri poșteau neamurile, cumetrii, vecinii să ia parte la scărmanarea sau toarcerea lânii, la alegerea firelor pentru țesutul covoarelor, rumbelor, păretarelor și care, în mod concomitent, sprijineau cuvintele și gândurile, încununau serile cu povești, cântece și glume! Pentru oamenii satului, aceste simple îndeletniciri au devenit o filosofie a elementului material, neschimbător, veșnic ca existența, pe care ei au ambiționat să-l îmbrace în haina simțămintelor. Munca și cântul au devenit un tot întreg: „*S-a dus cucul de pe-aici, și și-a lăsat puii mici, i-a lăsat pe o tulpină, să-i crească mamă străină...*”, apoi: „*Liliac, mare rotat, cu bădița l-am udat...*”

– o tristețe melancolică ce unea sufletele în simțirile vieții, care elogia o viață înflorită în muncă. Tot de aici, din acele seri vioaie, cu râsete zgomotoase, am obișnuit să înțelegem tâlcul glumei, anecdotei. Unul s-a întipărit în memorie: În timpul slujbei în biserică, un surd aruncă o privire peste umăr și caută îndelung spre un tip fâlcos, cu buzele cărnoase făcute cordică, se mai uită o dată, apoi se răsucesce spre el și cu o scurtă îl lipește de perete: „Nu șuiera, bă, în biserică!”. Nouă, copiilor, ni se permitea, un timp, hârjoneala, să ascultăm vorbele invitaților, dar, odată cu lăsarea amurgului, eram poftiți la culcare – fără a zice nici cârc! ...Spre dimineață, când tata își petrecea oaspeții, mereu auzeam îndemnul: „Sâmbătă, cumetrilor, vă poftim la noi la șezătoare!”.

Șezătorile – stări ale sufletului binevoitor –, în vârtoarea vremurilor, au plecat fără să îmbătrânească. Sau, poate, s-au pierdut odată cu copilăria noastră, cu tinerețea părinților. Fenomene care ne-au convins că suntem cineva doar împreună, că bucuria vieții este și poate fi trăită cât o viață de om – un triumf al sufletului și al nesfârșitului bunăvoinței! Acești oameni au făurit existența atât de intens, încât viața nu avea loc și vreme să-i dezamăgească.

Sătenii și copilăria noastră au rămas acasă, dar mereu prezenți în inimile noastre! Ei nu au obosit să dăruiască din lumina bună-tății lor, pentru că ei și-au intuit rostul și locul lor în viață. Pentru că ei, descoperind lumea, au reușit să se cunoască pe sine și să educe feciorilor și fiicelor lor demnitatea de Om!

Acum, în plină primăvară, alte germinații admirabil de pure ne copleșesc amintirile...

(Literatura și arta, 2023, 27 aprilie, p. 6)

DESPRINDERE DIN FIR

(Eseu)

A fost să fie darul mare, odată ce am urcat în trenul vieții anume în gara copilăriei, îndemnat de viață să o descopăr – prin urma ei lăsată peste timp și prin succedarea lui în ochiurile trenului – din nimicul cunoașterii (mari), din întâile răsăriri de soare, să deprind a savura clarul de lună și atunci când stelele se sărutau în spatele norilor. Oricum, eram un călător sânguinos și deprindeam a susține efortul de a învăța și a înțelege rostul umbrelor și luminilor, de a memora tristețile și bucuriile cunoașterii, dăruite în parte de fiecare următoare stație. Până la urmă, am descoperit savoarea călătoriei, bucuria de fiecare călător – pribeag, la fel, în această dimensiune a existenței – și, o da! că apreciez lucrurile, faptele, cuvintele și gândurile sufletului.

Doar stațiile au trecut (s-au stins) într-un fel pe alături. Însă magia lor persistă – și până în prezent simt mireasma, prospețimea, firescul despărțirii de ele, primii fiori înaripați de șoapta și aroma buzelor flămânde de coacere grăbită. Atât că memoria nu m-a trădat. Și simțămintele trăite de-a valma în fericire și melancolie.

Am obișnuit să rabd bucuriile mele, să iert slăbiciunile caracterelor. Am știut că atunci când îți este frică, îți este dor de mama – alături să fie și să-i simți mâna, iar când eram bărbat, rar îmi aminteam de tata. Dar de rostul faptelor mereu mă sfătuiam cu el. Abia mult prea încoace am simțit sprijinul lor constant.

Un lucru am descoperit: melodia existenței necesita a fi învățată, iar dacă vrei să te miști, mergi în trenul omeniei. Viața întotdeauna sprijină mișcarea! Este fericirea de a fi cu ea – până la ultima ei îmbrățișare în ultima stație în această minunată călătorie.

(1 iulie 2024)

**CÂNTARE SOFIEI
(Odă satului Sofia)**

Sofia scumpă, vatră strămoșească,
Ești leagăn sfânt al veșnicului dor.
Aici ni-i piatra rară, părintească,
Ni-s casele în strai multicolor.
Tu ești avântul care ne înalță,
Feciorilor pornind un viitor.
Ești înzestrat cu glorie măreață,
Meleag bogat, frumos și-nfloritor.
Prin dăinuirea ta ne dai speranță,
Salcâmi în alb și pâine de cuptor,
Și cocostârci semeți, doriți acasă,
Visați, știuți mereu la cuibul lor.
Oriunde-am fi, în inimile noastre,
Lumina ta-i un înger păzitor.
Din depărtarea zărilor albastre,
Venim chemați de dulcele fior.
Sofia dragă, vatră strămoșească,
Ești leagăn sfânt al veșnicului dor.
O piatră rară, scumpă, părintească,
Etern izvor de viață dătător.
(Text: Nicolae SCHIȚCO, muzica: Saveliu COJOCARU)

BĂTRÂNUL SCRIPCAR

Auzi cum cântă vioara,
Din cer culegând simfonii,
Și sunetul ei te cuprinde,
Sublime creând armonii.

Bătrânul scripcar te așteaptă,
De-i noapte, de-i zi, la hotar,
Unde setos se adapă
Cu vlagă de lăutar.

Vioara destinu-i alină,
Cuvinte să taci ascultând,
Arcușul pe strune când spune
Balade și doine plângând.

Apoi mângâie-i obrazul
De lacrimi trudite brăzdat,
De viscol, de ploaie, de viața
Pe care vrăjit le-a cântat.

Duios tu capul apleacă,
Viața luminează s-o vezi!
Surâsul zglobiu de îl iartă
Și cântul mereu să-l păstrezi.

Vioara destinu-i alină,
Cuvinte să taci ascultând,
Arcușul pe strune când spune
Balade și doine plângând.

(Text: Nicolae SCHIȚCO, 21.03.2019,
muzica: Saveliu COJOCARU)

TOAMNĂ

E toamnă,
este toamna cea dintotdeauna,
pe care o aştept
să vină în raze de lumină despletită,
în nostalgie colorată.
Desculţ să fiu, să-mi văd copilăria
în şoapta frunzelor în dans-ngălbenite,
din nou prieteni
vechi – de zile mari –să fim,
să pot zâmbi sfios,
de lume nici să vreau să mă ascund
şi să mai ştiu
că este multă toamnă în astă doamnă.
De-ar fi aşa,
eu urmele le-aş duce-n palme
până peste zori,
în bruma rece-a crizantemei,
cuprins să fiu de-al ei parfum,
de mireasma-aprinsă de gutui – de altădată,
să simt acasa,
în ninsul ceţii să aud,
în dangătul de clopot rătăcit
aievea al mamei gingaş glas...
De-ar fi să fie,
eu toamna-şi duce-o-n primăvară.

AFORISME

Acolo unde dragoste nu este, lipsește de regulă și sufletul.
 Adevărata izbândă este victoria asupra Eului tău.
 Adevărata suferință nici lacrima nu o poate plânge.
 Adevărul există pentru a demasca minciuna. Minciuna pentru a cataliza adevărul. În multe cazuri acceptăm rolul de a fi la mijloc.
 Adevărul spus în față te ocrotește de critica făcută pe la spate.
 Ador sărutul toamnei în lumina aburită a lunii.
 Ai carte?! Cheamă lumea la clacă!
 Aleg întotdeauna să vorbesc în numele meu; în cuvinte puține, adevărul se simte și mai bine.
 Am auzit Cântarea Cântărilor și Poezia Poeziilor când o mamă își legăna și alăpta pruncul.
 Am deprins bunătatea odată cu laptele mamei, bărbăția cu faptele tatei, iar memoria odată cu neamul.
 Am doi umeri: unul este pentru mine, celălalt e pentru soția mea.
 Pentru copii și nepoți, suntem patru umere.
 Am iubit! A fost unicul lucru stabil în viața mea! Ah, da! urcușurile și căderile au fost la fel constante!
 Ambiția este cheia succesului. Fără caracter, cunoaștere, curaj, cutezanță, jertfă, noroc, optimism, orgoliu, pasiune, perseverență, speranță, succes, suflet, suferință, talent, verticalitate, virtute ar fi oare acest vis realizabil? Nu am uitat nimic!? Ah, da! E nevoie de timp și de muncă!
 Anii scad, înmulțindu-se.
 Aș vrea să fiu rădăcină... totuși sunt părinții! Aș vrea să fiu ram... totuși sunt copiii!
 Așteaptă până ți se va deschide ușa. Dar bate mai insistent în ea.
 Așteptăm viitorul prin ușa zilei de mâine, uitând să o deschidem pe cea de astăzi.
 Atunci când cunoști omul, ești înțelept, când îl agreezi, te cunoști pe tine însuși.

Atunci când întâlnești omul, ia în considerare faptul că Dumnezeu are orice chip.

Atunci când ne dezmeticim că viața trece, ne grăbim să o iubim simplu – până la disperare.

Avem visuri, însă am înfipt dinții în realitate.

Ca să vezi, gândul cețos, departe de a fi aproape de limpezime, solicită și el claritate.

Caracterul îți asigură biletul de călătorie, voința – locul în trenul vieții.

Când dai o mână de ajutor, ține palma desfăcută.

Când ne ascundem după colț să urmărim pe neobservate, uităm că în spate mai este un alt colț.

Când privesc fața pâinii, văd zbârciturile de pe mâinile mamei.

Cât râvnim, atât trăim.

Câtă educație, atâta demnitate! Câtă demnitate, atâta respect!

Cea mai plăcută muzică pentru un copil este vorba mamei, pentru un tânăr – buzele mândrei, iar pentru un bătrân – memoria.

Cea mai profundă rugăciune este șoapta mamei.

Cea mai simplă cale de a-ți păstra libertatea este să gândești liber.

Cheile educației le găsești în ultimele pagini ale oricărei cărți citite.

Chiar dacă și-ar ști finalul, lumânarea oricum ar arde.

Chipul mamei imprimat pe sticla de la geam este simbolul, dar și rodul veșnicei așteptări.

Cine investește în cartea de noblețe, investește în neam.

Continuitate: gândurile împodobesc cuvintele, cuvintele înveșmăntează cartea, cartea adună gândurile.

Copacul strâmb tot copac rămâne. Omul fără verticalitate clopotniță nu poate fi.

Cu cât mai ferm privești înainte, cu atât mai intens ești scrutat din urmă.

Cu cât mai mult tăcem, cu atât mai mult vorbim.

Cuvintele pot fi sau pietre sau faguri de miere.

Dacă ai ratat timpul, celelalte pierderi nu mai contează.

Dacă aș fi în stare, m-aș aresta pe mine însumi și m-aș trimite în exil în mijlocul florilor.

Dacă bunătatea, umanismul, cumsecădenia, sufletismul, bunăvoința sunt considerate calități demodate, atunci înscrieți-mă în rândul celor demodați.

Dacă cineva râde de cârpeala din fundul pantalonilor tăi, înseamnă că se află în urma ta.

Dacă ideile ar fi realizate la fel de ușor precum le naște gândul, ultimul nu ar face nici două parele.

Dacă lumea ar ști câte vise ascund stelele, cerul ar rămâne orfan.

Dacă nu există cultură, nu există Neam, iar dacă nu există Neam, nu există civilizație.

Dacă nu poți scrie – citește, nu-ți place cititul – scrie. Nu poți nici scrie, nici citi – n-ai decât să înveți.

Dacă nu ți se închină înțelepciunea, fă-te frate cu cartea.

Dacă preferi să ascuți povești despre viață, la sigur nu vei reuși să-ți trăiești povestea ta.

Dacă râvnești locuri de vis în care să te trezești în fiecare dimineață, ține cont că acolo la sigur se lucrează până noaptea târziu.

Dacă sentimentele ar fi avut aripi – ce pasăre, ce zbor!

Dăinuirea arborelui genealogic al neamului rezultă din vigoarea rădăcinilor memoriei.

Dăruiește binele fără a purta haina sacrificiului.

De la dorința de a schimba lucrurile până la puterea de a schimba lumea este un singur pas. Anevoios cât un caracter!

De unde lut, dacă frământăm doar glod?

Deprinși să dăruim, obișnuim să prețuim!

Deseori stăruim mai mult în a cere darul, decât în a-l accepta.

Drumul – cel care ne duce spre nicăieri – primul apare în cale.

Drumul – spre acasă – este profunzime, nicicum distanță.

Drumul vieții m-a dus departe de casă, dorul m-a apropiat tot mai mult de ea.

Emoția e un semn să nu uiți că trăiești.

Este mai lesne să găsești cunoștințe noi, decât să păstrezi prietenii vechi. De aici și numărul mic de amici.

Este mai potrivit întâi să apeși pe clapa gândului, apoi să deschizi ușa cuvântului.

Este o mare reușită să rămâi om fără un prilej oarecare.

Ești un răsfățat al vieții atunci când ești apreciat acolo unde trebuie să fii iertat.

Etica este un ansamblu de norme, care te obligă ca tu să fii așa cum vrea lumea.

Felul în care gândești te schimbă pe tine, modul în care acționezi – schimbă lumea din jur.

Gânduri luminoase poposesc și în miez de noapte.

Gândurile care ne copleșesc în singurătate, în dependență de faptul cum sunt stăpânite, îndulcesc sau amărăsc nu numai sufletul tău, dar, în perspectivă, și pe al celor din jurul tău.

Gândurile, toate, dau buzna la Poarta Cuvântului. Cele naive sunt mai năvălașe.

Greșim să uităm, cerșim să ținem minte.

Groapa a fost sortită dușmanului. Dar au căzut în ea doi prieteni.

Iubirea cuprinde veșnicia.

În multe cazuri nici nu observăm cum, mânați de ambiție, parcurgem fără rost maratonul vieții.

În onoare găsești nu atât demnitate, cât multă răbdare, multă memorie, multă educație.

În spatele dușmanului care te cunoaște se întrezărește câte un prieten – din cei care te sfătuiesc.

În viață poți să te miști mai iute sau mai încet. Însă să pășești ferm!

În zare, o depărtare întotdeauna te așteaptă. Deschide sufletul și pășește spre lumina ta!

Încearcă să realizezi fapte mari. Nu pentru a fi văzute, ci pentru a nu te împiedica de lucruri mărunte.

Întâi și întâi înfruptă-te din tezaurul națiunii, apoi avântă-te să cucerești comorile lumii.

Întortocheate sunt cărările vieții. Deseori mizăm pe a doua viață ca să le descurcăm.

Învață alfabetul vieții suficient de bine și-ți vei scrie filele trăirii cu puține greșeli.

Învață să vezi în strălucirea lumii și lumina ta.

La cei cu păcate nu am observat cusururi care să nu le am.

Laurii pentru coroana recunoștinței vor fi mai viabili în cazul dacă au fost udați cu sudoarea deținătorului cununii.

Luminând, nu rătăcești, iar lumea vede calea.

Mai greu iertăm când datorăm scuze.

Mare e fericirea copilului care le spune părinților tot ce gândește despre ei – cât o bucurie a vieții!

Memoria și inima (sufletul) sunt factori trecători. Dar au esență veșnică.

Mi-e frică că termin de citit o carte bună. Și mi-i teamă încă să opresc gândul bun.

Mintea care știe a vorbi, bucură, cea care poate asculta, uimește.

Modestia este simbolul măreției.

Multe din lucrurile care îți plac, de regulă, au deja un stăpân.

Făurește-ți singur fericirea!

Ne facem loc sub soare fără a observa cum călcăm umbra altuia.

Ne grăbim să îngenunchem în fața realității, pe urmă, în spatele ei, renunțăm la visuri.

Nicănd nu uita (să visezi) drumul spre sufletul tău.

Ni-i dragă viața și, din respect, spunem doar adevărul, însă, marcați de complexitatea ei, îl potrivim într-o doză comodă.

Nimeni nu știe unde îi este norocul, dar e sigur că este în noi.

Nimic mai frumos ca sufletul în care încape o lume întreagă.

Nimic mai ușor decât să observăm goliciunea adevărului, nimic mai greu decât să acceptăm îmbrăcămintea lui.

Noblețea este ca aurul. Dacă nu îngrijești de ea, își pierde și luciul

și farmecul.

Nu căuta comori ascunse în pământ. Marele tezaur se află în văzul tuturor – cărțile de pe rafturile bibliotecilor.

Nu compromite speranța!

Nu e rău să căutăm fericirea, numai că o găsim acolo unde nu avem ce căuta.

Nu împrumuta bunătatea. Dăruiește-o!

Nu tot ce izvorăște este curat, nu tot ce înflorește este căutat.

Nu tulbura apele, dacă nu cunoști adâncurile.

Nu tulbura liniștea cu tăcerea!

Nu zilele trăite, ci triumful sufletului înfrumusețează duminicile lumii.

O parte din prietenii, pe parcurs, dispar din paginile vieții noastre fără ca cineva să utilizeze guma de șters.

O, moravuri! Nici nu reușești să întinzi mâna pentru a lua o carte, că altcineva ți-o fură de sub nas!

Oamenii făuresc neîncetat. Doar că unii își edifică propriul pedestal, iar alții consolidează fundamentul existenței socioumane. Obişnuința de a gândi altfel este nici pe departe o bravadă sau o meteahnă, ci mai degrabă o stare de a fi tu însuși.

Odată ce ești în căutarea drumului perfecțiunii, ține cont de cărăruia individualității.

Odată ce gândești frumos în limba ta, ești înțeles bine și în alte graiuri.

Odată cu înaintarea în vârstă, oamenilor le vine tot mai greu să se aplece. Îndeosebi atunci când în fața lor se află nulițăi.

Orice scurtătură (în)spre carte este un semn bun spre un lung drum. Păzește-te de prieteni. Ferește-te de dușmani. Apără-te de mintea ta. Până a aprinde o lumânare spre purificare, să ne gândim: Ce am făcut până ea nu a fost aprinsă? apoi, Ce vom face după ce ea se va stinge?

Pe altarul înțelepciunii merită a fi puse nu cariera și biruințele, ci sufletul și înfrângerile.

Pe cel deprins cu întunericul este greu să-l convingi că există lumină. Și mai greu e să-l scoți din această beznă.

Pentru plugar pământul însuși este Patria.

Ploaia, strecurându-se printre noi, ne purifică existența.

Poți să cunoști zeci de limbi, însă, dacă nu-ți cânti graiul tău, nici fir de iarbă nu vei fi.

Poți să strălucești și în singurătate. Dar cui dăruiești această căldură?

Prietenii, ca și fructele, au nevoie de condiții prielnice, iar roada ar fi bună numai dacă s-ar coace la timp.

Prin(tre) picături de ploaie, semințe de gânduri setoase de adevăr.

Problemele unora le pot provoca altora o dispoziție excelentă.

Puiul de pasăre care nu cunoaște trilul mamei sale nu știe nici care este culoarea penelor ei.

Realitatea ne privește exact cu aceiași ochi cu care ne uităm noi la dânsa.

Recunoștința are cea mai simplă semnătură – cuvântul mulțumesc.

S-ar putea să nu cunoască calea anume cei care duc torța.

Savurăm din plin frumusețea florilor fără a observa că ele ne admiră cu ochii larg deschiși.

Să conștientizăm: în trecerea prin existență, vom avea multe înfrângeri mari și victorii mici. Un lucru e cert: și eșecul, și succesul, condimentate cu răbdare, vor fi nașii făuririi noastre – a unei ființe cu caracter.

Să nu-ți fie frică de nimeni. Apoi, păzește-te de tine.

Să regretăm când pierdem un om bun. Să ne bucurăm când întâlnim un om rău. Este o șansă pentru a salva suflete.

Să știi a vorbi la timp este o reușită. Să poți tăcea la vreme e și mai greu.

Scara a fost gândită nu doar pentru a fi urcată sau coborâtă: menirea ei este în a sprijini mișcarea.

Simplă e viața: când te afli pe pedestalul vieții, cunoști gândurile oamenilor, iar când cobori de pe el, atunci afli părerea lor.

Singurătatea ne bucură prin faptul că în acest spațiu există multă lume.

Singurul lucru care mă face să visez este realitatea.

Steaua luminează nu drumul spre ea, ci calea ta spre tine.

Te ador, viață, și mă aplec de pleci!

Te compătimeșc întâi cei care se asigură că ești complet doborât.

Timpul are marea slăbiciune de a aparține unui om și puterea de a fi al tuturor.

Timpul are valoare atunci când visurile devin realitate.

Timpul este croitorul care coase haina înțelepciunii.

Timpul, împodobit cu fapte (bune), rămâne cea mai valoroasă bijuterie.

Tineretea nu dă rest, bătrânețea nu acceptă mărunțișul.

Tot ce contează este să știi (să decizi) ce vrei de la viață.

Un înțelept observă întâi neajunsurile sale, apoi, cât de infime și drăguțe sunt cusururile altora.

Un răsărit sau asfințit de soare – o poveste comună. Timpurile sunt diferite!

Unde nu izbutește educația, acolo eșuează societatea.

Unii sunt tulburați nu atât de hainele albe ale gândurilor negre, cât de lipsa petelor negre pe sufletele curate.

Ușor fugim de greu – greu dăm de ușor.

Valori eterne: timpul și bunătatea.

Viața, când te pune la colț, nu te pedepsește, ci îți oferă un unghi nou de vedere.

Viețuim cum dorim, judecăm cum vrem, murim cum putem, uitând să îmbrăcăm această existență cu sensul „cum trebuie”.

Visurile nu devin realitate, dar destul de bine o împodobesc.

Vocea sufletului bun – atât de puternică – tot mai slab auzită.

Vrednicii demne de respect: brazdele care ară ogorul gândului și bătăturile care brăzdează mâinile muncite.

Vremea trece atât de repede, încât nu reușim decât să o cântăm.

Zâmbetul care ascunde lacrima tăcută a durerii este, poate, cea mai tandră taină.

APRECIERI DESPRE NICOLAE SCHIȚCO

A DESCOPERI ADEVĂRUL NU DOAR PENTRU SINE...

Iurie COLESNIC
scriitor, istoric literar

Arta de a spune mult în cuvinte puține e una dintre cele mai dificile îndeletniciri. Căci firii omenești i se pare mai firească vorba lungă, adică inflația de cuvinte.

Ca expresie literară, aforismul solicită efort, inteligență, agerime, erudiție și un simț profund al limbii. Numai magia limbii materne știe să îmbrace cuvintele în toga fină a gândirii filosofice și asta doar în cazul când nu se jonglează pur și simplu cu niște neologisme sau arhaisme.

A scrie aforistic e ca și cum te-ai condamna la săparea nesfârșită în miezul cuvintelor, a potrivi ca un giuvaer fiecare racordare de frază și, în cele din urmă, a obține un enunț, o propoziție, o așchie de gând. Dar câtă satisfacție provoacă aceste cuvinte șlefuite, până ajung ca și cristalul pur din laser, care e în stare să concentreze fluxul de lumină, ce taie ca lama placa de oțel. Cuvintele potrivite au același dar: de a străpunge timpul, de a pătrunde în suflet, de a răscoli asociații, revoluționa metafore și provoca amintiri.

Nicolae Schițco e unul dintre temerarii care merge pe lama subțire a unei săbii. Riscând, el dibuie și scoate din străfundurile cugetului așchii de gând și raze de lumină interioară. Caracterul lui domol, așezat, bine stăpânit se citește în fiecare frază scrisă, în fiecare gând formulat.

Există în această plachetă, intitulată sugestiv „Bulgări”, ceva din pulsul secret al autorului, un fel al lui de a fi, ușor șagalic, dar convins în ceea ce spune și chiar atunci când nu reușește să convingă prin cuvinte, o face prin nimbul personalității, nimb care planează asupra aforismelor scrise.

Veritabil poet, el nu se lasă sedus doar de enunțul filosofic al împerecherii cuvintelor, ci merge mai departe pe calea căutării unor formule metaforice și aici frazele se preschimbă-n poezie. De aici și titlul cărții „Bulgări”, care e mai mult decât constatarea existenței unui boț de humă – e o încărcătură electrizată de sens metaforic, de raportare la estetic, ceea ce face să definim această grea îndeletnicire ca pe un preambul la venirea unui poet.

Intuiam acest lucru încă de la prima noastră întâlnire, într-o seară de toamnă, la Combinatul de Vinuri din Ialoveni, unde tinerii specialiști de la combinat organizaseră o întâlnire cu scriitorii Iulian Filip, Efim Tarlapan și subsemnatul. Moderatorul acelei serate de pomină era un tânăr parcă coborât de pe platourile de filmare a peliculelor cu haiduci. Elegant, sobru, cu mustață voinicească, vorbind o limbă literară ce impresiona, Nicolae Schițco a fost gazda perfectă și, totodată, spiritul său critic și umorul subtil demonstau într-un fel că are patima scrisului literar. Mai târziu, am colaborat frumos la editarea enciclopediei „Localitățile Republicii Moldova”, unde harul lui de scriitor a primit binecuvântarea cititorilor și de acolo drumul s-a deschis pentru alte cărți semnate de el sau scrise în colaborare.

Volumul de maxime „Bulgări” mi se pare a fi reflectarea unei stări intermediare, o etapă de pregătire înainte de lansarea într-un proiect de anvergură. De-o fi proză, de-o versuri, de-o fi eseu, timpul ne va arăta, dar deocamdată avem la îndemână o carte bună de aforisme. Nu-i mare ca volum, dar e bogată în conținut. Și acesta nu e puțin. Căci în timpurile noastre, numai grafomanii scriu din orgoliu, restul scriitorilor scriu din necesitatea de a se descoperi pe sine în raport cu adevărul și a descoperi adevărul nu doar pentru sine...

(Cuvânt-înainte la cartea: Schițco, Nicolae. *Bulgări: Cugetări, maxime, reflecții*. Chișinău, 2021, p. 5-7)

AFORISMUL PROZOPOEMATIC SAU DRUMUL
GÂNDULUI SPRE ÎNALTUL CUVÂNTULUI...Tudor PALLADI
critic literar

- *Obişnuinţa de a gândi altfel este nici pe departe o bravadă sau o meteahnă, ci mai degrabă o stare de a fi tu însuşi.*
- *De unde lut, dacă frământăm doar glod?*
- *Odată ce eşti în căutarea drumului perfecţiunii, ţine cont de cărăruia individualităţii*
- *Dacă bunătatea, umanismul, cumsecădenia, sufletismul, bunăvoinţa sunt considerate calităţi demodate, atunci înscrieţi-mă în rândul celor demodaţi.*

(Nicolae Schiţco)

Mişcarea poeziei şi a prozei, într-un fel, favorizează în fond evoluţia gândirii artistice, care, ulterior, se face simţită şi în cultivarea reflecţiilor şi meditaţiilor practicate de obicei în ultimul timp de poeţi şi prozatori – moment care înviorează în parte căutările acestora în atare direcţie. Oricum, între poezie şi proză, acei care s-au logodit cu maximele sau aforismele, cu gândurile înaripate, cu reflecţiile şi meditaţiile sobre, au depistat şi continuă să depisteze, să desţelenească un spaţiu tropic al lor. Este un drept al scrisului care probează direct şi indirect tăria expresiv-ideatică şi ironico-metaforică a mijloacelor şi procedeele de a explora cuvântul necuvintelor şi trăirea dialogal-monologală a contemporanului său venind din precuvintele, din simţămintele şi din învăţămintele vieţii şi istoriei, dramei socioumane finalmente dintre secole şi milenii.

Racordate la mişcarea poeziei şi a prozei actuale (de acasă şi nu numai), meditaţiile (reflecţiile poetice sau epice, reflexive sau esopice şi incisive etc.) dlui Nicolae Schiţco îmbină cu precauţie

și intuiție „cearta”/„gâlceava înțeleptului cu lumea”, cantemir-an și călinescian vorbind. Considerate multe dintre „așchiile” pe apucate ale volumului „Bulgări” poeme într-un vers (gen celor pillatiene și nu doar...) sau replici ori ochiri retrospective asupra unor norme comportamentale, ori asupra unor moduri de a înțelege dialectica lucrurilor, determinate de anume realizări de moment sau de când lumea, autorul – cu voia sau fără de voia Domniei Sale – pe încetul încearcă să polemizeze – și de ce nu?... – cu un concept respectiv ori altul de care s-a făcut și se mai face uz în universul liric și epic, aforistic autohton și nu numai.

Privit în ansamblu, volumul aforistic „Bulgări” relevă, ca și precedentul „Duminica gândurilor”, un luptător pentru verticalitatea morală și spirituală a cetățeanului, a constituției lui național-universale.

Structurate, așadar, în jurul ideii de Om și de Țară, cu toată aria lor complexă, de motive și de principii etico-civice și estetice, în definitiv, cartea jinduind „bulgării de lumină” ai artei poetice eminesciene, vorba vine, conturează prin „ABC”-ul ei ideatico-tematic revelator o încercare de a detrona schematismul ideologico-pedagogic de altădată axat pe o serie falsă de „valori” pansovietice/pansocialiste/internaționaliste, legate de „dictatura proletariatului” chipurile, dar care neglijau sub orice aspect valorile naționale, nu mai zicem de cele creștine și divine, întâistătătoare în creșterea, formarea și dezvoltarea propriu-zisă a individualității umane. De unde și certitudinea schișcoistă că „lumina și întunericul mereu se iau la harță”. Dar, „paradoxal”, precum subliniază rezonerul epic auctorial, „reșesc să conviețuiesc de minune”. Iată albia rândurilor sale de gânduri, mai bine zis, „duminica” lor „lucrătoare”, vorba lui Leo Butnaru, care adună de la un capăt la altul, întregul efort de distanțare ironică a Omului privit din el însuși întru închegarea imaginară a Universului constituit îndelungrăbdător dinspre idee și prozopopee.

De la idee la panidee, de la revoltă la revoluție și de la evoluție

la re-evoluție, aforisticul are a trece prin tot ce face rostul scrisului („Universul ne-a îmbrățișat pentru a percepe mai bine trăirile noastre” sau „Doar atunci vei deprinde omenia, când vei observa omul” ori „Apropie-te fără frică de oamenii cei înțelepți, că proștii singuri vor da peste tine” și „Nimic mai neplăcut ca «frumusețea», care se complace în a se contempla”).

Citită de la un capăt la altul, metafora „bulgărilor”, direct și indirect, adică „umbra” ei plutitoare și mărturisitoare de Adevăr „ne convinge de încrederea în existența noastră, dar și de faptul că mai suntem în stare să lăsăm urme”, să scriem inspirat – problematic și polemic – și nu doar pseudometaforic și mimetic, de dragul scrisului leșietic sau ermetic.

Cuvintele-titlu îl scutesc neîndoios de-o lungă și obositoare reprezentare a lucrurilor topite în materia meditațiilor, care se transformă pe parcurs într-un dicționar de maxime comentat, cum procedase de altfel pe timpuri însuși marele Tudor Vianu. În mare, economia verbal-aforistică este una organică și dimensional-plastică, legată intim de problematica însuflețită din perspectiva discernerii critice și atitudinal-personale întotdeauna încoronând gândirea propriu-zisă, iluminată de-un sentiment (al Patriei, al Neamului, al Omului din om, dostoevskian vorbind), cu o replică fundamentală pe trăirea adevărului de sine și de lume, tăioasă prin felul esopic de a spune lucrurilor pe nume. Reprezentative sunt mai cu seamă meditațiile auctoriale care țin de universul sociouman, psihologic, sufletesc, de trăirile individuale și personalizate referitoare la anume stări de fapt dictate de însăși drama existențială a evoluției-involuției pendulând între adevăr și minciună. Pe mai departe, reflecțiile schițcoene dezvoltă din interior nemulțumirile sufletești ale gânditorului pornit la drumul metaforei ca bulgărul de zăpadă din dealul suferințelor noastre secular-milenare și ajuns pe la apusul de soare al conștiinței de noi pe nou, tocmai în Valea Plângerii românești dezmoștenite de duh și de soartă și deșartată și împilată în propria-i casă de cei fără

credință ce s-au lătit peste noi ca nomazii uitând de pedeapsa lui Dumnezeu care „nu bate cu bățul”.

Citite și recitite sub un atare unghi de vedere, reflecțiile „Bulgărilor” sunt stimulatoare și revelatoare de sugestii și replici, de asociații neașteptate și spontane vădind caracterul luptător al scriitorului care pune preț pe adevărul creației și pe creația acestuia de ieri, de azi și dintotdeauna. De aceea, „inima” și „sufletul”, adevărul și minciuna, omul și societatea surprinși în cele mai diverse și complexe situații de sine ne conectează involuntar la drama sfâșierii sociale și umane a neamului aflat în calea tuturor rărilor și imperiilor ce se folosesc de teroarea istoriei din plin. Parcă înadins – într-o a ne pune prin necazurile interminabile la marea încercare a unității și a conștiinței istorice de neam și de civilizație românească. Se vede că Adevărul se plătește îndelungrăbdător de mai multe generații epocale, secular-milenare. De aceea, Nicolae Schițco în meditațiile sale îmbrăcate în veșmintele tradiționale și naționale ale ethosului, de fapt, tălmăcește cu mijloacele prozei și poeziei (eseistic și metaforic) dragostea nemărginită față de viața literaturii și de literatura vieții la români Aici și Acum din perspectiva divină și socioumană a Cuvântului originar-original iluminat de Cer și Adevăr. Între părtaşie și credincioșie discursul/spectacolul aforistic schițcoist servește finalmente ideii de creație, constituției prozopoematice meditative și persuasive, elementul intelectual fiind necesarmente dominant, obiectual și eminent creator de atmosferă și generator de asociații și disociații, înflorind apoteoza gândurilor ca roua coroana verde-lui estival-matinal. Dezlegată de logoreea mai tinerilor, care s-au trezit alintăți de însăilarea crudă a pretinselor „maxime”, oarbă nu numai la logica adevărului, dar și la adverbializarea cuvintelor-poeme în fond livrești și călătorind de la un autor la altul fără nicio jenă morală, chipurile „mai specială”, fără nicio „școală”, modernă sau postmodernă și numai nu pseudomodernistă, găunoasă de bun-simț și de cei șapte ani de-acasă, nemustruluită

de-o experiență vital-literară și văduvită de „ABC”-ul comportamentului onorabil și generaționist, dictat de ideea de continuitate, de limpiditate a sincerității și simplității profunde logodite cu neliniștea trăirilor de sine afunde și nu luate de valul tulbure al materialismului bezmetic și enigmatic, cvasimetaforic și delirant discursiv, de prost gust și nociv totalmente.

Între „Acasă” („Omul cu gânduri sănătoase bolnav nu este”) și „Adevăr” („Răul vine călare, binele pe jos”, „Nimic mai frumos ca sufletul în care încape o lume întreagă”), între „Autenticitate” („Să te zbați mereu pentru a rămâne tu însuși”) și „Ambiție” („Nu lăsa cuvântul să aștearnă rândul până nu deprinde mintea să deștepte gândul”, „Învăță să vezi în strălucirea lumii și lumina ta”, „Întâi și-ntâi înfruptă-te din tezaurul națiunii, apoi avântă-te să cucerești comorile lumii”, „Operele unor personalități le afișează mai întâi individualitatea, apoi le creează numele. Deseori însă ambiția personală tulbură această realitate”), între „Aparență” („Suflete goale nu există. E clar! Nu este clar însă de ce sunt atâtea locuri goale în sufletele oamenilor?...”, „Oricine poate fi apreciat, dar nu de fiecare”) și „Armonie” („Nu este nimic mai frumos în trăire decât armonia dintre melodia sufletului și ritmul vieții”, „Dacă nu ar fi cerul, la ce bun am visa stelele?”, „Degeaba cauți în trecut, dacă gândul nu te avântă în viitor”), între „Bulgăr” („Numai cel nerod este în stare să-l întrebe pe altul, de ce iubește și la durere?”, „Dacă dorești ca lumina căldurii să fie percepută din plin, mângâie nu doar cu mâna, ci și cu sufletul”) și „Bunătate” („Bunătatea există întru eternizarea omului”, „În grădina bunătății, doar acolo crește rodul nesfârșitului omenirii”, „Bunătatea se află în cel mai sublim loc – în inimă. Din acel loc răsare iubirea”), între „Cale” („Drumul spre adevăr nu poate fi croit prin minciună și ură, pentru că acestea sunt lipsite de iubire”, „Steaua luminează nu drumul spre ea, ci calea ta spre tine”) și „Calitate” („O tonă de aur nu trage la cântar și nu licărește cât un gram de omenie și bunătate”, „Nu zilele trăite, ci triumful su-

fletului înfrumusețează duminicile lumii”, „Decât să faci un bine pe care apoi să-l regreti, mai bine să nu faci niciun rău”, „Locul tău sub soare nu poate fi ocupat de nimeni și nu-l poate umbri pe-al altora”), între „Character” („Caracterele mari pornesc în ofensivă doar atunci când sunt convinse că au consultat frica”) și „Carte” („Mai vrednică decât cartea este doar viața”), Nicolae Schițco demonstrează că trăirile sale sunt personalizate și poartă realmente pecetea numelui său propriu cucerit și cristalizat pe drept dinspre Înaltul Cuvântului. De unde dialogul cu sine și cu lumea este unul ce relevă esențialmente că s-a întâmplat sub imperiul inspirației cinstind condiția cărții și a gândurilor de duminică, mărturisitoare și înainte mergătoare făcând lumină în mersul lucrurilor și problemelor legate de spațiu și timp, de credință și de ființă, de verticalitate și de moralitate dinspre adevăr și spiritualitate.

Mesajul ideatic și tropic al volumului de o ținută civică expresă divulgă un caracter și un slujitor onest și modest, un om dintr-o bucată școlit la tezaurul cultural-artistic național și universal, neuitând de creația divină întâistătătoare, fără de care e de neînchipuit evoluția și re-evoluția scrisului contemporan, aspirația lui la Înaltul Cuvântului deic. Aforistul izbutește cu certitudine „să înflăcăreze darul”, cu care l-a înzestrat Domnul, biblic vorbind. Curajul de a fi diferit, de a fi el însuși, fără „a-și întoarce urechea de la adevăr” îl vor menține în făgașul atitudinal-personal și opțional al căutării de sine și de lume din orice perspectivă socioumană a Clipei. „Bulgării” astfel converg spre imensitatea dorului de a se traduce în cuvinte, în imagini și idei generatoare de sugestii polivalente îmbrăcate în veșmântul tropic și esopic al zicerii de sine, aforismul dovedindu-se tărâmul său miraculos și radios, ludic și imnic, dacă nu rapsodic.

„Viața le rânduiește pe toate”, meditează aforistul Nicolae Schițco. Or, aceasta idealmente este însuși suflul Creatorului nostru, pe care i l-a dat corpului de lut al ființei umane, precum ne

învață Sfânta Scriptură. Răsfoind filele trăite ale „Bulgărilor” este ca și cum am căuta să-i luăm pulsul trăirilor, ritmul inspirației care l-a marcat deloc incidental, odată ce crede în forța miraculoasă a gândului și-n cea sempiternă a Cuvântului. Multe dintre maximele, dintre nicologismele și meditațiile, dintre gândurile înaripate ale autorului se disting prin îmbinarea măiestrită a poeziei și prozei scurte, eseistice, dând naștere finalmente aforismului prozopoematic sculptat în metaforă sau într-o replică esopică proeminentă și polivalentă ideatic. Gândurile dintre rânduri tind să armonizeze cu întregul, comprimând lesne spațiotimpul explorat mai mult pe verticală, lăsând întotdeauna loc pentru desăvârșirea tropică pentru mai apoi. Graba încetinită a scriitorului se anunță interesată de popasul monologal-dialogal întru a putea fi evidențiată mai lesne multitudinea firelor/liniilor subiectuale alimentate de-o pasiune noncontrafăcută pentru epuizarea nefortuită a stării de sine. „Copacul strâmb tot copac rămâne. Omul fără verticalitate clopotniță nu poate fi”, ni se destăinuie locutorul lirico-epic al aforistului. Ideea de „clopotar”, cultivată de mai mulți poeți de la noi, îl inspiră direct și indirect pe dl Nicolae Schițco dintr-un principiu creator în ambele lui cărți de aforisme, acestea vădind alegerea urcușului ideatic și nu coborâșul psihologic, ceața artificială a acestuia venit dintr-o inerție a gândirii neordonate și necontrolate, vorba vine. Adeptul simplității și sincerității, gânditorul nu va îmbrățișa calamburul, inclusiv în aprecierea marilor noștri clasici, inclusiv al Luceafărului poeziei românești („Atâta simpliate în strălucirea lui, încât îl numim simplu – EMINESCU”). Tot de aci și simțul măsurii, dar și gradul de „intelență” al zicerii care te obligă a respecta legile scrise și nescrise ale judecății și cugetării profunde („Nu judeca până n-ai născut gândul, nu naște gândul până nu s-a copt judecata”), direcționate de Măria Sa „Intuiția” („Intuiția ne poate fi de ajutor în clipa când ne înavușim cu înțelepciune și în momentul când prostia este epuizată”, „Ineditul este o acțiune spontană, dar, în

multe cazuri, foarte detaliat gândită”). „Misiunea atât de simplă și nobilă... de a cunoaște sufletul”, adică „Omul din om”, realitatea lui internă, pe care și-a asumat-o indirect scriitorul-aforist dl Nicolae Schițco, este una cuceritoare, pentru că e dominată de „gândul scurt” și „curat”, care „limpezește și mintea tulbură”, de vreme ce „frumusețea nici vârstă și nici margini n-are”, precum remarcă însuși autorul înzestrat cu „cultura autocriticii” („Dacă aspiți să cunoașteți fără a te cunoaște pe tine însuși, atunci nu organiza turnee într-o afirmare a moralității”, „Numai scăldându-te în oceanul cugetărilor marilor creatori ai lumii, vei reuși să devină curate și gândurile tale”). Oricum, lecturându-i „dilogia” aforistică „Duminica gândurilor” și „Bulgări”, ne-am convins că „Adevărata izbândă este victoria asupra Eului tău” și că „a venit timpul să ne obișnuim a gândi” și să-i compătimim pe cei „de alături” „pentru faptul” că nu au timp să-ți vorbească de durerile lor sufletești.

(Schițco, Nicolae. *Bulgări: Cugetări, maxime, reflecții*. Chișinău, 2021, p. 124-132)

CARTEA GÂNDULUI LUCRĂTOR

Ioan MÂNĂSCURTĂ
scriitor

Deși purtând titlul „Duminica gândurilor”, culegerea de maxime, cugetări și reflecții semnată de Nicolae Schițco este o carte a gândului lucrător, în sensul că lucrarea gândului reprezintă temelia oricărei făptuiri. Zic așa, deoarece duminica a fost lăsată pentru odihnă și parcă, astfel, am intra în oarecare contradicție cu cele sfinte. Lucrarea gândului, ca și a luminii, nu cunoaște întrerupere și nu se termină niciodată. Această *duminică* din titlu este mai degrabă o trimitere la tradiție, știindu-se

că duminica, în circuitul neîntrerupt al grelelor munci agricole, și nu numai, este ziua și prilejul de împărtășire a gândurilor cu semenii, cu apropiații, cu cei dragi. Zi a spovedaniei, altfel zis.

Omenește vorbind, suntem ceea ce gândim (cu bune, cu mai puțin bune) și Nicolae Schițco ne lansează pe făgașul accidentat și sinuos al cunoașterii de sine, ca primordialitate a cunoașterii de alții (niciodată împlinită aceasta). Haideti să vedem, de exemplu, ce piruete își permite autorul pentru a pune în valoare, uneori, niște banale evidențe: *Să regretăm când pierdem un om bun. Să ne bucurăm când întâlnim un om rău*. Ar putea fi vorba de o contradicție, poate chiar de lipsa coerenței, dar vine acordul final, care dezvăluie, rotunjește gândul, punându-l într-o lumină mai puțin obișnuită: *Este o șansă pentru a salva suflete* (de altfel, Nicolae Schițco demonstrează virtuozitate în utilizarea paradoxurilor). Adevărat este. Însă șansa ce-a mare a salvării se produce prin împlinirea (tot ea limpezirea) sufletească. În acest sens, cartea lui Nicolae Schițco poate fi considerată ca fiind una dintre pietrele de (la) temelie și de ce mai trebuie la zidirea și fortificarea sufletească, ca orice lucrare care izvorăște dintr-un gând frumos. Bineînțeles, pe lângă maximele care pun în valoare noțiunile fundamentale, există un șir întreg de constatări care vizează/ explorează/ atacă subsolurile vieții cotidiene în sensul inerentelor lucrări de deratizare sau, dacă nu vă place, al dorinței și necesității de purificare.

Nicolae Schițco a abandonat poezia (falsa poezie, mai exact) și spune lucrurilor pe nume, cu un fel de dârzenie, provocator poate; spune, cum bine spune poporul, *adevărul curat*, adevărul de după alegerea grâului de neghină, păstrându-i gustul nealterat, fără condimente și zorzoane culinare. Constat acest lucru, deoarece majoritatea producțiilor de acest gen sunt ticluite într-o cheie voalat-metaforică, unde poezia e plecată de acasă, iar gândul încă n-a trecut pe acolo.

În definitiv, ce este această carte? Niște impresii coale, lumina și străluminări ale cugetului, niște încercări de a pune în

formulă statică zbaterea, pulsația, explozia gândului... Cu unele putem fi de acord, cu altele – nu, ceea ce, în mod sigur, nu adaugă și nu scade din valoarea cărții.

Este cazul să facem o temenea și spre amintirea lui Ion Berghia, sorocean de-al nostru și profesor la Iași, patriot și om de înaltă cultură, care semnează prefața la volum. Regretatul exeget a fost primul care a recepționat și apreciat mesajul de înțelepciune, de îndemn la gândire pe care ni-l dezvăluie cartea.

(Revista *Sud-Est Cultural*, 2019, nr. 4, p. 43)

LIRISMUL CU PROBABILITATE MAXIMĂ

Vitalie RĂILEANU
critic și istoric literar

Iată că Nicolae Schițco vine din nou spre cititorul său cu o carte de cugetări, maxime și reflecții, intitulată sugestiv „Bulgări”. Apariția acestui volum a făcut să-i mai citesc odată și precedentă apariție editorială – „Duminica gândurilor”, reflectând asupra timpului, asupra celor care se întâmplă și, poate, care vor mai avea loc în viață.

„Bulgări(i)” cugetători din cuprinsul volumului surprind prin farmecul formelor nucleare ale personalității unui scriitor ce deschid perspective, din focarele lor timide, spre desfășurarea conținutului, anunțându-se descoperirea virtualității după lectură.

Am regăsit, la un loc, pe poetul, pe metafizicianul și pe filozoful culturii Nicolae Schițco. În laboratorul intim al autorului există, cu fervoarea, perspectivele și speranțele, toate promisiunile, dar și schema unei viitoare cărți de înțelepciune.

Dar, acest volum de „Bulgări” didactici reprezintă filosofia stilului cultural, teoria subconștientului, intuiția misterului, critica culturii noastre în toate domeniile ei, a modului nostru de a trăi

și percepe viața etc. Intenția e dârză de a lua nu numai atitudini scurte și categorice, dar și de a semnaliza printr-o voință de a percepe realitatea: „*Dacă nu există cultură, nu există Neam, iar dacă nu există Neam, nu există civilizație*”; „*Nimic mai ușor decât să observăm goliciunea adevărului, nimic mai greu decât să acceptăm îmbrăcămintea lui*”; „*Adevărul spus în față te ocrotește de critica făcută pe la spate*” (p. 9), afirmă Nicolae Schițco.

Personalitatea unui scriitor se străvede totuși în elementele ei rituale, în acele încercări la care nimeni nu se mai întoarce, când începe a i se împlini fizionomia matură.

Nicolae Schițco nu este un moralist, în sensul clasic al cuvântului. Forma aforistică în care se exprimă este un procedeu stilistic de condensare, un cristal în care se răsfrânge, cu limpezime, o gândire susceptibilă de dezvoltări, dacă ar fi nevoie: „*Oamenii făuresc neîncetat. Doar că unii își edifică propriul pedestal, iar alții consolidează fundamentul existenței socioumane*”; „*Laurii pentru coroana recunoștinței vor fi mai viabili în cazul dacă au fost udați cu sudoarea deținătorului cununii*”; „*Nu oferi timpului nicio șansă de a-ți rămâne dator*” (p. 76).

În aforismul liminar găsim însăși definiția formală și de substanță a aforismului ca atare: „*Mai binevenit este prietenul cu care te afli în conflict, decât dușmanul cu care vrei să legi prietenie*”; „*Este mai lesne să găsești cunoștințe noi, decât să păstrezi prietenii vechi. De aici și numărul mic de amici*”; „*Prietenii, ca și fructele, au nevoie de condiții prielnice, iar roada ar fi bună numai dacă s-ar coace la timp*” (p. 92). Astfel, autorul e intim cu ideile, cu problemele omului, dar nu cu omul însuși; el e un mister, un contact viu, activ, cu marele mister cosmic.

Temele aforismelor se referă astfel la filosofie, divinitate, viață, timp, cotidian, arată în genere și problemele lor; în jurul acestora reflectează, traducându-și intuițiile în imagini sau formulându-le concis: „*Deprinși să dăruim, obișnuim să prețuim*”; „*Gândurile mărețe nu pot fi spulberate nici de cea mai puternică furtună. Une-*

ori caracterul zdruncină acest zbor”; „Nu poți trata cu un singur leac toate bolile. Un suflet milostiv însă poate alina toate durerile” (p. 105).

În aforismele abstract exprimate, atitudinea intelectuală precum-pănește; în cele imagistice – atitudinea etică. Am zice că cele din ultima categorie se aseamănă cu proverbele populare; ele trezesc observații și reguli impersonale asupra vieții omului, cristalizând o etică și, ca și proverbele, utilizează expresia metaforică surprinzătoare.

Autorul nostru e un contemplativ... Iată de ce unele notații nu au nimic comun cu aforismul: unele sunt lungi însemnări despre idei și concepții, altele oferă sugestii pure, gratuite, de ingenioase mituri, de poeme și apologuri, care ar putea fi dezvoltate.

Nicolae Schițco privește omul și fenomenele cu un ochi proaspăt, formulează reușit judecăți despre gândirea altora, argumentată cu siguranță.

*(Literatura și arta, 2022, 24 februarie, p. 5;
BiblioPolis, 2022, vol. 87, nr. 4, p. 129, 130)*

O ZĂBAVĂ DE SUFLET...

Ion BERGHIA
profesor, doctor în filologie

Prin însuși titlul său („Duminica gândurilor”...), cartea de față îi propune cititorului o zăbavă de suflet în lumea cuvintelor, care în concepția autorului ei – harnicul editor, publicist, sociolog și bibliograf român basarabean Nicolae Schițco – înseamnă o adevărată sărbătoare, duminica fiind un prilej de relaxare și desfătare pentru gândurile mult prea numeroase ce ne încrețesc fruntea zilnic. Așadar, dacă vrem să ne odihnim cu folos, deschidem această lucrare și vom împărtăși empatic, alături de autor,

conținutul aforistic al celor mai multe dintre enunțuri. Ele sunt ticluite când cu ironia, când cu umorul epigramistului sau cu gravitatea cugetătorului, încât jocul de cuvinte se convertește în final într-un sfat sau într-o constatare cu impact mult mai rapid asupra cititorului decât filosofia sau literatura cu caracter didactic.

Fiind o filadă de aforisme, se cuvine să ne referim în câteva rânduri la acest gen de scriere care nu este chiar la îndemâna oricui, dacă ne gândim la puterea de concizie a mesajului ce l-a determinat pe contemporanul nostru, scriitorul ucrainean Leonid Semionovici Sukhorukov, să-l definească „...roman de un rând”. Termenul provine din grecescul *aphorismos* și înseamnă „un enunț concis, expresiv și memorabil ce conține o cugetare, un gând adânc sau o părere despre viață cu aplicabilitate relativ generală” (DEX), înrudindu-se prin conotații cu maxima, cugetarea, proverbul. Spre deosebire însă de paremiologia literară de origine populară, aforismele au, de regulă, un autor cunoscut (scriitor, filosof sau om politic) și se știu circumstanțele în care au fost create. Spre exemplu, primele aforisme au aparținut lui Hipocrate, limitându-se la domeniul medicinei și, din punct de vedere denotativ, cuprindeau constatări generale asupra bolilor și simptomelor acestora.

Peste circa două milenii, François de La Rochefoucauld încearcă să ne convingă că „Ipocrizia este omagiul pe care viciul îl aduce virtuții”, Friedrich Nietzsche ne îndeamnă să credem că „Ceea ce nu ne distruge ne face mai puternici”, iar de la Blaga am preluat un adevăr încă valabil: „Veșnicia s-a născut la sat”. Indiferent de gen sau de specie, arta devine un factor miraculos de coeziune între suflete și, récte prin calitățile sale estetic-educative, exercită o influență puternică asupra receptorilor de toate vârstele și nivelurile, având drept consecință, cum pe bună dreptate observa Johann Christoph Friedrich von Schiller, accentuarea „...simțului estetic paralel cu cel moral, iar cum moralul se cuprinde implicit în estetic omul în care predomină facultățile estetice tinde să devină modelul cel mai admirat”.

Când o societate se află într-o efervescentă reformatoare continuă, cu sușuri și coborâșuri, cu împliniri și dezamăgiri, cu imitații și deraieri de tot felul de la normele eticii, scriitorii devin niște tribuni, care își asumă în mod serios rolul de *supra*-vegheți și își folosesc „armele” ce nicicând nu suferă „uzură morală”: Cu-vintele! Același lucru îl putem susține și în ceea ce privește cartea de referință. Ordonate alfabetic, prezentele „sclipiri de cuget” ne oferă o tematică variată, de la caracteristici omenеști intrinseci (ambiiе, capricii, patimă, tenacitate, lașitate, eroism etc.) la sentimente (iubire, patriotism, prietenie, dor, pesimism, pizmă...), iar de la acestea la reflecții asupra universului cu esențialele sale coordonate (timpul, familia, viața, politica, moralitatea, natura ș.a.). În majoritate, maximele, cugetările, reflecțiile cuprind precepte morale, silogisme, sfaturi, observații și constatări convingătoare exprimate într-un stil nesofisticat, foarte potrivit pentru a cuprinde un spectru larg de receptori.

Un periplu printre aceste pagini ne-a determinat să alegem într-o ordine sentimental-gnomică personală câteva exemple – o provocare la lectură, având convingerea că, în final, dincolo de „gâlceava înțeleptului cu lumea”, vorba lui Dimitrie Cantemir, vei ajunge, cititorule, la împăcarea așteptată. Sau, cum spune chiar Nicolae Schițco – „vinovatul” de apariția acestor aforisme, „acceptăm rolul de a fi la mijloc: Adevărul există pentru a demasca minciuna. Minciuna – pentru a cataliza adevărul... / Virtutea și caracterul sunt calități care ne sprijină demnitatea. Tot ele creează dușmanii. / Ni-i dragă viața și, din respect, spunem doar adevărul, însă, marcați de complexitatea ei, îl potrivim într-o doză comodă. / Este adevărat că din viață nimeni nu a ieșit viu. Unii însă, trecându-se, reușesc să rămână nemuritori. Anii scad, înmulțindu-se. / Întortocheate sunt căile vieții. Deseori mizăm pe a doua viață ca să le descurcăm. / Odată cu înaintarea în vârstă, oamenilor le vine tot mai greu să se aplece. Îndeosebi atunci când în fața lor se află nulități”.

Așadar, o invitație cu folos nu numai pentru o „duminică”, de vreme ce Lectura deșteaptă gândul și înaripează visurile, așteptând Critica veritabilă... care apropie oamenii și făurește prietenii, pentru a demonstra că Zâmbetul este lumina interioară a omului, poarta deschisă spre suflet. Lectură fără grabă!

15 martie 2018, Iași

(Nicolae Schițco. *Duminica gândurilor: (maxime, cugetări, reflecții)*).

Chișinău, 2018, p. 5-10)

**NICOLAE SCHIȚCO. BULGĂRI, CUGETĂRI,
MAXIME, REFLECȚII.
CHIȘINĂU, TIPOGRAFIA CENTRALĂ, 2021. 136 p.**

Emilian MARCU
poet, scriitor

Această culegere de maxime, cugetări și reflexii intitulată „Bulgări”, scrisă de Nicolae Schițco de la Chișinău, publicată în 2021 la Editura Tipografia Centrală din Chișinău, este chintesența inteligentă a unor gânduri de o mare acuratețe și profunzime cu care autorul își întâmpină cititorul. Despre autor Iurie Colesnic spune: „Veritabil poet, el nu se lasă sedus doar de enunțul filosofic al împerecherii cuvintelor, ci merge mai departe pe calea căutărilor unor formule metaforice și aici frazele se preschimbă în poezie. Elegant, sobru, vorbind o limbă literară a fost gazdă perfectă și, totodată, spiritul său critic și umorul subtil demonstau într-un fel că are patima scrisului literar”. Volumul de maxime «Bulgări» este reflectarea unei stări intermediare, o etapă de pregătire înainte de lansarea într-un proiect de anvergură”. Aforismele sale, extrem de percutante, bine țintite și cu o presiune intelectuală deosebită, sunt aranjate în ordine alfabetică, poate pentru a înlesni drumul parcurs de cititor spre lectu-

rare. Titlul cărții poate fi asemuit cu un boț de pământ, pe care Nicolae Schițco știe să-l frământa, cu artă și cu tenacitate, și din care să prezinte cititorului ceramica de Marginea sau de Horezu, sau, să mergem și mai în profunzimea istorică a neamului nostru, acea ceramică, neasemuită, de Cucuteni. Reflexiile sale despre Adevăr, Ambiție, Amor, Anotimp Aroganță, Bărbăție, Bătrânețe, Bărfă, Bunătate... aranjate în ordine alfabetică nu fac altceva decât a descoperi gânduri, realizând un adevărat Breviar despre spiritul contemporan și comportamentul uman, în diferite stări de spirit. Sunt multe cugetări remarcabile în acest bulgăre de inițiere și de înțelegciune, cum ar fi: „Drumul spre adevăr nu poate fi croit prin minciună și ură, pentru că acestea sunt lip-site de iubire”. Și într-adevăr, drum spre iubire croiește Nicolae Schițco prin aceste cugetări, care sunt încărcate de sfaturi și sugestii pentru a-l face pe cititor mai bun și mai conștient de valoarea sa. Și, așa cum subliniază și Tudor Palladi în postfața sa intitulată „Aforismul prozopoematic sau drumul gândului spre Înaltul Cuvântului”: „Citită de la un capăt la altul, metafora bulgărilor, direct și indirect, adică umbra ei plutitoare și mărturisitoare de adevăr, ne convinge de încrederea în existența noastră, dar și de faptul că mai suntem în stare să lăsăm urme, să scriem inspirat – problematic și polemic – și nu doar pseudometaforic și mimetic, de dragul scrisului leșietic sau ermetic”. Inspirat, ca mereu, Tudor Palladi reușește să evidențieze, cu maximă precizie, conținutul acestei cărți.

(*Convorbiri literare* (Iași), 2023, iunie, nr. 6 (330))

RESPONSABIL ȘI PROLIFIC

Mircea SNEGUR
președinte al Republicii Moldova (1990-1996)

Pe dl Nicolae Schițco l-am descoperit prima dată la Președinție, în primii ani de statornicire, când, în cadrul proceselor de edificare a statului – elaborarea tuturor atributelor și actelor ceremoniale, acțiunile de transpunere a lor în realitate începeau de la zero. Anume pe acest tărâm, Domnia Sa s-a manifestat la nivelul cuvenit, venind permanent cu noi și noi inițiative.

Menționăm, în acest context, faptul că dumnealui este autorul proiectului Legii Republicii Moldova cu privire la distincțiile de stat, precum și promotorul creării sistemului național heraldic, a Comisiei Naționale de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, tot el elaborând și documentele organizatorice, inclusiv actele normative în domeniu.

Din alte activități ale lui N. Schițco la Președinție mai menționăm promovarea și introducerea elementelor noi în protocolul diplomatic de stat al Republicii Moldova, în special – în antrenarea Gărzii de Onoare a Armatei Naționale la ceremoniile prilejuite de vizitele în țara noastră a conducătorilor altor state, reprezentanților organismelor internaționale; de înmânare a scrisorilor de acreditare a ambasadurilor străine etc.

În toate aceste îndeletniciri, N. Schițco da dovadă de profesionalism și sârguință în exercitarea atribuțiilor care i-au fost repartizate în organigrama aparatului prezidențial. După câte îmi amintesc, fiind o persoană echilibrată și compatibilă cu colegii, se bucura de respect din partea acestora.

Aceste calități Nicolae Schițco le-a demonstrat și la Fundația „Draghiștea” (*voi aminti că Fundația este editura cu care colaborez efectiv, sub auspiciile ei fiind tipărite volumele serialului „Labirintul destinului” semnate de mine*), în cadrul căreia dumnealui a

activat ca director executiv, editor, autor, contribuind nemijlocit la editarea a peste o sută de titluri de carte: beletristică, manuale, enciclopedii, memorii. Firește, de însemnătate majoră pentru valorificarea patrimoniului cultural național este editarea serialului enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova”, elaborat de Fundație, iar N. Schițco a jucat un rol important în antrenarea resurselor intelectuale și financiare meritorii la realizarea acestui proiect de amploare. Și nu numai. El este și autorul a mai multor eseuri profunde și altor materiale despre diverse localități din Republica Moldova.

În ultimul deceniu (2010-2020) se manifestă ca autor prolific a șapte monografii consistente despre localități din raioanele Ialoveni și Hâncești, al mai multor articole tematice în ziare și reviste contemporane.

Impresionante, bine gândite, filosofice și corecte, din punctul meu de vedere, sunt maximele, cugetările și reflecțiile autorului, întruchipate în cartea „Duminica gândurilor”, Chișinău, 2018.

În viața de toate zilele, N. Schițco demonstrează un comportament impecabil, prietenos, omenos; manifestă un grad înalt de inteligență, fapte pentru care este apreciat de toată lumea.

La vârsta pe care o împlinește în prezent este plin de energie, îl aflăm mereu în căutări profesionale și în realizări pe măsură.

La mulți ani, Nicolae Schițco! Îți dorim sănătate și încă multe succese pe viitor.

25 aprilie 2020

(*Literatura și arta*, 2020, 14 mai, p. 4)

NICOLAE SCHIȚCO ȘI HERALDICA

Silviu ANDRIEȘ-TABAC
heraldist de stat al Republicii Moldova

Colegul și prietenul Nicolae Schițco, alături de alți colaboratori ai administrației prezidențiale a Republicii Moldova, dintre care merită menționat Vladimir Bogdan, și împreună cu câțiva istorici, a stat la leagănul Comisiei Naționale de Heraldică, instituite prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 415 din 5 decembrie 1995. Fiind implicat în procesul elaborării, coordonării, adoptării și confecționării distincțiilor de stat ale Republicii Moldova instituite în 1992, a avut ocazia să cunoască mai multe secrete ale faleristicii, disciplină care, în sens larg, este percepută drept o parte componentă a științei și artei heraldice ca megadomeniu de activitate. L-a urmărit îndeaproape pe artistul plastic Simion Odainic, părintele artistic al distincțiilor din 1992, o adevărată enciclopedie vie în materie de realizare a pieselor faleristice, în special medalistice, de la prima schiță conceptuală până la secretele baterii și cizelării însemnului. A avut contacte cu heraldiștii Constantin Bogatov și Vladimir Mischevca, cu numismații de la Muzeul Național de Istorie a Moldovei. Experiența acumulată l-a convins de importanța heraldicii pentru identitatea țării și, împreună cu alți factori de decizie de la instituția prezidențială, a găsit argumente să-l convingă pe primul președinte al republicii, Mircea Snegur, de necesitatea unui organism consultativ heraldic. Era vremea când ideile patriotice se nașteau și se realizau firesc.

În acea primă componentă a Comisiei Naționale de Heraldică (5 decembrie 1995 – 4 decembrie 1997), Nicolae Schițco a deținut funcția de vicepreședinte. În virtutea obligațiilor, a participat la elaborarea strategiilor de activitate ale noului organism prezidențial, la organizarea lucrărilor de secretariat, la elaborarea primelor regulamente de activitate, a primelor norme naționale

în domeniul simbolurilor publice, la avizarea primelor însemne heraldice, vexilologice, uniformistice și faleristice. A conștientizat din start importanța națională a înregistrării de stat a tuturor însemnelor publice heraldice, faleristice și uniformistice în Armo-rialul General al Republicii Moldova și a susținut ideea în mod real, punând bazele legale ale acestui deziderat. În același timp, a sprijinit și a promovat punctul de vedere democratic asupra deținerii postului de președinte al Comisiei Naționale de Heraldică de către un savant, rezervând supravegherii și asistenței din partea instituției prezidențiale postul de vicepreședinte.

Încheierea mandatului președintelui Mircea Snegur a avut drept una din consecințe pentru Nicolae Schițco depărtarea de domeniul heraldicii *de facto*, dar omul a păstrat în suflet un interes permanent pentru această artă frumoasă și misterioasă în același timp.

Peste ani, după înființarea Cabinetului de heraldică în cadrul Aparatului Președintelui Republicii Moldova Nicolae Timofti (1 aprilie 2013), la recomandarea primului președinte Mircea Snegur, de la 1 august 2016, Nicolae Schițco este angajat în postul de heraldist-secretar în Cabinetul de heraldică, funcție pe care o va deține până la 29 aprilie 2020. În această nouă ipostază și în calitatea aferentă de membru de drept și secretar al Comisiei Naționale de Heraldică (1 august 2016 – 2 februarie 2021) a contribuit la organizarea arhivei Comisiei și la rezolvarea mai multor probleme de ordin organizatoric, de promovare a simbolurilor și altele iminente acestei faze de încetățenire a activității heraldice pe baze instituționale. A colaborat îndeaproape cu pictorul heraldist în Cabinetul de heraldică Iurie Caminschi, cu care a întreținut relații cordiale.

Un pas calitativ nou a constat în implicarea lui Nicolae Schițco în scrierea istoriei heraldicii Republicii Moldova. Astfel, la cel de Al XI-lea Simpozion de Heraldică (Chișinău, 27 aprilie 2017) va face o comunicare despre instituirea în 1992 a sistemului de distincții de stat ale Republicii Moldova, care se va publica în

anuarul specializat „Heraldica Moldaviae” (I, 2018, Chișinău, 2019), iar la cel de Al XII-lea Simpozion de Heraldică (Chișinău, 27 aprilie 2018) – comunicarea „Cum a fost creată Comisia Națională de Heraldică”, rămasă nepublicată.

Cea de „a doua întâlnire” cu heraldica s-a soldat și cu un dar făcut satului natal Sofia, raionul Drochia. Stema acestui sat (autori: Silviu Andrieș-Tabac, Nicolae Schițco; pictor: Andrei Gaidașenco) a fost înregistrată în Armorialul General al Republicii Moldova la 22 octombrie 2021. Știm că Nicolae Schițco a lucrat și la un imn al satului natal, dar care nu a fost oficializat încă.

În viața și activitatea sa, Nicolae Schițco s-a consacrat în diverse calități profesionale, printre care heraldica nu pare a fi cea mai importantă. Credem totuși că urma lăsată pe tărâmul nostru ales a fost una pozitivă, importantă și la momentul potrivit. Credem, de asemenea, că nu a fost cu totul întâmplătoare nici voia zeilor când Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova și sărbătorirea Zilei Steimei de Stat a Republicii Moldova au fost fixate în ziua de naștere a lui Nicolae Schițco – 27 aprilie.

8 noiembrie, 2024

ANCORAT ÎN AFORISME

Victoria FONARI
doctor, conferențiar, USM

Sensibil la citirea semnelor vieții, Nicolae Schițco este atras să extragă succinte adevăruri. Probabil această predilecție este condiționată și de ziua când a apărut pe lume – la 27 aprilie, ziua care numerologic semnifică cifra constituită din petalele de lotos (prin tradiție, corola ei este formată din 3 rânduri de petale a câte 9, respectiv 27). Aprilie este luna legată de sărbătorile pascale, ceea ce denotă un spirit optimist și plin de energia de a-și structura gândurile într-un enunț minimalist de cuvinte.

În paginile cărții lui Nicolae Schițco găsim un abecedar de noțiuni care îi formează personalitatea și care pot fi trepte de cunoaștere pentru cei ce își pun întrebări despre esențe. Litera „A” este percepută în „adevăr”, „ambție”, „amintire”, „aproapele”, „așteptare”, „autenticitate”. Din multele cuvinte din dicționar acestea sunt traseele literei A – dominantele se observă în această colecție.

Semnificația este dezghiocată din experiența proprie care vine dintr-o zonă arhetipală de neam. În acest context insistă: „Nu există cultură, nu există neam. Nu există neam, nu există civilizație”. Este o explicație a conceptului de adevăr, care se află în strânsă conexiune cu noțiunea de cultură. Trăim într-o epocă unde cuvintele cultură și civilizație nu mai sunt sinonime. Distanțarea acestora a devenit tranșantă și totuși autorul își dorește să reabiliteze ca o necesitate de a fi indivizibile – să nu existe o civilizație care să distrugă umanul, să ne desființeze ca neam. În acest sens, categoriile vor să se apropie, să fie într-un unison, cultura să funcționeze în favoarea moralei, a civilizației, dar și civilizația să servească demnității, istoriei și culturii.

Elementul etnic se profilează în următoarea expresie: „Ar fi util ca pentru adevăr și minciună să fie construite țărcuri diferite. Omul însă nu posedă suficient material pentru ele”. Din noțiuni abstracte, „adevărul” și „minciuna” devine ființe. Autorul ar dori să le domesticească, dar își dă seama că, de fapt, de multe ori, acestea au prioritate să guverneze comportamentul uman. Fiecare om face disecția dintre adevăr și minciună după anumite confruntări, în care personal își va pune frontiera câmpului lexical al unuia și al altuia. Această maximă amintește de minunata legendă populară despre Facerea Lumii, când peste tot era o întindere de apă. Dumnezeu a făcut o palmă de pământ și, oboșit, adormise. Necuratul, din dorința de a conduce singur acest spațiu uscat, îl tot muta pe Dumnezeu spre apă pentru a-L îneca. Dar, sub corpul Sfântului, țărmul se întindea și astfel nu reuși. A încercat să-l arunce de pe mal în mai multe părți. Totuși, de

fiecare dată, uscatul înainta și astfel țărmașul a luat forma crucii. În mitologia românească, binele și răul se împletesc, iar omului îi este dat numai să discearnă de unde până unde e forța luminii și care este proprietatea întunericului.

Viziunea estetică este încadrată în valoarea adevărului: „Nimic mai frumos ca sufletul în care încap o lume întreagă”. Cunoașterea explică o căutare a frumosului din sufletul ancorat într-un om, care aparține unui neam, unei culturi, unei civilizații. Este o acceptare a timpului care are rolul înțelepciunii.

Pentru a nu fi acuzată că sunt atrasă de noțiunea de adevăr, pe care am explicat-o din optica adevărului hermeneutic, mă voi referi și la alte gânduri care ne duc în lumea copilăriei, păstrând nostalgia maturității: „Casa e cuibul familiei, iar familie există acolo unde există o casă, neuitată de ei”. Memoria este echivalentă cu recunoștința.

Maximele se caracterizează prin spirit rațional cu valențe etice, aforismele lui Nicolae Schițco proiectează și emoții, cum ar fi: „Nu uita să înveți a semăna, la fel ca plugarul, an de an, cu speranța nemuritoare că rodul va fi bun”. Atitudinea față de memorie este una care trebuie să unească oamenii în omenie: credința în frumos, lucrul realizat cu dăruire și speranța care trebuie să proiecteze că tot ce se muncește are un rost.

La mulți ani, dle Nicolae Schițco, omul care savurează viața după anumite principii etice, pentru care familia constituie un *axis mundi*, care știe să aprecieze prietenia și posedă sentimentul de recunoștință. În palmaresul realizărilor dvs. la cei 65 de ani sunt și aforismele pe care le culegeți dintr-un timp care vă leagă de tot ce vă aparține și cu care doriți să vă împărtășiți, pentru că orice cunoaștere este seacă dacă nu are sorți de izbândă să fie reflectată în inimile celor care vor să savureze viața. Va doresc să vă descopere talentul multe persoane. Iar elevii să vă utilizeze aforismele drept mottouri.

(*Literatura și arta*, 2020, 14 mai, p. 4)

SOFIANUL CU PROTOCOL DIPLOMATIC

Nicolae ROIBU
publicist

De ziua Tricolorului, a fost omagiat distinsul om de cultură, editorul, publicistul, sociologul și bibliograful Nicolae Schițco, la cea de-a 60-a aniversare. La Casa Sindicatelor, s-a adunat un grup de personalități, în frunte cu primul președinte al Republicii Moldova, domnul Mircea Snegur. La eveniment au fost prezenți scriitorii Nicolae Dabija, Iulian Filip, Boris Schițco, Victor Ladaniuc, maestrul fotograf Mihai Potârniche, cel mai mare naist al nostru, maestrul Vasile Iovu, dirijorul Orchestrei de Muzică Populară „Folclor”, maestrul Petre Neamțu, ziaristul Dumitru Țăra, membrul fondator al Fundației „Draghiștea” Alexandru Ganenco și alți oameni de cultură, prieteni ai omagiatului.

Celor care se vor întreba de ce protagonistul manifestării a fost onorat tocmai de prezența primului președinte și de atâta lume bună trebuie să le amintesc că Nicolae Schițco, directorul executiv al Fundației „Draghiștea”, care editează serialul enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova”, în perioada 1990-1997 a lucrat în cadrul Președinției Republicii Moldova, unde a deținut funcția de consultant în Secția Relații cu mass-media și studiere a opiniei publice, consultant principal în Sectorul Decorări, șef al sectorului heraldică și asistență protocolară.

În cadrul Președinției a realizat, în colaborare cu Secția Sociologie a Institutului de Filosofie și Sociologie al Academiei de Științe a Moldovei, sondaje sociologice, a introdus și promovat noi elemente în protocolul diplomatic și de stat al țării. Este autorul proiectului Legii Republicii Moldova „Cu privire la distincțiile de stat”. S-a aflat la bazele creării Comisiei Naționale de Heraldică de pe lângă Președinție, elaborând actele normative în domeniu. A deținut calitatea de vicepreședinte al acesteia.

Născut în satul Sofia, raionul Drochia, pe Nicolae Schițco l-am cunoscut întotdeauna ca un om de omenie și de o modestie rară. Tocmai de aceea am fost curios să aflu cum e să vorbești despre un asemenea om fără a întrece măsura de laudă.

Firește, tonul l-a dat primul șef al statului, domnul Mircea Snegur, omul care știe această măsură și cântărește cu chibzuință vorbele și faptele ca nimeni altul.

„Trebuie să te bucuri că ai atâția prieteni buni și devotați”, a menționat la începutul discursului său domnul Mircea Snegur. „E ora bilanțurilor. Nicolae Schițco este un om împlinit. Un om cărturar, competent, inteligent. Este săritor la nevoie. Atunci când am nevoie de niște izvoare, imediat îmi face rost de ele fie la Biblioteca Națională, fie din alte biblioteci. Împreună cu soția sa, doamna Nina, a creat o familie extraordinară. Are copii și nepoți. A scris cărți. Îi doresc sănătate și să aibă parte de bucurii și să-și realizeze proiectele pe care le are”, a remarcat ex-președintele Mircea Snegur.

O vorbă bună a avut de spus și scriitorul Nicolae Dabija. „Consider că Nicolae Schițco înnobilează distinct acest neam. Serialul «Localitățile Republicii Moldova» este o adevărată enciclopedie. De câte ori am ocazia, o promovez la întâlnirile mele cu cititorii”, a menționat Nicolae Dabija.

Eram curios să aflu ce-o să spună despre omagiat și sofianul Iulian Filip, pentru că, vorba regretatului poet Ion Vatamanu, „la nord e altfel de norod...”.

„E un sofian care întregește imaginea cărturarilor sofieni prin implicarea în proiecte și programe culturale în toate calitățile lui: de ministru al culturii din Ialoveni (Nicolae Schițco a fost în perioada 1986-1988 șef al Secției Raionale de Cultură din Ialoveni), de director al Fundației «Draghiștea» (proiectul bine-cunoscut al localităților din Republica Moldova), alături de Boris Schițco (poetul) și Valeriu Schițco (directorul Tipografiei «Știința» al AȘM)”, a constatat scriitorul Iulian Filip.

Tocmai când vroiam să spun și eu ceva despre bunul meu prieten Nicolae Schițco, mi-am dat seama că nu trebuie să întrec măsura de laudă. Și am hotărât să pun punct aici. Să ne trăiești, frate Nicolae!

(*Literatura și arta*, 2015, 30 aprilie, p. 6)

NICOLAE SCHIȚCO, UN FILOSOF AL SCRISULUI ROMÂNESC!

Ion CUZUIOC

scriitor, medic, critic, scenarist

În unul din eseurile mele despre personalitățile notorii ale neamului românesc l-am catalogat pe Nicolae Schițco, distins Om al Culturii și Scrisului românesc de pe la noi, atribuindu-i calitățile de jurnalist, antologator, editor, bibliograf, sociolog și manager. Cititorii săptămânalului „Literatura și arta”, pe pagina căruia a apărut eseu, și al site-ului Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România au apreciat cele scrise, mărturisindu-mi că protagonistul articolului ar mai merita și alte elogii. Și au avut dreptate, căci Nicolae Schițco s-a afirmat și ca un filosof adevărat, deconspirându-și gândurile înțelepte chiar în cartea cu un titlu semnificativ „Duminica gândurilor”, și ca un poet original, la versurile cărora apelează mai mulți compozitori și interpreți cunoscuți. Fiind invitat și eu la lansarea cărții de aforisme „Duminica gândurilor”, ce a avut loc la Biblioteca Municipală „Onisifor Ghibu” din Chișinău, mi-a fost dat să ascult mai multe voci ale oamenilor vizați în ale scrisului, care au căutat să-și argumenteze aprecierile prin gândurile așternute în volumul respectiv. Fără doar și poate că m-am pronunțat și eu cu complimente alese asupra cărții lansate. În timpul evenimentului, vecinul de lângă mine mă întreabă printre altele: „Unde lucrează Nicolae Schițco?”. „La Președinție...”, îi răspund. Vecinul se uită la mine mirat ca să se expună: „Comportament modest pentru reprezentantul Președinției...”

Scriitorul Nicolae Schițco pe bune este un om modest! Mai mult, la propunerea mea ca să trimită un set de aforisme la Festivalul Internațional de Aforisme de la Tulcea, România, dânsul mi-a răspuns că nu sunt coapte bine pentru un concurs internațional. Peste un timp oarecare a trimis totuși un număr respectiv de aforisme, dar la un alt concurs internațional ca să se învrednicească de premiul III.

Într-o bună zi, mă telefonează Nicolae ca să mă întrebe dacă doresc să merg la baștina mea de prin părțile orașului Rezina. I-am răspuns că voi accepta cu plăcere propunerea, dar cu o condiție ca să trecem și prin satul meu natal, Țareuca, să-mi văd mama. Am trecut și pe la casa părintească din Țareuca, județul Orhei, ca, împreună cu Nicolae Schițco și compozitorul și interpretul Savelie Cojocar, să discutăm pe îndelete cu mama Valentina la cei 93 de ani ai ei. Fiind încărcăți cu energie pozitivă, am mers mai departe, la Biblioteca Raională „Mihai Eminescu” din Rezina, unde urma să aibă loc o întâlnire de suflet cu gânditorul Nicolae Schițco. Evident că pretextul acestei întâlniri a fost cartea proaspăt editată „Duminica gândurilor”. Prezenți la întâlnire, profesori, bibliotecari și elevi au citit cu suflet și din cartea lansată, și din poeziile publicate ale scriitorului Nicolae Schițco.

În ultimul timp, filosoful Nicolae Schițco a devenit mai fecund în ale scrisului, postându-și gândurile pe mai multe site-uri literare, bucurând cititorii setoși de aforisme cu noi creații! Un gând bun poate schimba mentalitatea omului și chiar viața lui. Nicolae Schițco vine cu noi gânduri înțelepte, cu o nouă carte de aforisme ca să facă lumea mai bună și senină.

Ajuns la un ceas aniversar, colegul meu de peniță și prieten de o viață, Nicolae Schițco, se poate mândri nu numai cu creațiile sale literare, dar și cu familia sa, pe care o protejează ca pe o cetate adevărată, care și ea, la rândul ei îl ocrotește zi de zi, creându-i condiții prielnice pentru lucruri frumoase, creștinești, de care are nevoie societatea noastră!

(*Literatura și arta*, 2020, 14 mai, p. 4)

ORNICUL PLIN DE SEMNE (în loc de telegramă)

Ion MELNICIUC
conferențiar universitar

Despre proaspătul meu prieten Nicolae Schițco aş putea vorbi la nesfârșit. Ca despre un prieten vechi. Mai ales în așa zi. Mai ales, în ziua aceasta. Mai ales la vârsta maturizării bărbatului. Pentru asta am două motive: *primo* – în asemenea situații au prioritate să se pronunțe colegii – prieteni de la Fundația „Draghiștea” – echipă-monolit, cum îi zice mai toată lumea; *secundo* – oricine începe lectura unui ziar cu materialele scurte, crezându-le și talentate (concizia e însemnul talentului).

Ceea ce mă ține atașat sufletește de directorul echipei editoriale de excepție „Draghiștea”, Nicolae Schițco, caracter alimentat de o aleasă omenie, care priește oricui; inteligența ce-i aureolează chipul de bărbat semeț. E omul literelor! Omul demnității naționale. Cumințenia și înțelepciunea biblică, cu care-și tratează prietenii din preajmă, îi asigură un respect aparte.

Autoritarismul îi este străin în activitatea sa de director. E omul consensului. De aceea e acceptat, fără rezerve, de echipa de trudnici ai literelor „Draghiștea”. E ascultat și auzit de colegi (nu-i place cuvântul *subalterni*, dar nici cel de *șef*). O fi și asta un sâmbure de talent în activitatea managerială.

E un noroc al echipei „Draghiștea” că-l are în frunte.

E un noroc al său că-i acceptat de acest minunat colectiv.

La cei șazeci de ani împliniți, ornicul vieții îi e plin de semne. Semne bune.

La mulți ani, dragă prietene!

(*Literatura și arta*, 2015, 30 aprilie)

LA BRAȚ CU REALITATEA

Gheorghe CIOBANU
jurnalist

Până și pentru Dumnezeu duminica a fost zi de odihnă. Chiar dacă nu e cu cale a ne compara cu Cel de Sus, și noi, muritorii de rând, obișnuiam a „marca” cea de-a șaptea zi fie printr-o odihnă activă, fie prin a ne relaxa în mod pasiv.

Titlul cărții „Duminica gândurilor” s-ar părea că ne cheamă la un repaos, o relaxare, o lectură ușoară. Așa e și nu prea, căci lectura ei presupune un efort, o mobilizare a intelectului. Prin asta autorul sfidează stereotipul precum că o carte bună se citește ușor. Cartea lui Nicolae Schițco n-o poți citi dintr-o răsuflare, din mers. Or, fiecare rând denotă un gând, o imagine, un tablou ce nu poate fi asimilat fără a te concentra. Bineînțeles, aceasta poate să nu fie pe placul amatorilor de a citi pe diagonală. Aici, orice cuvânt se cere a fi cântărit la fel cum a fost cântărit când a fost așternut pe hârtie. M-am prins nu o singură dată ca după o frază să mă opresc, să meditez asupra ei, recitind-o. Or, încărcătura ei te face să privești la viață și sub unghiul de vedere al autorului, care, asemenea unui axacal, emană înțelepciune, percepe realitatea de la o altă altitudine. El nu gândește pentru noi, ci doar ne îndeamnă să vedem cotidianul nostru mai multilateral, să nu căutăm explicații asupra neresușitelor noastre, ci să ne făurim noi înșine destinul, așa cum ne-am dori să fie. „Nu putem decide să ne naștem sau nu, dar, odată născuți, avem posibilitatea să motivăm acest fapt.”

Prin cartea-i mică după volum, dar mare ca valoare și mesaj de proporții, Nicolae Schițco se manifestă ca un rebel, încumetându-se să nu se conformeze frazei ce ne-ar caracteriza ca popor: „Capul plecat sabia nu-l taie”. Cu o finețe poetică, el ne face să credem în sine, să nu ne camuflăm virtuțile, să dăm dovadă de

verticalitate, să savurăm chiar plăcerea demnității: „Onoarea este ca un aluat care, frământat mai mult, devine deliciu”.

Asemenea unui preot care tălmăcește spusa duhovnicească, autorul cărții ne deschide ușa spre adevăr, ne sugerează viziuni mai nuanțate asupra unor lucruri. „Chiar dacă și-ar ști finalul, lumânarea oricum ar arde.”

Prin „Măreție”, cu „Lumină”, cu „Inteligență” și „Iubire”, cu „Durer”, dar și cu „Dumnezeu”, cu „Perseverență” ne duce spre „Maturitate”, ca mai apoi să facem popas în arhipelagul „Memorie”.

Cugetările despre mamă, patrie, moralitate, despre slavă și speranță – toate sunt un imbold spre a fi mai generoși, or, la acest capitol, constatăm cu toții că suntem restanțieri: „Avem suflete mari, dar cât de mărunț apreciem lucrurile...”

Cu toate că aforismele-i sunt marcate de o profundă înțelepciune, Nicolae Schițco nu-și dă aiere de atotștiutor, nu-și etalează gândirea profundă, ci îl lasă și pe cititor să-și exploateze gândirea: „Lume, ai fost plăsmuită din bine! Ce se întâmplă cu tine?”

Cu o pronunțată doză de optimism, pe care îl definește ca „Darul ce ne sprijină în tendința de a savura orice clipă a vieții nici nu bănuiește câte vieți a salvat”, ne îndeamnă spre a ne trăi viața din plin, spre a percepe adecvat frumusețea și tandrețea – „calitățile inițiale ce ne apropie...”

Și dacă în cartea mică-mare, Nicolae Schițco vine cu un noian de răspunsuri, fără de întrebări, o întrebare totuși se cere a fi enunțată: De unde-și au izvorul aceste rânduri cu aceste filozofice gânduri? Din adâncul fântânilor de la Sofia? De pe pagistile copilăriei sale, despre care îi amintește iarba din curtea urbană unde iubesc să se hârjonească nepoții? Ori, poate, inspirația-i vine din sus, scăldată de apele Draghiștei, al cărei nume îl poartă și fundația diriguată în anii de glorie de neobositul enciclopedist? Fundație ce a întrunit o mână de entuziaști, care, asemenea albinelor ce zboară din floare în floare, adunând nectar, au proposit în toate localitățile Moldovei, de unde au cules istorie și au

înveșnicit-o într-o enciclopedie extrem de mare ca volum, dar și incomensurabilă ca valoare.

Cai năzdrăvani sunt doar în povești. Puțini, dar și în viață există. Dacă am lua la bani mărunți viața lui Nicolae Schițco, apoi cred că acest june e și el un murg năzdrăvan.

De e să coborâm din lumea basmelor și să-i găsim întruchipare într-un cal: fie de tracțiune, fie de alergări, fie de călărie, am vedea că Nicolae Schițco a dus și mai duce un șaraban greu, plin cu mari realizări, s-a mișcat iute ca vântul, asemeni cailor de cursă, iar de la cel „cal-graur cu șaua de aur” a luat doar tuciuriul obrazului, căci, fie ea și de aur șaua, Nicolae Schițco n-a suportat-o nicidecum. A galopat fără șa, fără călăreț și, cu atât mai mult, fără căpăstru. Dârz, precum îl știe o lume, el însă nu a lovit cu potcoava pe nimeni. Nici chiar pe cei de au vrut să-i dea piteni.

Iar dacă i-am căuta asemuire spiritului său curat și imaculat, cu siguranță, întruchiparea cea mai potrivită ar fi un cal bălan, cu aripi ce-n lumea artelor Pegas se numește.

(Literatura și arta, 2020, 14 mai, p. 4)

UN OM AL FAPTELOR

Tudor ȚOPA

**unul din alcătuitoarii serialului enciclopedic
„Localitățile Republicii Moldova”, semnatar
al Declarației de independență a Republicii Moldova,
Om Emerit, cavaler al Ordinului Republicii**

Aștern pe hârtie aceste rânduri și nu-mi vine să cred că așa ceva s-a întâmplat cu noi. Doi publiciști de elită, Dumitru Țăra și Victor Ladaniuc, primul – director general al Agenției Informaționale „Moldpres”, al doilea – locțiitorul lui, după ce editase primele trei volume ale serialului enciclopedic „Localitățile

Republicii Moldova”, ediție de unicat, la „donosurile” unor profani răutăcioși, au fost aruncați în stradă. Gazeta „Comunistul” triumfa de bucurie.

La Agenție, în calitate de director general, a fost plasat un nătărău, decorat în ajun cu Ordinul Republicii, pentru „a pune situația la punct”. Acesta, în câteva zile, a distrus fișierul ediției, întocmit în arhive cu atâta sânguință și migală de Vladimir Nicu, iar volumele deja publicate le-a aruncat la maculatură.

Și atunci Dumitru Țăra și Victor Ladaniuc, sprijiniți de istoricul Alexandru Ganenco, au întemeiat Fundația cultural-editorială „Draghiștea” pentru a continua, în condiții vitrege, munca asupra serialului. Lor li s-a alăturat un alt împătimit de carte, Nicolae Schițco, coleg cu Dumitru Țăra în administrația primului președinte al Republicii Moldova, în cadrul căreia Nicolae a realizat lucruri frumoase în special în crearea sistemului distincțiilor de stat și al heraldicii naționale, în implementarea elementelor în protocolul de stat și diplomatic. Și dacă fondatorii editurii dispuneau de o câtuși de modestă pensie, Nicolae Schițco nici pe aceasta nu o avea. „Decât să stăm degeaba, mai bine să lucrăm degeaba!”, aceasta era deviza lor.

Nicolae Schițco, în funcția de director la „Draghiștea”, a reușit să aducă de la Arhivele din Iași cataloage și culegeri de documente vechi, publicate un secol în urmă, care vărsau lumină asupra vetrelor voievodale basarabene. Totodată, se încadră în munca de creație, adunând istoria așezărilor noastre risipită prin arhivă, făcându-și nume de eseist înzestrat. În călătoriile cu Nicolae Schițco prin localitățile basarabene, multiple și calitative, în cadrul întâlnirilor cu oamenii, am descoperit un om sociabil, un interlocutor inteligent, un bun cunoscător al tradițiilor și obiceiurilor locale și, poate ce e mai important – dragostea lui pentru oameni și pentru acest plai. A contribuit fructuos la formarea și consolidarea colectivului de autori, a reușit să găsească și sponsori devotați, ținea la control strict cheltuielile Fundației. Lansările volumelor

diriguite de el deveneau o adevărată sărbătoare a cărții și sufletului. A muncit aproape 15 ani neremunerat. Fără contribuția lui organizatorică, financiară și poligrafică, volumele ar fi rămas și astăzi în manuscrise.

Între timp, acest vrednic condeier deveni autorul a opt cărți, a mai multor eseuri despre așezări, iar studiul despre satul natal Sofia (Drochia), unul amplu și inspirat, este pe potrivă a tot ce face. Împreună am scris monografiile satelor Horodca, Ulmu, Țipala și Bardar din raionul Ialoveni, unde dânsul muncise cândva șef al Secției raionale de cultură, am pus în valoare volumul enciclopedic „Raionul Telenești”. El, pe bună dreptate, pentru merite în promovarea valorilor culturale naționale, contribuție la valorificarea patrimoniului istoric al localităților și activitate organizatorică prodigioasă, s-a învrednicit cu titlul onorific „Om Emerit”. E membru al Uniunii Ziariștilor din Republica Moldova, al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

În 2018, Nicolae Schițco și-a bucurat cititorii cu cartea de maxime „Duminica gândurilor”, o lucrare de sărbători. Una din zicerile lui: „Investind în carte, investim în neam”, îi definește viziunile. Iar mai recent, mijloacele media au difuzat fermecătoarea melodie „Bătrânul scripcar”, text: Nicolae Schițco, compozitor: Saveliu Cojocar. Citiți versurile și vedeți cum se nasc poezii: „Auzi cum cântă vioara,/ Din cer culegând simfonii,/ Și sunetul ei te cuprinde,/ Sublime creând armonii./ Bătrânul scripcar te așteaptă,/ De-i noapte, de-i zi, la hotar,/ Unde setos se adapă/ Cu vlagă de lăutar./ Vioara destinui alină,/ Cuvinte să taci ascultând,/ Arcușul pe strune când spune/Balade și doine plângând./ Apoi mângâie-i obrazul/ De lacrimi trudite brăzdat,/ De viscol, de ploaie, de viața/ Pe care vrăjit le-a cântat. /Duios tu capul apleacă,/ Viața luminează s-o vezi!/ Surâsul zglobiu de îl iartă/ Și cântul mereu să-l păstrezi”.

Țin să subliniez, e o mare avere să ai în casă un străjer, cum e soția lui, Nina Schițco, o poeta sinceră și exigentă. De, măreția omului se măsoară nu prin vorbe, ci prin fapte.

După 19 ani de muncă încordată, colectivul „Draghiștei”,

muncind fără salariu și onorariu, sprijiniți de academicienii Nicolae Corlăteanu, Petru Soltan, Boris Melnic, Nicolae Dabija, Gheorghe Ghidirim, Boris Găină, de faimoșii savanți Dumitru Batâr, Ion Hâncu, Anton Moraru, Anatol Eremia, Vlad Ciubuciu, de viguroșii scriitori Mihai Cimpoi, Ion Hadârcă, Iurie Colesnic, în 2017 a trimis în biblioteci ultimul volum – al 15-lea, al enciclopediei „Localitățile Republicii Moldova”. Serialul care cuprinde cele 1 679 de așezări, conține 9 692 de pagini de text și peste 7 000 de ilustrații, este apreciat atât în Republica Moldova, cât și peste hotarele ei, este prezent pe rafturile Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii Congresului SUA, în centre de arhive și carte europeană. Colecția enciclopedică a fost înaintată la Premiul Național.

Iată cum a apreciat această muncă colectivă scriitorul-academician Nicolae Dabija: „O carte compusă din 15 cărți, care e ea însăși cât o bibliotecă. Lucrarea este o replică la adresa tuturor falsificatorilor de istorie. Ea conține istoria noastră adevărată, actualizată, completată, punând începutul istoriilor satelor care se vor scrie, pe lângă cele care s-au scris. La ele au muncit aproape două decenii o echipă de entuziaști – Tudor Țopa, Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra, Nicolae Schițco, Alexandru Ganenco, Ion Popa-Pădure –, și e necesar ca acestea să ajungă în fiecare sat, în fiecare bibliotecă din republică”.

Către finisarea editării serialului, Nicolae Schițco a fost numit secretar al Comisiei Naționale de Heraldică, structură la fondarea căreia dânsul a pus consistent umărul.

La cei 65 de ani, încă necărunți, are cu ce se mândri. Înțelepciunea biblică – are cel ce dă!

(Literatura și arta, 2020, 14 mai, p. 4)

TATA

(telegramă, în loc de eseu)

Cristina KELLY

Nu știu cu ce stare vi asociază tații voștri, dar al meu tată mi se asociază cu starea de repaos.

De când mă știu, priveliștea e aceeași – tata e cu pixul în mână și ochelarii căzuți pe nas, într-un cot, cu multiple cărți și foi înșirate prin jur. El așa se odihnește. Citind. Mereu.

Lui tata îi plac oamenii și cuvintele. El știe să vorbească cu fiecare frumos, știe să-l facă pe orice om să se simtă important – de la președinte până la femeia care vinde la piață. Fără excepții, pentru că diplomația asta e înăscută cumva.

Ospitalitatea moldovenilor tot de pe el îi descrisă, pentru că are mereu casa deschisă și masa întinsă cu drag și dacă i-ai trecut pragul, să știi că vei ieși cu dispoziția bună.

Tata știe să-ți spună o glumă exact la timpul potrivit, face cei mai buni frigărui din lume. Și peștele cu mămăligă, făcute de tata, nu au rivali pe lumea asta.

Tata e omul care îți rezolvă toate problemele. Toți știu că nicio dată nu refuză pe nimeni și toți îl sună. Și el îi ajută, fără a cere nimic în schimb.

Tata face 65 de ani. Își vedea casa plină, drumurile deschise, lansări de carte, prietenii și familia în jur. În viață se întâmplă multe, ne facem planuri, dar... Și tata azi stă cumincior acasă, doar cu mama.

Dragi prieteni, urați-i lui tata un **La mulți ani!** pentru că lui tare mult îi plac oamenii și cuvintele.

La mulți ani, tată!

27 aprilie, 2020

(Glia drochiană, 2020, 6 mai, p. 3; URL: <https://gliadrochiana.info/editorul-publicistul-sociologul-si-bibliograful-nicolae-schitco/>)

BIBLIOGRAFIE

VOLUME

VOLUME DE AUTOR

2010

1. **Raionul Ialoveni** : [album] / *Nicolae Schițco* ; fotografii: Andrei Mardari ; director de imagine: Mihai Potârniche ; prezentare grafică: Simion Zamșa. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2010. – 64 p. : fot. – (Valori eterne: timpul și bunătatea). – Text paral.: lb. rom., rusă, engl. – Album apărut cu sprijinul Consiliului raional Ialoveni, la inițiativa dlui președinte Mihai Silistaru. – ISBN 978-9975-80-425-7. – Text : nemediat. Imagine (fixă; bidimensională).

2017

2. **Raionul Ialoveni : 40 de ani = Ialoveni District : 40 years** / *Nicolae Schițco* ; fotografii: Andrei Mardari ; coordonator de proiect: Tudor Țopa ; design și prepress: Simion Zamșa ; redactor: Ion Melniciuc. – [Chișinău] : Fundația Draghiștea, 2017 (Tipografia Bons Offices). – 152 p. : fot., fot. color. – Tit., text paral.: lb. rom., engl. – Apare cu sprijinul financiar al Consiliului raional Ialoveni și cu susținerea președintelui raionului Anatolie Dumitriu. – Aut. este indicat în caseta tehnică. – ISBN 978-9975-87-219-5. – Text : nemediat. Imagine (fixă; bidimensională). – **Conține:** Drapelul raionului Ialoveni. – P. 6 ; Stema raionului Ialoveni. – P. 7 ; Făuritori ai propriului destin. – P. 10-13 ; Repere. – P. 14 ; Conducătorii raionului Ialoveni. – P. 16-17 ; Ștafetarii timpului (1977-2017). – P. 20-21 ; Consiliul raional Ialoveni. – P. 22-23 ; Cooperarea transfrontalieră. – P. 24-25 ; Ialoveni. – P. 30-35 ; Bardar. – P. 36-39 ; Cărbuna. – P. 40-41 ; Cigîrleni. – P. 42-43 ; Costești. – P. 44-47 ; Dănceni. – P. 48-49 ; Gangura, Alexandrovca, com. Gangura, Homuteanovca, com. Gangura, Mișovca, com. Gangura. – P. 50-51 ; Hansca. – P. 52-55 ; Horești. –

P. 56-57 ; Horodca. – P. 58-59 ; Malcoci. – P. 60-61 ; Mileștii Mici. – P. 62-63 ; Piatra Albă, com. Mileștii Mici. – P. 64-65 ; Molești. – P. 66-69 ; Nimoreni. – P. 70-71 ; Pojăreni. – P. 72-75 ; Puhoi. – P. 76-77 ; Răzeni, Mileștii Noi, com. Răzeni. – P. 78-79 ; Ruseștii Noi. – P. 80 ; Ruseștii Vechi, com. Ruseștii Noi. – P. 81 ; Sociteni. – P. 81-83 ; Suruceni. – P. 84-85 ; Țipala, Budăi, com. Țipala, Bălțați, com. Țipala. – P. 86-87 ; Ulmu. – P. 88-89 ; Văratic. – P. 90-93 ; Văsieni. – P. 94-95 ; Zîmbreni, Găureni, com. Zîmbreni. – P. 96-97 ; Raionul Ialoveni – 40 de ani. – P. 100-103 ; Industria. Industria alimentară. – P. 104-105 ; Industria vinicolă. – P. 106-111 ; Industria ușoară. Industria construcțiilor. – P. 112-113 ; Agricultură. – P. 114-116 ; Tineret. – P. 116-117 ; Itinerarul „Drumul vinului”. – P. 118-119 ; Sistemul educațional. – P. 120-121 ; Sistemul ocrotirii sănătății. Asistența socială. – P. 122-123 ; Educația fizică și sportul. – P. 124-125 ; Cultura. – P. 126-127 ; Ruseștii Noi. Festivalul cireșelor și varzarilor. – P. 128-129 ; Ialoveni. Festivalul folcloric „Ișnovăț-Botna-Botnișoara”. – P. 130-131 ; Zîmbreni. Sărbătoarea cântecului popular „Mândră floare de pe Botna”. – P. 132-133 ; Ialoveni. Festivalul sărbătorilor și obiceiurilor de iarnă „V-am ura, v-am tot ura!..”. – P. 134-135 ; Cigîrleni. Festivalul bucatelor tradiționale „La vatra plăcintelor”. – P. 136-139 ; Mănăstirile, bisericile... – P. 140-141 ; Meșteșugurile populare. – P. 142-143 ; Fotografii. – P. 144-151.

2018

3. **Duminica gândurilor** : (maxime, cugetări, reflecții) / *Nicolae Schițco* ; cuvânt-înainte de Ion Berghia ; coperta: Iurie Caminschi. – Chișinău : [S. n.], 2018 (Tipografia Academiei de Științe a Moldovei). – 120 p. – ISBN 978-9975-62-415-2. – Text : nemediat. – **Conține**: O zăbavă de suflet... : Prefață / Ion Berghia. – P. 5-10 ; Adevăr. – P. 11-13 ; Ambiție. – P. 13-14 ; Amintire. – P. 15 ; An. – P. 15 ; Aparență. – P. 16 ; Așteptare. – P. 17 ; Ban. – P. 18 ; Baștină. – P. 18 ; Bărbat. – P. 19 ; Bărbăție. – P. 19 ;

Bătrânețe. – P. 20 ; Bârfa. – P. 20 ; Boală. – P. 21 ; Bunătate. – P. 21-23 ; Cale. – P. 23 ; Capriciu. – P. 24 ; Caracter. – P. 24-25 ; Carte. – P. 25-26 ; Cărare. – P. 26 ; Căsătorie. – P. 27 ; Cerșit. – P. 27 ; Civilizație. – P. 28 ; Comoară. – P. 28 ; Conștiință. – P. 29 ; Copil. – P. 29 ; Copilărie. – P. 30 ; Critică. – P. 30 ; Cunoaștere. – P. 30-31 ; Curaj. – P. 31-32 ; Cutezanță. – P. 32 ; Cuvânt. – P. 33 ; Demnitate. – P. 34 ; Despărțire. – P. 35 ; Destin. – P. 35-36 ; Dezamăgire. – P. 37 ; Dor. – P. 37 ; Dorință. – P. 38 ; Dragoste. – P. 38-39 ; Dreptate. – P. 39 ; Drum. – P. 39-40 ; Durere. – P. 41 ; Educație. – P. 41 ; Efort. – P. 42 ; Egoism. – P. 42 ; Eul. – P. 43 ; Existență. – P. 43-44 ; Familie. – P. 45 ; Faptă. – P. 45-46 ; Femeie. – P. 46-47 ; Ferire. – P. 47-48 ; Floare. – P. 48-49 ; Frumusețe. – P. 49 ; Gând. – P. 50-52 ; Gelozie. – P. 52 ; Genialitate. – P. 52 ; Greșală. – P. 53 ; Iertare. – P. 54 ; Iluzie. – P. 55 ; Imperfecțiune. – P. 56 ; Indiferență. – P. 57 ; Infinit. – P. 57 ; Inteligență. – P. 58 ; Iubire. – P. 58-59 ; Încercare. – P. 59 ; Însemn. – P. 59-60 ; Întâlnire. – P. 60 ; Înțelepciune. – P. 60-61 ; Întuneric. – P. 61 ; Jertfă. – P. 62 ; Lacrimă. – P. 62-63 ; Lașitate. – P. 63 ; Libertate. – P. 64 ; Limbă. – P. 64 ; Literatură. – P. 65 ; Logică. – P. 65 ; Lume. – P. 65-67 ; Lumină. – P. 67 ; Mamă. – P. 67-68 ; Maturitate. – P. 68 ; Măreție. – P. 68-69 ; Memorie. – P. 69 ; Minciună. – P. 69 ; Miros. – P. 70 ; Moarte. – P. 70-71 ; Modestie. – P. 71 ; Moralitate. – P. 72 ; Muncă. – P. 72-73 ; Muzică. – P. 73 ; Natură. – P. 73-74 ; Națiune. – P. 74 ; Neam. – P. 75 ; Negare. – P. 75 ; Noblețe. – P. 76 ; Noroc. – P. 76 ; Obişnuință. – P. 77 ; Om. – P. 77-79 ; Optimism. – P. 79 ; Orgoliu. – P. 79-80 ; Ospitalitate. – P. 80 ; Pasiune. – P. 80 ; Patimă. – P. 81 ; Patrie. – P. 82 ; Păcat. – P. 83 ; Părinte. – P. 84 ; Pesimism. – P. 85 ; Perfidie. – P. 85 ; Perseverență. – P. 86 ; Pizmă. – P. 87 ; Ploaie. – P. 87 ; Politician. – P. 87-88 ; Prietenie. – P. 88 ; Present. – P. 88-89 ; Prostie. – P. 89-90 ; Realitate. – P. 90 ; Reavoință. – P. 91 ; Regret. – P. 91 ; Reflecție. – P. 92-94 ; Sănătate. – P. 95 ; Simplitate. – P. 95 ; Sinceritate. – P. 96 ; Singurătate. – P. 96 ; Slavă. – P. 97 ; Speranță. – P. 97-98 ; Statistician. – P. 98 ; Succes. – P. 98 ;

Suflet. – P. 98-99 ; Suferință. – P. 100 ; Știre. – P. 100 ; Talent. – P. 100-101 ; Tăcere. – P. 101 ; Tenacitate. – P. 101-102 ; Timp. – P. 102-104 ; Tristețe. – P. 104 ; Trufie. – P. 104-105 ; Uitare. – P. 105 ; Univers. – P. 105 ; Urâtenie. – P. 106 ; Urmași. – P. 106 ; Urme. – P. 107 ; Valoare. – P. 107-108 ; Vânt. – P. 108-109 ; Vârsta. – P. 109 ; Verticalitate. – P. 110 ; Veșnicie. – P. 110 ; Viață. – P. 111-115 ; Viitor. – P. 115-116 ; Virtute. – 116-117 ; Vis. – P. 117 ; Vorbire. – P. 118 ; Zâmbet. – P. 118.

Recenzii, referințe:

Ciobanu, Gheorghe. *Mai moderat ne fie blamul...* / Gheorghe Ciobanu. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2018. – 11 noiem. – P. 5. – ISSN 1857-3835.

Cuzuioac, Ion. *Filosof și literat* / Ion Cuzuioac. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2018. – 15 noiem. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

Mânăscuță, Ioan. *Cartea gândului lucrător* / Ioan Mânăscuță. – Text : nemediat // *Sud-Est Cultural*. – 2019. – Nr 4. – P. 43-44. – ISSN 1857-0143.

Răileanu, Vitalie. *Înțelepciunea Duminicii gândurilor* / Vitalie Răileanu. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2018. – 3 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

Rogac, Raia. *DUMINICA GÂNDURILOR – îndemn la lectură și meditație* : [despre lansarea cărții „Duminica gândurilor” de Nicolae Schițco] / Raia Rogac. – Text : nemediat // *Făclia*. – 2018. – 28 dec. – P. 7.

Rogac, Raia. *În zi de marți la „Duminica gândurilor”* / Raia Rogac. – Text : nemediat + Text : electronic // *Literatura și Arta*. – 2019. – 28 febr. – P. 8. – ISSN 1857-3835 ; *Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România* : [site]. – 2018. – 21 dec. – URL: <https://uzpr.ro/21/12/2018/in-zi-de-marti-la-duminica-gandurilor/> (accesat : 24.05.2022).

Șcerbina, Romeo. *Ajustarea spiritului conformist* / Romeo Șcerbina. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2018. – 18 oct. – P. 2. – ISSN 1857-3835.

2021

4. **Bulgări** : Cugetări, maxime, reflecții / *Nicolae Schițco* ; cuvânt-înainte: Iurie Colesnic ; postfață: Tudor Palladi ; copertă: Alexei Colîbneac, Vasile Sitari. – Chișinău : [S. n.], 2021 (IS F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 136 p.: il. – ISBN 978-5-88554-030-8. – Text : nemediat. – **Conține**: A descoperi adevărul nu doar pentru sine... : [cuvânt-înainte] / Iurie Colesnic. – P. 5-7 ; Acasă. – P. 9 ; Adevăr. – P. 9-10 ; Alegere. – P. 10 ; Ambiție. – P. 11 ; Amor. – P. 12 ; Anotimp. – P. 12-13 ; Aparență. – P. 13 ; Apreciere. – P. 13 ; Aproapele. – P. 14 ; Armonie. – P. 14 ; Aroganță. – P. 14-15 ; Așteptare. – P. 15-16 ; Autenticitate. – P. 16 ; Ban. – P. 16-17 ; Bărbăție. – P. 17 ; Bătrânețe. – P. 17 ; Bârfa. – P. 17 ; Bijuterie. – P. 18 ; Blamare. – P. 18 ; Boala. – P. 18 ; Bulgăr. – P. 19 ; Bunătate. – P. 19-20 ; Cale. – P. 21 ; Calitate. – P. 22 ; Capriciu. – P. 23 ; Caracter. – P. 23-24 ; Carte. – P. 24 ; Căință. – P. 25 ; Cărare. – P. 25 ; Cerșitul. – P. 25 ; Chibzuință. – P. 25 ; Cititul. – P. 26 ; Civilizație. – P. 26 ; Comoară. – P. 26-27 ; Conștiință. – P. 27 ; Copil. – P. 27-28 ; Copilărie. – P. 28 ; Credibilitate. – P. 28 ; Credință. – P. 29 ; Critică. – P. 29 ; Culpă. – P. 29-30 ; Cultură. – P. 30 ; Cunoaștere. – P. 31-32 ; Curaj. – P. 32 ; Cutezanță. – P. 33 ; Cuvânt. – P. 33-34 ; Decepție. – P. 34-35 ; Demnitate. – P. 35-36 ; Desăvârșire. – P. 36 ; Destin. – P. 36-37 ; Deșertăciune. – P. 37 ; Dezamăgire. – P. 37-38 ; Dilemă. – P. 38-39 ; Dominație. – P. 38 ; Dor. – P. 39-40 ; Dorință. – P. 40 ; Dragoste. – P. 40-41 ; Dreptate. – P. 41 ; Drum. – P. 41-42 ; Dumnezeu. – P. 42 ; Duplicitate. – P. 42-43 ; Durere. – P. 43 ; Echilibru. – P. 44 ; Ecou. – P. 44 ; Educație. – P. 44-45 ; Efort. – P. 45 ; Egoism. – P. 46 ; Emoție. – P. 46-47 ; Eul. – P. 47 ; Existență. – P. 47-48 ; Falsitate. – P. 48-49 ; Familie. – P. 49 ; Faptă. – P. 49-50 ; Femeie. – P. 50-51 ; Fericire. – P. 51-52 ; Floare. – P. 52 ; Frică. – P. 52-53 ; Frumusețe. – P. 53 ; Gând. – P. 53-54 ; Gelozie. – P. 54-55 ; Generozitate. – P. 55 ; Genialitate. – P. 55 ; Greșeală. – P. 55-56 ; Greutate. – P. 56 ; Hazardul. – P. 56 ; Iertare. – P. 57 ; Iluzie. – P. 57-58 ; Imensitate. – P. 58 ; Imperfecțiune. –

P. 58-59 ; Incertitudine. – P. 59-60 ; Indiferență. – P. 60 ; Infinit. – P. 60-61 ; Inteligență. – P. 61 ; Intuiție. – P. 61 ; Invidie. – P. 61-62 ; Iubire. – P. 62 ; Încercare. – P. 63 ; Îndrumare. – P. 63 ; Înseamnă. – P. 63 ; Întâlnire. – P. 64 ; Înțelepciune. – P. 64 ; Întuneric. – P. 65 ; Jertfă. – P. 65-66 ; Lacrimă. – P. 66 ; Lașitate. – P. 66-67 ; Lenevie. – P. 67 ; Libertate. – P. 67-68 ; Limbă. – P. 68 ; Literatură. – P. 68 ; Logică. – P. 68 ; Lume. – P. 69 ; Lumină. – P. 69-70 ; Mamă. – P. 70 ; Maturitate. – P. 71 ; Măgulire. – P. 71 ; Măreție. – P. 71-72 ; Melancolie. – P. 72 ; Memorie. – P. 72-73 ; Minciună. – P. 73 ; Miopie. – P. 73-74 ; Miros. – P. 74 ; Moarte. – P. 74 ; Modestie. – P. 74-75 ; Moralitate. – P. 75-76 ; Muncă. – P. 76 ; Muzică. – P. 76 ; Natură. – P. 76-77 ; Naționalul. – P. 77 ; Națiune. – P. 77 ; Neam. – P. 78 ; Negare. – P. 78 ; Noblețe. – P. 78-79 ; Noroc. – P. 79 ; Obișnuință. – P. 79-80 ; Om. – P. 80-81 ; Onestitate. – P. 81 ; Onoare. – P. 81-82 ; Optimism. – P. 82 ; Ordine. – P. 83 ; Orgoliu. – P. 83 ; Ospitalitate. – P. 84 ; Ostilitate. – P. 84 ; Pasiune. – P. 84 ; Patimă. – P. 84-85 ; Patrie. – P. 85 ; Păcat. – P. 86 ; Părinte. – P. 86 ; Perfecțiune. – P. 87 ; Perfidie. – P. 87-88 ; Perseverență. – P. 88-89 ; Perspectivă. – P. 89 ; Pesimism. – P. 89 ; Pierdere. – P. 89-90 ; Pizmă. – P. 90 ; Plăcere. – P. 90-91 ; Ploaie. – P. 91 ; Politician. – P. 91 ; Popor. – P. 91 ; Preț. – P. 91-92 ; Present. – P. 92 ; Prietenie. – P. 92-93 ; Prostiție. – P. 93 ; Prudență. – P. 93-94 ; Putință. – P. 94 ; Răbdare. – P. 94-95 ; Rătăcire. – P. 95-96 ; Realitate. – P. 97-98 ; Rea-voință. – P. 98-99 ; Reconsiderare. – P. 99 ; Reflecție. – P. 99 ; Regret. – P. 99-100 ; Respect. – P. 100 ; Revigorare. – P. 100 ; Rutină. – P. 101 ; Sănătate. – P. 101 ; Sensibilitate. – P. 101 ; Sentiment. – P. 102 ; Simplitate. – P. 103 ; Sinceritate. – P. 103 ; Singurătate. – P. 103-104 ; Slavă. – P. 104 ; Speranță. – P. 105 ; Splendoare. – P. 105-106 ; Statistică. – P. 106 ; Succes. – P. 107 ; Suferință. – P. 107 ; Suflet. – P. 108-109 ; Supărare. – P. 109 ; Talent. – P. 109-110 ; Tăcere. – P. 110 ; Tenacitate. – P. 110-111 ; Timp. – P. 111-112 ; Tinerețe. – P. 112 ; Trădare. – P. 113 ; Trecut. – P. 113 ; Tristețe. – P. 113 ; Trufie. – P. 114 ; Țară. – P. 114 ; Uitare. – P. 114 ; Umanitate. – P. 114-115 ; Umbră. – P. 115 ; Univers. – P. 115 ; Urare. –

P. 115 ; Urâţenie. – P. 116 ; Urmaşi. – P. 116 ; Urmă. – P. 116-117 ; Valoare. – P. 117 ; Vanitate. – P. 117 ; Vânt. – P. 118 ; Vârstă. – P. 118 ; Verticalitate. – P. 118 ; Veşnicie. – P. 119 ; Viaţă. – P. 119-120 ; Viitor. – P. 120-121 ; Virtute. – P. 121 ; Vis. – P. 121-122 ; Vorbire. – P. 122 ; Zâmbet. – P. 122-123 ; Zbucium. – P. 123 ; Aforismul prozopoematic sau drumul gândului spre Înaltul Cu-vântului... / Tudor Palladi. – P. 124-132.

Recenzii, referinţe:

Marcu, Emilian. *Maxime la maximum* / Emilian Marcu. – Text : nemediat // *Literatura şi Arta*. – 2023. – 13 iul. – P. 12. – ISSN 1857-3835.

Marcu, Emilian. *Vitrina cărţilor* : [despre cartea „Bulgări” de Nicolae Schiţco] / Emilian Marcu. – Text : nemediat // *Convorbiri literare*. – 2023. – Nr 6 (Iunie). – P. 193.

Răileanu, Vitalie. *Între filosofie şi lirism* / Vitalie Răileanu. – Text : nemediat + Text (vizual) electronic // *BiblioPolis*. – 2022. – Vol. 87, Nr 4. – P. 129-130. – ISSN 1811-900X ; ISSN online 2587-3113 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/972/879> (accesat : 24.05.2024) ; <https://www.litera13.ro/2022/08/intre-filosofie-si-lirism-vitalie.html> (accesat : 24.05.2024).

[Roibu, Nicolae]. *Publicistul Nicolae Schiţco a editat o carte de maxime şi cugetări* / Nicolae Roibu. – Text : electronic // *Agenţia Informaţională de Stat Moldpres* : [site]. – 2021. – URL: <https://www.moldpres.md/news/2021/12/21/21009824> (accesat : 31.05.2024).

2022

5. Raionul Ialoveni : Tradiţie şi viitor = Ialoveni District : The Tradition and its future / idee, text: Nicolae Schiţco ; fotografii: Andrei Mardari ; prezentare grafică: Natalia Berebiuc ; redactor: Victoria Popovici. – Ialoveni : [S. n.], 2022. – 100 p. :

fot., color. – Text paral.: lb. rom., engl. – Apare cu sprijinul financiar al Consiliului raional Ialoveni. – ISBN 978-5-88554-131-2. – Text : nemediat. Imagine (fixă; bidimensională). – **Conține:** Raionul Ialoveni: Stema. Drapelul: descriere. – P. 5 ; Repere. – P. 8-9 ; Raionul Ialoveni – tradiție și viitor. – P. 10-17 ; Consiliul raional. – P. 18, 22-25 ; Cooperarea transfrontalieră. – P. 19-21 ; Sectorul economic. – P. 26-29 ; Industria vitivinicolă. – P. 30-35 ; Sistemul educațional. – P. 36-37 ; Domeniul culturii. – P. 38-41 ; Tradiții, obiceiuri, meșteșuguri, festivaluri. – P. 42-45 ; Tinerii generează ziua de mâine. – P. 45-47 ; Sportul este viață. – P. 48-49 ; Sistemul ocrotirii sănătății. Asistența socială. – P. 50-51 ; Mănăstirea „Sf. Gheorghe”. – P. 52-53 ; Orașul Ialoveni. – P. 54-59 ; Cărbuna. – P. 60 ; Cigîrleni. – P. 61 ; Costești. – P. 62-63 ; Dănceni. – P. 64-65 ; Gangura, Alexandrovca, com. Gangura, Homuteanovca, com. Gangura, Misovca, com. Gangura. – P. 66-67 ; Hansca. – P. 68 ; Horești. – P. 69 ; Horodca. – P. 70 ; Malcoci. – P. 71 ; Mileștii Mici, Piatra Albă, com. Mileștii Mici. – P. 72 ; Molești. – P. 73 ; Nimoreni. – P. 74 ; Pojăreni. – P. 75 ; Puhoi. – P. 76 ; Răzeni, Mileștii Noi, com. Răzeni. – P. 77 ; Ruseștii Noi, Ruseștii Vechi, com. Ruseștii Noi. – P. 78-79 ; Sociteni. – P. 80 ; Suruceni. – P. 81 ; Țipala. Bălțați, com. Țipala. Budăi, com. Țipala. – P. 82-83 ; Ulmu. – P. 84-85 ; Văratic. – P. 86 ; Văsieni. – P. 87 ; Zîmbreni. – P. 88 ; Găureni, com. Zîmbreni. – P. 89-91 ; Pensiuni. – P. 92-99.

LUCRĂRI PUBLICATE ÎN COLABORARE

2009

6. **Țopa, Tudor. Bardar : Leagăn strămoșesc** / Tudor Țopa [texte], Nicolae Schițco [coordonator, fotografii și arhivă] ; redactor: Liviu Belâi. – Chișinău : [S. n.], 2009. – 320 p. : fot. – ISBN 978-9975-80-258-1. – Text : nemediat. – **Conține:** Carte de vizită. – P. 2-3 ; Visiting card. – P. 4-5 ; Визитная карточка. – P. 6-7 ;

Carte de visite. – P. 8-9 ; Visitenkarte. – P. 10-11 ; Biglietto di visita. – P. 12-13 ; La adâncimea de 55 de secole. – P. 14-19 ; Botnenii. – P. 19-32 ; Între tabere învrăjbite. – P. 32-36 ; Dintr-un război în altul. – P. 36-38 ; „Vă rămân ochii ca să vărsați lacrimi”. – P. 38-45 ; Încătușarea limbii strămoșești. – P. 45-49 ; Piscul cu 16 mori de vânt. – P. 50-57 ; Pogromuri în dughene. – P. 57-59 ; Rămași eterni în coloane. – P. 60-62 ; „Destulă robie!”. – P. 62-65 ; „Dumnezeu să vă ajute!”. – P. 65-75 ; „Frate pe frate se caută”. – P. 76-81 ; Vlădica Dionisie [Erhan]. – P. 82-90 ; În urcuș. – P. 90-96 ; Popasuri în timp. – P. 97-100 ; A doua răpire. – P. 100-112 ; Pâinea se făcu tăciuni. – P. 112-116 ; Balaurul cu limbi de foc. – P. 116-128 ; Căzuți în bătălii cumplite. – P. 128-136 ; „Nu ne grăbim, vremea se grăbește!”. – P. 136-144 ; Sălbătăciți de foamete. – P. 144-155 ; În iadul siberian. – P. 155-164 ; Fabrică pe opt hectare. – P. 165-171 ; Cavalerul Steluței de Aur. – P. 172-175 ; La colhoz pe dealul mare. – P. 176-186 ; „Bardar-Agro” SRL. – P. 186-188 ; La braț cu știința. – P. 188-189 ; Alexandru și Aurel David, tata și fiul. – P. 190-196 ; Liceul Teoretic „Aurel David”. – P. 196-208 ; Altarul credinței. – P. 209-212 ; Cantină socială. – P. 213-214 ; Plecați pe Nistru, la război. – P. 214-225 ; Centrul de sănătate. – P. 225-228 ; Firma din trei consonante. – P. 228-231 ; Grădinița „Licurici”. – P. 232-236 ; Cultura casei de cultură. – P. 236-239 ; Biblioteca „Alexandru David” la 60 de ani. – P. 240-258 ; „Unul dintre marii maeștri ai lumii” [naistul Vasile Iovu]. – P. 257-266 ; Îndrăgostiți de arta populară. – P. 267-269 ; Ferme exotice. – P. 269-271 ; Împăratul lalelelor. – P. 271-273 ; Brutăria cu saci de covrigi. – P. 273-276 ; Complexul comercial „Tineretea-Hariton”. – P. 276-278 ; „Tezaur”, de toate pentru toți. – P. 278-279 ; Nunta de aur. – P. 279-280 ; În floarea creației [regizorul Petru Vutcărau]. – P. 280-282 ; Făclia din Olympia. – P. 282-288 ; „Lângă codru-i satul meu” [poetul și publicistul Nicolae Roșioru]. – P. 288-290 ; Laureata concursului „Mărul de Aur” [prezentatoarea TV Angela Gonța]. – P. 290-291 ; Maestru în Arte [pedagogul, regizorul, compozitorul

și interpretul de muzică ușoară Mihai Toderașcu]. – P. 291-293 ; Izvorul melodiilor inspirate [compozitorul Andrei Sava]. – P. 293-296 ; Un decan de excelență [medicul Ștefan Plugaru]. – P. 296-299 ; Soții cântă dragostea [cântăreții Corina Țepeș și Costi Burlacu]. – P. 299-301 ; Nucleul colectivului administrativ. – P. 301-304 ; Consilierii locali. – P. 305-312 ; Comoara memoriei. – P. 312-317.

Recenzii, referințe:

Belâi, Liviu. Bardar, leagăn strămoșesc : [pe marginea monografiei istorice „Bardar, leagăn strămoșesc” de Tudor Țopa și Nicolae Schițco] / Liviu Belâi. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2010. – 29 apr. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

2011

7. Țopa, Tudor. Ulmu de pe valea Botnei / Tudor Țopa, Nicolae Schițco ; fotografii de Pavel Bălan, Andrei Mardare, Mihai Vengher, Nicolae Schițco, Tudor Țopa (din colecții particulare). – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2011. – 282 p. : fot. – ISBN 978-9975-4210-2-7. – Text : nemediat. – **Conține:** Sub geana codrului. – P. 3-4 ; Cuiburi milenare. – P. 5-11 ; Legenda povestită de Ion Nani. – P. 11-14 ; Valea Ulmului. – P. 14-18 ; Botna, stăpânită pe jumătate de tătari. – P. 18-24 ; Cărți în robie. – P. 24-27 ; Lovitură fatală. – P. 27-33 ; „Graiurile locale nu se predau”. – P. 33-38 ; Ocârmuirea veche s-a prăbușit. – P. 39-41 ; Parlamentul basarabean. – P. 42-49 ; Mai presus de orice laudă. – P. 50 ; Episcopul Dionisie Erhan și... – P. 50-56 ; ...Mitropolitul Gurie Grosu. – P. 57-60 ; Cu masă îndestulată. – P. 60-65 ; Pe scara anilor. – P. 65-70 ; „Ocuparea... poate fi realizată cu rapiditate”. – P. 71-84 ; Potopul de foc. – P. 84-85 ; Obeliscuri la canton. – P. 93-98 ; Răpuși de gloanțe. – P. 98-103 ; Cumplita „lege a spicelor”. – P. 104-110 ; Smulși din cuibul strămoșesc. – P. 110-136 ; Țara nu le uită isprava. – P. 136-142 ; Troița din Dealul Crucii: a) „Ne-au lepădat la o baracă pustie”. – P. 142-146 ; b) Acasă după 50 de ani. – P. 146-

153 ; Munca la hurtă. – P. 153-157 ; Urcuşul spre Independenţă. – P. 157-165 ; Război pe Nistru. – P. 165-172 ; Altarul credinţei. – P. 172-179 ; Şcoala alimentează cugetul. – P. 179-190 ; Faima baştinei. – P. 191 ; Fierarul în cătuşe (Petru Bragă). – P. 191-192 ; Înghiţit de valul „eliberării” (Luca Frunză-Lată). – P. 192-194 ; Laureatul Premiului de Stat (Ion Podoleanu). – P. 194-196 ; Generalul de brigadă (Ion Ursu). – P. 196-197 ; Penelul de Aur (pictorul Nicolae Guţu). – P. 197-199 ; Prezident de rang raional (Mihail Silistraru). – P. 200-202 ; Cavalerul căilor cereşti (Vasile Braghiş). – P. 202-203 ; Cărăruşă inspirată spre Roma (Valentina Corcodel). – P. 203-206 ; Adunătoarea tezaurului popular (Elena Frunză). – P. 206-209 ; Aprofundat în ştiinţa economică (Constantin Postică). – P. 209-210 ; Arestat din faşă (Ion Plămădeală). – P. 210-212 ; Decanul autorităţii judecătoreşti (Mihail Plamadeala). – P. 213-214 ; Maestru în arhitectură (Tudor Goţonoagă). – P. 214-216 ; [Fotografii]. – P. 217-232 ; Viţă răzeşească (fraţii Constantin şi Nicolae Cristea). – P. 233-234 ; Regina costumului naţional (Maria Podoleanu-Cristea). – P. 234-236 ; Doctor din crainic (Emilia Lupaşcu). – P. 236-237 ; Fermecat de muzica simfonică (Vasile Ciubuc). – P. 237-238 ; Omul din umbra cifrelor (Nicolae Silistraru). – P. 239-240 ; Bunelul filosof (Mihai Braga). – P. 240-241 ; Alinare în poezie (Tudor Plămădeală). – P. 242-243 ; Pepinieră de caractere. – P. 243-245 ; Sănătatea mai presus de toate. – P. 246-247 ; Mănăstirea de la poarta satului. – P. 247-251 ; Comoara spirituală. – P. 251-253 ; Făclia ademenitoare. – P. 254-257 ; „Codru” industrial. – P. 257-262 ; Creierul administrativ colectiv. – P. 262-269 ; Rezumat. – P. 270-271 ; Summary. – P. 272-273 ; Резюме. – P. 274-275 ; Riassunto. – P. 276-278 ; Résumé. – P. 279-280.

Recenzii, referinţe:

Ulmu de pe valea Botnei : [despre lansarea cărţii „Ulmu de pe valea Botnei”, autori: Tudor Țopa, Nicolae Schiţco ş.a.] // *Flux : Ediţia de vineri*. – 2011. – 30 dec. – P. 9. – Autorul nu este indicat.

2013

8. **Țopa, Tudor. Horodca din preajma cetății antice** / Tudor Țopa, *Nicolae Schițco* ; redactor coordonator: *Nicolae Schițco* ; fotografii de Andrei Mardare, Tudor Țopa, *Nicolae Schițco*, din colecții particulare ; design și prepress: Vitalie Leca. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2013. – 137 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-4459-3-1. – Text : nemediat. – **Conține**: 1. În freamăt secular de codru. – P. 3-4 ; 2. Numele de botez. – P. 4-11 ; 3. Botă - vas păstoresc. – P. 12-13 ; 4. Două din cele nouă. – P. 14-15 ; 5. Cartea domnească de început. – P. 15-18 ; 6. Iazul din Poiana Mare. – P. 18-19 ; 7. Mană pentru cotropitori. – P. 20-24 ; 8. Lovitura fatală. – P. 25-30 ; 9. Acum un veac cu boieroaica Chiriac. – P. 30-31 ; 10. Scrisori colective cu dangăt de clopot. – P. 34-37 ; 11. Descătușarea. – P. 37-42 ; 12. O înzestrare masivă. – P. 42-46 ; 13. Popasuri în timp. – P. 46-47 ; 14. Ultimatumul agresiv. – P. 48-53 ; 15. În potopul exploziilor. – P. 53-57 ; 16. Ninsoare... cu parașute. – P. 57-60 ; 17. Puși la pândă. – P. 60-63 ; 18. Patru frați mobilizați. – P. 63-67 ; 19. Ghinda salvatoare. – P. 67-75 ; 20. Pe calul cu mușchi de oțel. – P. 75-78 ; 21. Brigada de pe Tabla de Onoare. – P. 79-82 ; 22. Taurul cu ochi de foc. – P. 83-84 ; 23. Comoara cunoștințelor. – P. 85-89 ; 24. Cu căruța la maternitate. – P. 90-92 ; 25. Măsurând depărtarea cu pasul. – P. 93-96 ; [Fotografii]. – P. 97-113 ; 26. Lumina cuvântului scris. – P. 114-115 ; 27. Șapte izvoare adunate într-o căldare. – P. 115-118 ; 28. Evadare... la vânătoare. – P. 118-122 ; 29. Între Mănăstiri voievodale. – P. 123-126 ; 30. Campionii din arena slavei. – P. 127-128 ; 31. Cuget colectiv înaripat. – P. 128-135.

2014

9. **Țopa, Tudor. Țipala și sateliții săi** : Monografie / Tudor Țopa, *Nicolae Schițco*, Cristina Danuța ; fotografii de Andrei Mardare, *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa, din arhive și colecții particulare ; design și prepress: Vitalie Leca. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2014. – 288 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-

4459-8-6. – Text : nemediat. – **Conține:** Falnică vatră voievodală. – P. 3-6 ; Ape doldora de țipari. – P. 7-8 ; Microtoponimele baștinei. – P. 9-10 ; Aglomerații antice pe Botna. – P. 11-15 ; Vatra dorului străbun. – P. 16-17 ; Valurile lui Traian. – P. 18-19 ; Vitejii de margine. – P. 20-22 ; Domnițe și temnițe. – P. 23-26 ; Lovitură mișlească. – P. 27-29 ; La „Hotarul celor 2 ceasuri”. – P. 30-33 ; „Rămân ochii ca să vărsați lacrimi”. – P. 34-38 ; Țară dezmembrată. – P. 39-44 ; Afumați pe Botna. – P. 45-47 ; Oamenii unui cuib uman. – P. 48-49 ; Vornicul de sat. – P. 50-52 ; Testament de mare valoare. – P. 53-58 ; Sub razele Sfintei Cruci. – P. 59-65 ; Furie și tulburări sângeroase. – P. 66-70 ; Eveniment fără precedent. – P. 71-78 ; Floarea orei astrale. – P. 79-85 ; Înzestrați cu pământ. – P. 86-88 ; Pe scara anilor. – P. 89-91 ; Școala până la război. – P. 92-97 ; Butoaie... cu arme. – P. 98-101 ; Cărdășie camuflată. – P. 102-106 ; „Nu cunosc problemă mai chinuitoare”. – P. 107-112 ; [Fotografii]. – P. 113-128 ; Ploaie cu gloanțe. – P. 129-135 ; Căzuți în pragul păcii. – P. 136-143 ; Ultimul din potopul de foc. – P. 144-150 ; „Legea spicelor” cu schelete mișcătoare. – P. 151-157 ; Răpiți în toiul nopții. – P. 158-169 ; Satul în brațele Hramului. – P. 170-171 ; În oglinda presei. – P. 172-176 ; Sateliții din jurul ședinței. – P. 177-184 ; Concurs electoral. – P. 185-188 ; Pașaportul țării. – P. 189-194 ; Nistrul plânge și oftează. – P. 195-204 ; Monument-Icoană. – P. 205-207 ; 30 – vârstă onorabilă. – P. 208-222 ; Altarul culturii. – P. 222-223 ; Instituția care lansează zborul. – P. 224-225 ; Străjerii sănătății. – P. 226-227 ; Leagănul copilăriei. – P. 228-230 ; Arta populară. – P. 231-233 ; Poștărițele. – P. 234-235 ; Tunelul înfundat. – P. 236-240 ; Colaborare fructuoasă. – P. 241-246 ; Cutezători cu mâini de aur. – P. 247-250 ; Faima comunei în lume. – P. 251 ; Laureatul Premiului Național [Ion Cebotari]. – P. 251-253 ; Omul care studiază pulsul pământului [Ion Ilieș, director al Centrului de Seismologie al Institutului de Geologie și Seismologie al Academiei de Științe a Moldovei]. –

P. 254 ; Simfonia reacțiilor [Maria Cocu, doctor în științe chimice]. – P. 255 ; Vis împlinit [Gheorghe Ciubotaru]. – P. 256-257 ; Arhitectul cărților [Vitalie Leca, pictor-designer]. – P. 257-258 ; „Ambasadorii” vizitatorilor Republicii Moldova [doctor în economie Galina Lisa]. – P. 258-259 ; Îndrăgostiți de meleagul natal [Vasile Ilieș, doctor în științe, și Vasile Ignat, colonel]. – P. 259-260 ; Sportul mingii ovale [Maestru al sportului, multiplu campion Sergiu Castraveț]. – P. 260-261 ; Tezaurul adunat de Petre Ștefănuță [date biografice, folclor]. – P. 262-267 ; Din repertoriul formației folclorice „Oleandra”. – P. 278-273 ; Postfață-rezumat. – P. 274-275 ; Afterword-Summary. – P. 276-277 ; La frații din Erbiceni, duminică, 8 iunie 2014. – P. 278-279 ; Postface-résumé. – P. 280-281 ; Послесловие-резюме. – P. 282-283.

2016

10. **Schițco, Nicolae. Fârlădenii din podgoriile Gălbeniței :** [monografie] / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa ; fotografii: Pavel Bălan ; redactor: Ion Melniciuc. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2016. – 176 p. : fot., il. – Bibliogr.: p. 175. – ISBN 978-9975-9668-8-7. – Text : nemediat. – **Conține:** Cartea de vizită. – P. 3-4 ; Visiting card. – P. 5-6 ; Sătuc așezat între coline. – P. 7-10 ; 6 octombrie 1696. – P. 11-13 ; Stema și drapelul localității. – P. 14-16 ; Ora astrală. – P. 17-28 ; Stăpânii morilor de vânt. – P. 29-34 ; Ultimatumul răpirii. – P. 35-41 ; Năvălirea lăcustelor roșii. – P. 42-47 ; Căzuți în bătălii. – P. 49-56 ; Preotul în cătușe. – P. 57-63 ; Seceta ucigătoare. – P. 64-77 ; Încă o lovitură fatală. – P. 78-81 ; Muncă la hurtă. – P. 82-84 ; Demnitari cu caracter. – P. 85-87 ; Revenirea la alfabetul latin. – P. 88-92 ; Un referendum respins masiv. – P. 93-95 ; Declarația de independență. – P. 96-100 ; Localitate cu două hramuri. – P. 101-102 ; Primăria Fârlădeni. – P. 103-104 ; Cu oamenii pentru oameni. – P. 105-108 ; Din pedagogie la... primărie. – P. 109-110 ; Consilierii locali. – P. 111-112 ; Colaborări externe. – P. 113-117 ; Elena Țăruș,

Mamă-eroină. – P. 118 ; Patriarhii comunității. – 119-122 ; Cartea dă aripi. – P. 123-138 ; Muncă și sudoare... La pătrat. – P. 139-146 ; Pământul răsplătește sânguința. – P. 147-151 ; O viață în halat alb. – P. 152-153 ; Sărbătoare de largă rezonanță. – P. 154-168 ; Închinăciune altarului sfânt. – P. 169-174 ; Bibliografie. – P. 175.

Recenzii, referințe:

Jioară, Mariana. Satul, univers etern / Mariana Jioară // Literatură și Artă. – 2017. – 23 mar. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

FUNDAȚIA „DRAGHIȘTEA”: EDIȚII COLECTIVE

2002

11. Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 4, Ci-Cor / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Anatol Eremia, Ion Hâncu, Vladimir Nicu ; colectiv de autori: Ion Bazatin, Ion Chiriac, Victor Dragoș [et al.] ; director editor: Dumitru Țăra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : „Draghiștea”, 2002. – 658 p. : fot., il. – ISBN 9975-9700-3-6. – Text : nemediat.

2005

12. Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 5, Cos-Dră / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Anatol Eremia, Ion Hâncu, Vladimir Nicu ; colectiv de autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, Anatol Eremia [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : „Draghiștea”, 2005. – 636 p. : fot., il. – ISBN 9975-9868-1-1. – Text : nemediat.

2006

13. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 6, Drepcăuți-Gvozdova / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubuciu, Anatol Eremia ; colectiv de autori: Valerian Ciobanu, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : „Draghiștea”, 2006. – 774 p. : fot., il. – ISBN 9975-9868-2-X. – Text : nemediat.

2007

14. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 7, H-Le / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubuciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; colectiv de autori: Liviu Belâi, Valerian Ciobanu, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; secretar responsabil: *Nicolae Schițco* ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2007. – 725 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-9700-4-4. – Text : nemediat.

2008

15. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 8, Li-M / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubuciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa, Vladimir Nicu ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; director editor: Alexandru Ganenco ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2008. – 654 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-9700-7-8. – Text : nemediat.

2009

16. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 9, N-O / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, Tudor Iașcenco [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: Alexandru Ganenco, Dumitru Țâra, *Nicolae Schițco* ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2009. – 636 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-9895-0-3. – Text : nemediat.

2012

17. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10, P / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, (...) *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țâra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2012. – 804 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-4210-4-1. – Text : nemediat.

2013

18. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 11, R-Sa / alcătuitor: Victor Ladaniuc ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Valerian Ciobanu, Anatol Eremia, (...) *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țâra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2013. – 549 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-4459-5-5. – Text : nemediat.

2014

19. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...) *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – 688 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-4459-9-3. – Text : nemediat.

2015

20. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 13, Ș-Tî / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...) *Nicolae Schițco* [et al.] ; director al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; secretar responsabil: Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2015. – 514 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-3031-6-3. – Text : nemediat.

2016

21. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – 676 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-9668-4-9. – Text : nemediat.

2017

22. **Localitățile Republicii Moldova** : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 15, Văd-Z / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Ion Melniciuc ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2017. – 664 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-3052-6-6. – Text : nemediat.

PUBLICAȚII ÎNGRIJITE DE NICOLAE SCHIȚCO: EDITOR, REDACTOR ARTISTIC, COORDONATOR

2010

23. **Cu nostalgia Draghiștei** / redactor: Tudor Țopa, Dumitru Țâra ; concepția artistică: *Nicolae Schițco* ; editor: Alexandru Ganenco. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2010. – 56 p. – (Oamenii Fundației „Draghiștea”). – ISBN 978-9975-9895-2-7. – Text : nemediat.

2012

24. **Prefer nemărginirea... Aurel David** : Biobibliografie-album / alcătuitor: Sofia Mușat ; editor: *Nicolae Schițco*. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2012. – 149 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-4210-6-5. – Text : nemediat. Imagine (fixă; bidimensională).

2013

25. **Clipele noastre, care mai sînt. Dumitru Țâra** : Biobibliografie / alcătuitor: Victor Ladaniuc ; redactor artistic: *Nicolae Schițco* ; consiliul coordonator: Iurie Colesnic, Alexandru Ganenco, (...), *Nicolae Schițco* ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : [S. n.], 2013. – 96 p. : fot. – Text : nemediat.

26. **Țopa, Tudor. Raionul Telenești. Devenirea sa în timp** / Tudor Țopa, Anton Moraru, Alexandru Furtună ; editor, redactor, coordonator: *Nicolae Schițco* ; fotografii: *Nicolae Schițco*, Ioan Caliniuc, Mihai Vengher. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2013. – 504 p. : fot., il. – ISBN 978-9975-4459-2-4. – Text : nemediat.

2014

27. **Ladaniuc, Victor. Dragostea care învinge : Poeme în versuri, proză și fotografii** / Victor Ladaniuc ; redactor: *Nicolae Schițco*. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2014 (Tipografia Reclama). – 136 p. : fot. – Text : nemediat.

2015

28. **Domenco, Ion. Alfabetul Demnității** : Publicistică / Ion Domenco ; redactor: *Nicolae Schițco*. – Chișinău : [S. n.], 2015 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 212 p. – ISBN 978-9975-53-521-2. – Text : nemediat.

2016

29. **Țopa, Tudor. Generația mea de sacrificiu** : [personalități notorii din Republica Moldova] / Tudor Țopa ; coordonator: *Nicolae Schițco* ; fotografii: Pavel Bălan [et al.]. – Chișinău : Draghiștea, 2016 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 330 p. : fot., color. – ISBN 978-9975-9668-6-3. – Text : nemediat.

2022

30. **Ialoveni : Bine ați venit! = Welcome!** : [ghid turistic ilustrat, însoțit de prezentarea succintă a istoriei orașului] / colegiul redacțional: *Nicolae Schițco*, Tamara Castrașan, Natalia Berebiuc, Cristina Kelly. – Ialoveni : [S. n.], [2022]. – 12 p. il. ; fot. – Ediția apare cu sprijinul financiar al Primăriei orașului Ialoveni. – Text : nemediat. Imagine (fixă; bidimensională).

2023

31. **Țopa, Tudor. Faimă cu aripi** : (Antologie personală) / Tudor Țopa ; coordonator: *Nicolae Schițco* ; redactor: Liviu Belâi ; fotografii de maeștrii Pavel Bălan, Mihai Potârniche, Vasile Șoimaru, Ioan Caliniuc, Andrei Mardari, din colecții de epocă. – Chișinău : [S. n.], 2023 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 392 p. : fot. portr. – ISBN 978-5-88554-272-2. – Text : nemediat.

2024

32. **Țopa, Tudor. Șendreni și Vărzărești** : Vetre voievodale / Tudor Țopa ; coordonator: *Nicolae Schițco*. – Chișinău : [S. n.], 2024 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 272 p. : fot. – ISBN 978-5-88554-352-1. – Text : nemediat.

STUDII DIN ISTORIA LOCALITĂȚILOR
REPUBLICII MOLDOVA

2006

33. **Ganenco, Alexandru. Floreni, raionul Anenii Noi** / Alexandru Ganenco, *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 6, Drepcăuți-Gvozdova / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia ; colectiv de autori: Valerian Ciobanu, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : „Draghiștea”, 2006. – P. 312-313. – ISBN 9975-9868-2-X.

34. **Gălășeni, raionul Rîșcani** / *Nicolae Schițco*, Ion Scutelnicu. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 6, Drepcăuți-Gvoz-

dova / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia ; colectiv de autori: Valerian Ciobanu, Ion Domenico, (...) *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : „Draghiștea”, 2006. – P. 436-441. – ISBN 9975-9868-2-X.

35. **Ladaniuc, Victor. Grătiești, mun. Chișinău** / Victor Ladaniuc, *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 6, Drepcăuți-Gvozdova / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia ; colectiv de autori: Valerian Ciobanu, Ion Domenico, (...) , *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : „Draghiștea”, 2006. – P. 636-643. – ISBN 9975-9868-2-X.

2007

36. **Ialpug, raionul Cimișlia, com. Hîrtop** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 7, H-Le / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; colectiv de autori: Liviu Belâi, Valerian Ciobanu, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; secretar responsabil: *Nicolae Schițco* ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2007. – P. 410. – ISBN 978-9975-9700-4-4.

37. **Iordanovca, raionul Basarabeasca / Nicolae Schițco.** – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 7, H-Le / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; colectiv de autori: Liviu Belâi, Valerian Ciobanu, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; secretar responsabil: *Nicolae Schițco* ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2007. – P. 469-470. – ISBN 978-9975-9700-4-4.

38. **Nicu, Vladimir. Ivanovca Nouă, raionul Cimișlia / Vladimir Nicu, Nicolae Schițco.** – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 7, H-Le / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; colectiv de autori: Liviu Belâi, Valerian Ciobanu, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; secretar responsabil: *Nicolae Schițco* ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2007. – P. 532-533. – ISBN 978-9975-9700-4-4.

2012

39. **Piatra Albă, raionul Ialoveni, com. Mileștii Mici / Nicolae Schițco.** – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10, P / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chiș-

nău : Draghiștea, 2012. – P. 396-398. – ISBN 978-9975-4210-4-1.

40. **Poiana, raionul Ungheni, com. Boghenii Noi** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10, P / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2012. – P. 617-618. – ISBN 978-9975-4210-4-1.

41. **Porumbeni, raionul Criuleni, com. Pașcani** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10, P / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2012. – P. 658-662. – ISBN 978-9975-4210-4-1.

42. **Porumbrei, raionul Cimișlia** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10, P / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2012. – P. 665-667. – ISBN 978-9975-4210-4-1.

43. **Prisaca, raionul Cimișlia** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10, P / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2012. – P. 695-696. – ISBN 978-9975-4210-4-1.

44. **Țopa, Tudor. Pojărâni, raionul Ialoveni** / Tudor Țopa, *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10, P / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2012. – P. 620-625. – ISBN 978-9975-4210-4-1.

2013

45. **Nicu, Vladimir. Răzeni, raionul Ialoveni** / Vladimir Nicu, *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 11, R-Sa / alcătuitor: Victor Ladaniuc ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Valerian Ciobanu, Anatol Eremia, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fun-

dația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2013. – P. 144-159. – ISBN 978-9975-4459-5-5.

46. **Recea, raionul Strășeni** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 11, R-Sa / alcătuitor: Victor Ladaniuc ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Valerian Ciobanu, Anatol Eremia, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țâra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2013. – P. 166-177. – ISBN 978-9975-4459-5-5.

47. **Ruseștii Noi, raionul Ialoveni** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 11, R-Sa / alcătuitor: Victor Ladaniuc ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Valerian Ciobanu, Anatol Eremia, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țâra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2013. – P. 427-438. – ISBN 978-9975-4459-5-5.

48. **Sadovoe, mun. Bălți** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 11, R-Sa / alcătuitor: Victor Ladaniuc ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Valerian Ciobanu, Anatol Eremia, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco, Dumitru Țâra ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2013. – P. 475.– ISBN 978-9975-4459-5-5.

2014

49. **Sămănanca, raionul Orhei** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea” . – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 45-47. – ISBN 978-9975-4459-9-3.

50. **Sărata-Răzeși, raionul Leova** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 83-85. – ISBN 978-9975-4459-9-3.

51. **Sociteni, raionul Ialoveni** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 385-388. – ISBN 978-9975-4459-9-3.

52. **Sofia, raionul Drochia** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol

Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 395-421. – ISBN 978-9975-4459-9-3.

53. **Stolniceni, raionul Ungheni** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...) *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 570-571. – ISBN 978-9975-4459-9-3.

54. **Străisteni, mun. Chișinău, com. Băcioi** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 572. – ISBN 978-9975-4459-9-3.

55. **Susleni, raionul Orhei** / Gheorghe Maxian Deladolna, Victor Ladaniuc, *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 642-661. – ISBN 978-9975-4459-9-3.

2015

56. **Șeptelici, raionul Soroca** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 13, Ș-Tî / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; secretar responsabil: Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2015. – P. 71-74. – ISBN 978-9975-3031-6-3.

57. **Șoldănești** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 13, Ș-Tî / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; secretar responsabil: Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2015. – P. 164-175. – ISBN 978-9975-3031-6-3.

58. **Ștefănești, raionul Florești** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 13, Ș-Tî / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; secretar responsabil: Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2015. – P. 184-198. – ISBN 978-9975-3031-6-3.

59. **Tătărești, raionul Strășeni** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 13, Ș-Tî / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol

Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; secretar responsabil: Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2015. – P. 342-359. – ISBN 978-9975-3031-6-3.

60. **Tîrzieni, raionul Orhei** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 13, Ș-Tî / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; secretar responsabil: Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2015. – P. 490-491. – ISBN 978-9975-3031-6-3.

2016

61. **Todirești, raionul Ungheni** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țâra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 60-67. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

62. **Țibirica, raionul Călărași** / *Nicolae Schițco*, Valentina Guțu. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ;

proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 336-344. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

63. **Țigănești, raionul Strășeni** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 357-365. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

64. **Țopa, Tudor. Țiganca, raionul Cantemir** / Tudor Țopa, *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 345-354. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

65. **Țopa, Tudor. Țipala, raionul Ialoveni** / Tudor Țopa, *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 366-380. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

66. **Țopa, Tudor. Vadul lui Vodă** / Tudor Țopa, *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...) *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 512-522. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

67. **Ulmu, raionul Ialoveni** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 409-427. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

68. **Ungheni, oraș și reședință raională** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa, Parascovia Chiriliuc. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 435-458. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

69. **Valea Mare, raionul Ungheni** / *Nicolae Schițco*, Tudor Țopa. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu

Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 548-553. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

COMUNICĂRI. ESEURI. PREFEȚE. MATERIALE DE POPULARIZARE

PUBLICAȚII ÎN VOLUME ȘI CULEGERI

2013

70. **Referințe, opinii, felicitări** : [Dumitru Țăra – 60 de ani] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Clipele noastre, care mai sînt. Dumitru Țăra : Biobibliografie / alcătuitor: Victor Ladaniuc ; redactor artistic: *Nicolae Schițco* ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : [S. n.], 2013. – P. 81.

2015

71. **Păstorul faptelor** : [Gheorghe Baci, profesor al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți – 80 de ani de la naștere] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Baci, Gheorghe : Biobibliografie / Universitatea de Stat „Alec Russo” Bălți ; alcătuitori: Elena Harconița, Valentina Enciu. – Chișinău, 2016 (Combinatul Poligrafic). – P. 174.

72. **[Vlad Ciubucciu]** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 13, Ș-Tî / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; secretar responsabil: Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2015. – P. 120-121. – ISBN 978-9975-3031-6-3.

2018

73. **Instituirea sistemului distincțiilor de stat ale Republicii Moldova** : [comunicare prezentată la al XI-lea Simpozion de Heraldică, Chișinău, 27 aprilie, 2017] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat + Text : electronic // *Heraldica Moldaviae* : [în vol.] / Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Societatea de Genealogie, Heraldică și Arhivistică „Paul Gore” ; colegiul de redacție: Silviu Andrieș-Tabac (redactor-șef) [et al.]. – [Vol.] I. – Chișinău : [S. n.], [2018]. – P. 113-121. – Rezumat în lb. rom. engl. – Referințe bibliogr. în subsol. – ISBN 978-9975-87-449-6 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/93525 (accesat : 11.11.2024).

2023

74. **Între paradox și certitudine (sau certitudinea paradoxului)** : [prefață] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Sîrbu, Ana. Paradox : Aforisme / Ana Sîrbu. – Chișinău : [S. n.], 2023. – P. 4-5. – ISBN 978-9975-3628-7-0.

75. **Valeriu Bujor ca promovator al științei și învățământului** : [președinte al Institutului de Științe Penale și Criminologie Aplicată, dr. în drept, profesor universitar – 65 de ani de la naștere] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat + Text : electronic // Conferința Științifică Internațională „Omul. Criminologia. Știința”, ediția a II-a, Chișinău, 24 martie, 2023. – Chișinău : Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, 2023. – Vol. 1. – P. 588. – ISBN 978-9975-3418-6-8 (PDF) ; Idem [Resursă electronică]. – URL: chrome-extension://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/588-588_0.pdf (accesat : 20.11.2024).

2024

76. **Floare de cireș la cumpăna de anotimpuri** : [eseu despre Maria Stoianov, violonistă, textieră, interpretă, moderator radio și TV, originară din satul Vărzărești] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Șendreni și Vărzărești – vetre voievodale / Tudor Țopa ;

coordonator: *Nicolae Schițco*. – Chișinău : [S. n.], 2024. – P. 263-264. – ISBN 978-5-88554-352-1.

77. **Tecuci, Casa Mare a Aforismului** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a VIII-a, Tecuci, 2024 : Antologie / organizatori: Fundația Pelin și Biblioteca Municipală „Ștefan Petică”, Tecuci. – Tecuci, 2024 – P. 36-38.

2025

78. **Casa Mare a sufletului unui creator** : [prefață] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Colțun, Gheorghe. Casa Mare a sufletului : (Aforisme, maxime și poeme într-un vers) / Gheorghe Colțun. – Chișinău : [S. n.], 2025 (CEP USM). – P. 4-10. – ISBN 978-9975-62-840-2.

ARTICOLE PUBLICATE ÎN SERIALE

1982

79. **Pentru cine-s deschise ușile bibliotecii?** : [invitație la o discuție despre îmbunătățirea activității bibliotecilor] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Calea lui Octombrie. – 1982. – 12 ian. – P. 3.

1988

80. **Restructurarea presupune căutări** : [aspecte social-politice ale necesității de dezvoltare a culturii în raionul Kutuzov (azi, Ialoveni)] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Moldova socialistă. – 1988. – 30 iun. – P. 4.

1990

81. **Cum să repartizăm locuințele** : [sondaj sociologic] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Vocea poporului. – 1990. – 26 aug. – P. 3 ; Голос народа. – 1990. – 26 авг. – С. 3.

2012

82. **Pelerinul din Chițcanii Vechi** : [Tudor Țopa – 80 de ani] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Timpul. – 2012. – 12 oct. – P. 12.

2015

83. **Înainte-mergătorul „Draghiștei”** : [75 de ani de la nașterea lui Victor Ladaniuc, scriitor, poet și publicist] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2015. – 5 mar. – P. 5. – ISSN 1857-3835.

2016

84. **Bilanțuri cu... premii și muzică de calitate** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Dor de Basarabia. – 2016. – Martie. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

85. **Dascălul cu dar de cercetător** : [70 de ani de la nașterea lui Nicolae Silistraru, dr. hab. în pedagogie, prof. univ. în cadrul Universității de Pedagogie din Tiraspol, cu sediul în Chișinău] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2016. – 10 noiem. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

86. **Flacăra pentru suflet** : [eseu despre Cenaclul literar-artistice „IDEAL” din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova – 10 ani de la fondare] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2016. – 27 oct. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

87. **Nașul faptelor frumoase** : [Vasile Căpățână (regizor, actor, pedagog, scriitor, parapsiholog de clasă internațională, poet, coautor de manuale, editor) – 70 de ani de la naștere] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2016. – 5 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

88. **Premiile UZPR – 2015** (Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România). Secțiunea „Presa scrisă”: Galina Martea – Premiul I / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2016. – 24 mar. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

89. **Un trudnic al cuvintelor** : [75 de ani de la nașterea ling-

vistului Ion Melniciuc, dr. în filologie, prof. univ. – 75 de ani de la naștere] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2016. – 24 mar. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

2017

90. **Cultura oferă oamenilor mai multă încredere** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Raionul Ialoveni – 40 de ani de istorie : Buletin informativ al Consiliului Raional Ialoveni : Ediție specială. – 2017. – Aprilie. – P. 5.

91. **În dimensiunea timpului prezent** : [despre serialul enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova”, editată în 15 volume] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2017. – 17 aug. – P. 3. – ISSN 1857-3835.

2018

92. **Drumul cu cărți** : [scriitorul Nicolae Dabija – 70 de ani de la naștere] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2018. – 12 iul. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

2020

93. **O cronică cât o enciclopedie a personalităților** : [despre cartea „Cronici din perioada pandemiei” de Nicolae Roibu (Chișinău, 2020)] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2020. – 5 noiem. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

2021

94. **I-am învățat pe de rost privirea** : [In Memoriam Nicolae Dabija (15 iulie 1948 – 12 martie 2021)] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2021. – 18 mar. – P. 12. – ISSN 1857-3835.

95. **Talentul sculptat în timp** : [In Memoriam Nicolae Dabija (15 iulie 1948 – 12 martie 2021)] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2021. – 15 iul. – P. 10. – ISSN 1857-3835.

2023

96. **Pelerin pe tărâmul înțelepciunii** : [despre Dumitru Țăra, purtătorul de cuvânt al președintelui Mircea Snegur în anii 1990-1994, editor și publicist] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2023. – 27 iul. – P. 6. – ISSN 1857-2825.

97. **Reprezentant de frunte al heraldicii naționale** : [Vlad Mischevca – 60 de ani de la naștere] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat + Text : electronic // Limba Română. – 2023. – Nr 5/6. – P. 198-200. – ISSN 0235-9111 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/198-200_22.pdf (accesat : 12.09.2024).

98. **Simțirea lui vindeca toate fluctuațiile** : [omagiu poetului Nicolae Dabija] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2023. – 13 iul. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

99. **Sofia – izvor de viață și înțelepciune** : [despre personalități născute în satul Sofia, raionul Drochia] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat + Text : electronic // Natura. – 2023. – Nr 5 (Mai). – P. 9 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://www.natura.md/sofia-izvor-de-viata-si-intelepciune> (accesat : 12.09.2024).

100. **Tecuci, Casa Mare a aforismului** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2023. – 30 noiem. – P. 10. – ISSN 1857-3835.

101. **Un promotor al elocinței** : [scriitorul Ion Cuzuioc] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2023. – 6 apr. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

AFORISME. REFLECȚII. MAXIME. CUGETĂRI

PUBLICAȚII ÎN CULEGERI

2020

102. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a IV-a, Tecuci, 2020 : Antologie. – Iași : Editura STUDIS, 2020. – P. 203-205.

103. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Kessy-Ellys, Nycollas. Recunoștință prieteniei : Antologie de aforisme. – Petroșani : LUCVAL&KEN, 2020. – P. 151-158.

104. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Vis cu Nichita : Antologie : [editată de Societatea „Apollon” cu prilejul Festivalului Internațional de poezie „Nichita Stănescu”]. – București : Editura Ro.Cart, 2020. – P. 203-205.

2021

105. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a V-a, Tecuci, 2021 : Antologie. – Iași : Editura STUDIS, 2021. – P. 186-188.

2022

106. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a VI-a, Tecuci, 2022 : Antologie. – Iași : Editura STUDIS, 2022 – P. 197.

107. **Grădinile mamei!** : [eseu] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Cuzuioc, Ion. Mama, o perlă rară : (Poeme haiku, senryu închinare mamei noastre). – Chișinău : Iutasan, 2022. – P. 162-264.

2023

108. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat + Text : electronic // Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a VII-a, Tecuci, 2023 : Antologie / prefață : Vasile Ghica. – Iași : STUDIS, 2023. – P. 111-112. – ISBN 978-606-48-0891-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://www.uniunea-epigramistilor.ro/doc/aparitii2023/aforisme.pdf> (accesat : 24.05.2024).

2024

109. **Aforisme hors concours** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a VIII-a, Tecuci, 2024 : Antologie / organizatori: Fundația Pelin ; Biblioteca Municipală „Ștefan Petică”, Tecuci. – Iași : STUDIS, 2024. – P. 41-44.

PUBLICAȚII ÎN SERIALE

2015

110. **Cu gândul și cuvântul** : Meditații la ceas aniversar / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatură și Artă. – 2015. – 30 apr. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

2019

111. **Amprenta unui gând** : [maxime și cugetări] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatură și Artă. – 2019. – 4 apr. – P. 1. – ISSN 1857-3835.

112. **Bulgări** : [reflecții și aforisme] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatură și Artă. – 2019. – 23 mai. – P. 3. – ISSN 1857-3835.

113. **Bulgări de humus** : [maxime și cugetări] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatură și Artă. – 2019. – 3 ian. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

2020

114. **Aforisme** : [din cartea „Bulgări” în curs de apariție] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2020. – 14 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

115. **Bulgări** (de iarnă) : [cugetări] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2020. – 9 ian. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

116. **Lumina timpului și bunătații** : Aforisme / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2020. – 24 dec. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

2021

117. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2021. – 21 oct. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

2022

118. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2022. – 21 apr. – P. 6 : fot. – ISSN 1857-3835.

119. **Aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2022. – 22 dec. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

120. **Aforisme satirice** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2022. – 1 dec. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

121. **Bulgări** : cugetări, maxime, reflecții / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Florile Dalbe*. – 2022. – 16 sept. – P. 11. – *Conține*: Acasă ; Adevăr ; Alegere ; Ambiție.

2023

122. **Alteori ne umflă râsul** : [aforisme] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 21 dec. – P. 12. – ISSN 1857-3835.

123. **Cu vorba cu fapta** : [reflecții] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 19 ian. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

124. **Cu vorba cu fapta** : [aforisme] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 26 ian. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

125. **Cu vorba cu fapta** : [aforisme] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 2 mar. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

126. **Cu vorba cu fapta** : Clarviziune : [reflecții] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 30 mar. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

127. **Izvoare de înțelepciune** : [aforisme] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 31 aug. – P. 12. – ISSN 1857-3835.

128. **Îmblânzirea mielului (II)** : [reflecții] / *Nicolae Schițco* // *Literatura și Arta*. – 2023. – 27 apr. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

129. **Osteneala trece** : [aforisme] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 4 mai. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

130. **Rapsodie sofiană (1)** : [reflecții] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 2 mar. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

131. **Reflecții și aforisme** / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 29 iun. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

132. **Semne de miraje** : Aforisme / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 13 apr. – P. 12. – ISSN 1857-3835.

133. **Vorbe de duh** : [reflecții] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2023. – 26 oct. – P. 8 – ISSN 1857-3835.

2024

134. **Coasta de îndoială** : Aforisme / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2024. – 28 noiem. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

135. **Douăsprezece reflexii în ajun de An Nou** / Nicolae Schițco. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2024. – 19 dec. – P. 12. – ISSN 1857-3835.

136. **Minunile clădite din emoții** : Aforisme / Nicolae Schițco. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2024. – 3 oct. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

137. **Prea multă bănuială strică** : [aforisme] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2024. – 25 apr. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

2025

138. **Clepsidre de interior** : [aforisme] / *Nicolae Schițco*. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2025. – 30 ian. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

GRAFICĂ DE NICOLAE SCHIȚCO

2018

139. **[Autoportret]** : [grafică] / *Nicolae Schițco*. – Imagine (fixă; bidimensională) : nemediată // Schițco, Nicolae. Duminica gândurilor : (maxime, cugetări, reflecții) / *Nicolae Schițco* ; cuvânt-înainte de Ion Berghia ; coperta: Iurie Caminschi. – Chișinău : Tipografia AȘM, 2018. – P. 2. – ISBN 978-9975-62-415-2.

2021

140. **[Autoportret]** : [grafică] / *Nicolae Schițco*. – Imagine (fixă; bidimensională) : nemediată // Bulgări : Cugetări, maxime, reflecții / *Nicolae Schițco* ; cuvânt-înainte: Iurie Colesnic ; postfață: Tudor Palladi ; coperta: Alexei Colîbneac, Vasile Sitari. – Chișinău : [S. n.], 2021. – P. 3. – ISBN 978-5-88554-030-8.

APRECIERI ȘI REFERINȚE DESPRE NICOLAE SCHIȚCO

ÎNREGISTRĂRI AUDIO/VIDEO CU NICOLAE SCHIȚCO, PUBLICAȚII ÎN RESURSE ELECTRONICE

2014

141. **Popa, Ioan. O valoroasă lucrare enciclopedică: „Localitățile Republicii Moldova”** : [referire la *Nicolae Schițco*] / Ioan Popa. – Text : electronic // Sociologia Azi : [site]. – 2014. – URL: <https://sociologia-azi.ro/2014/03/26/o-valoroasa-lucrare-enciclopedica-localitatile-republicii-moldova/> (accesat : 31.05.2024).

2018

142. **Lansarea cărții „Duminica gândurilor” de Nicolae Schițco** : [în Sala Nuciferă a Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, filială a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”]. – Text : electronic // Biblioteca „Onisifor Ghibu”, filială a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” : [blog]. – 2018. – 17 oct. – URL: <https://onisiforghibublog.wordpress.com/2018/10/17/lansarea-cartii-duminica-gadurilor-de-nicolae-schitco/> (accesat : 24.05.2024).

143. **Purtători de cultură: Nicolae Schițco** : [lansarea cărții *Duminica gândurilor: (maxime, cugetări, reflecții)*, Chișinău, 2018] // TV Moldova 1 / regia: Diana Pidghirni ; producător: Lidia Popodneac. – Chișinău. – 2018. – 18 oct. – Durata: 14'50. – Formatul înregistrării: 16:9/mpg. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video.

144. **Rogac, Raia. În zi de marți la Duminica gândurilor** : [lansarea cărții „Duminica gândurilor” de *Nicolae Schițco* la Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” din Chișinău] / Raia Rogac. – Text : electronic // Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România : [site]. – 2018. – 21 dec. – URL: <https://uzpr.ro/21/12/2018/in-zi-de-marti-la-duminica-gandurilor/> (accesat : 24.10.2024).

2019

145. **Baciu, Teo. Cine sunt premianții Festivalului „Garabet Ibrăileanu”** : [referire la *Nicolae Schițco*, deținătorul Premiului III al Festivalului Național „Garabet Ibrăileanu”, ediția a II-a, 7-8 iunie 2019, Roman] / Teo Baciu. – Text : electronic // În Roman : [site]. – 2019. – 10 iun. – URL: <https://inroman.ro/2019/06/10/premiati-festivalul-garabet-ibraileanu-57833/> (accesat : 24.04.2024).

146. **Jeleascov, Anatolie. Lansarea cărții *Duminica gândurilor de Nicolae Schițco* la Biblioteca Publică Raională Rezina** / Anatolie Jeleascov. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video. – 2019. – 2 apr. : (YouTube, durata: 1 oră 33 min.). – URL: https://www.youtube.com/watch?v=U8AdsOdohG0&ab_channel=anatoliejeleascov (accesat : 10.12.2024).

147. **Nicolae Schițco: „Învață să spui mult în cuvinte puține”** : [lansarea cărții *Duminica gândurilor de Nicolae Schițco* la Biblioteca Publică Raională Rezina]. – Text : electronic // Consiliul Raional Rezina : [Pagina de Facebook]. – 2019. – 2 apr. – URL: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2150174688436566&id=269060743214646&set=a.280122295441824> (accesat : 24.11.2024).

148. **Un crucifix, ridicat la Drochia în memoria consătenilor răpuși de foametea din 1946-1947** : [referire la *Nicolae Schițco*, publicist și sociolog, originar din localitatea Sofia, raionul Drochia]. – Text : electronic // Știri.md : [site]. – 2019. – 4 iun. – URL: <https://www.google.com/search?q=Un+crucifix+ridicat%2C+ridicat+la+Drochia+%C3%AE+n+memoria+cons%C4%83tenilor+r%C4%83pu%C8%99i&rlz=1> (accesat : 24.11.2024).

149. **Un crucifix va fi ridicat în satul Sofia în memoria basarabenilor răpuși de foametea din 1946-1947** : [referire la comentariile expuse de *Nicolae Schițco*, publicist și sociolog, originar din această localitate]. – Text : electronic // TRM Radio Moldova Actualități / fotografie postată de Vasile Cojocari. – 2019. –

4 iun. – URL: <https://trm.md/ro/regional/un-crucifix-va-fi-ridicat-in-satul-sofia-in-memoria-basarabenilor-rapusi-de-foame-tea-din-1946-1947> (accesat : 24.11.2024).

2020

150. Coza, Letiția. Festivalul Internațional al Aforismului, ediția a IV-a, Tecuci, 2020 : [referire la *Nicolae Schițco*, laureat al Premiului Special „Ștefan Petică”] / Letiția Coza. – Text : electronic // Occidentul Românesc : Publicația românilor din Occident : [site]. – 2020. – 13 dec. – URL: <https://occidentul-romanesc.com/letitia-coza-festivalul-international-al-aforismului-editia-a-iv-a-Tecuci-2020/> (accesat : 13.08.2024).

151. Cuzuioc, Ion. Personalități notorii ale scrisului românesc! Nicolae Schițco la ceas aniversar! / Ion Cuzuioc. – Text : electronic // Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România : [site]. – 2020. – 29 apr. – URL: <https://uzpr.ro/29/04/2020/personalitati-notorii-ale-scrisului-romanesc-nicolae-schitco/> (accesat : 24.05.2024).

152. Dialog cu Nicolae Schițco : Editorul, publicistul, sociologul și bibliograful Nicolae Schițco în dialog cu criticul și istoricul literar Vitalie Răileanu // Biblioteca „Onisifor Ghibu” / moderator: Vitalie Răileanu : [Pagina de Facebook]. – 2020. – 17 sept. – Durata subiectului: 21 min. 31 sec. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video. – URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=1749670335192109> (accesat : 10.12.2024).

153. Editorul, publicistul, sociologul și bibliograful Nicolae Schițco își sărbătorește cea de-a 65-a aniversare. – Text : electronic // Moldpres : Agenția Informațională de Stat : [site] – 2020. – 27 apr. – URL: <https://www.moldpres.md/news/2020/04/27/20003480> (accesat : 21.05.2024).

2021

154. Aizic, Iancu. Antologie a Festivalului Internațional al Aforismului – o carte interesantă : [referire la *Nicolae Schițco* –

deținător al Premiului special „Ștefan Petică”, la a IV-a ediție a acestui festival] / Iancu Aizic. – Text : electronic // Ziarul Tecucean : [site]. – 2021. – 13 febr. – URL: <https://ziarultecucean.com/2021/02/13/antologie-a-festivalului-international-al-aforismului-o-carte-interesanta/> (accesat : 20.10.2024).

155. Artene Penciu, Roxana. Peste 180 de participanți la Festivalul Internațional de Aforisme : [referire la *Nicolae Schițco*, deținătorul Premiului III al Festivalului Internațional al Aforismului, ediția a V-a, Tecuci, 2021] / Roxana Artene Penciu. – Text : electronic // Viața liberă : [site]. – 2021. – 12 oct. – URL: <https://www.viata-libera.ro/vlg-cultura/171563-pestes-180-de-participanti-la-festivalul-international-de-aforisme> (accesat : 24.05.2024).

156. Nicolae Schițco – omul cuvântului înțelept : [expoziție virtuală dedicată editorului, publicistului, sociologului și bibliografului Nicolae Schițco, Om Emerit al Republicii Moldova, originar din satul Sofia]. – Text. Imagine. Vorbire orală : Video // Biblioteca Publică „Lidia Istrati”, s. Sofia : [Pagina de Facebook]. – 2021. – 27 apr. – Durata: 3 min. 57 sec. – URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=478097833309007> (accesat : 24.05.2024).

157. Plăieșu, Dan. Aforismul și „prevalența mizantropiei” : Consemnări : [referire la *Nicolae Schițco*, deținătorul Premiului III al Festivalului Internațional al Aforismului, ediția a V-a, Tecuci, 2021]. – Text : electronic / Dan Plăieșu. – Text : electronic // Ziarul Tecucean : [site]. – 2021. – 8 dec. – URL: <https://ziarultecucean.com/2021/12/08/aforismul-si-prevalenta-mizantropiei-consemnari/> (accesat : 24.05.2024).

158. Publicistul Nicolae Schițco a editat o carte de maxime și cugetări. – Text : electronic // Agenția Informațională de Stat Moldpres : [site]. – 2021. – 21 dec. – URL: <https://www.moldpres.md/news/2021/12/21/21009824> (accesat : 24.05.2024).

159. Ungur, Adina. Festivalul Internațional al Aforismului – Tecuci, PALMARES, ediția a V-a, 2021 : [referire la *Nicolae*

Schițco, deținătorul Premiului III al Festivalului Internațional al Aforismului, ediția a V-a, Tecuci, 2021] / Adina Ungur. – Text : electronic. – URL: <https://portal.revistatimpul.ro/members/adina-ungur/activity/8389/> (accesat : 24.05.2024).

2022

160. **Biblioteca „Onisifor Ghibu”. Trei decenii de axiomă culturală** : [despre *Nicolae Schițco*, editor, sociolog, bibliograf și colaborarea scriitorilor și jurnaliștilor cu Biblioteca „Onisifor Ghibu”]. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // Biblioteca Onisifor Ghibu” : [Pagina de Facebook]. – 2022. – 21 apr. – Durata: 5 min. 20 sec. – URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=5261093547315566> (accesat : 06.12.2024).

161. **Despre lucrările scriitorilor Nina și Nicolae Schițco**. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // TV Moldova 2. Emisiunea „Bună dimineața” / moderator: Vitalie Răileanu : [Pagina de Facebook]. – 2022. – 16 febr. – Durata: 9 min. – URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=910658346271851> (accesat : 06.12.2024).

2023

162. **Festivalul Internațional al Aforismului, ediția a VII-a, Tecuci, 2023** : [referire la *Nicolae Schițco*, deținătorul Trofeului „Sapiens Piroboridava”, ex aequo]. – Text : electronic // Ziarul Tecucean : [site] – 2023. – 14 oct. – URL: <https://ziarultecucean.com/2023/10/14/festivalul-international-al-aforismului-editia-a-vii-a-2023-foto/> (accesat : 24.05.2024).

163. **La mulți ani, dl Schițco**. – Text : electronic // Biblioteca Publică Raională „Petre Țefănuță”, Ialoveni : [Pagina de Facebook]. – 2023. – 27 apr. – URL: https://www.facebook.com/story.php/?story_fbid=679896850609633&id=100057679718891&_rdr (accesat : 24.05.2024).

164. **Monologul de joi cu Nicolae Schițco** : [ciclu de activități video organizate de Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu”]. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” / moderator: Vitalie Răileanu : [YouTube]. – 2023. – 24 aug. – Durata: 9 min. 32 sec. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=z7k-e2IxdE> (accesat : 06.12.2024).

165. **O vizită de neuitat la Chișinău, cu sprijinul Fundației „Valentin Eșanu”** (a unui grup de elevi ai gimnaziului din satul Nimereuca, raionul Soroca) : [întâlnirea elevilor cu scriitoarea Nina și Nicolae Schițco la Biblioteca Națională] – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // Perfecte.md : [site]. – 2023. – 30 mai. – URL: <https://perfecte.md/lifestyle/o-vizita-de-neuitat-la-chisinau-cu-sprijinul-fundatiei-valentin-esanu---2655620.html> (accesat : 22.10.2024).

166. **Personalități notorii ale neamului românesc: Nicolae Schițco la Biblioteca „Onisifor Ghibu”** : [ciclu de activități online de prezentare și promovare a personalităților chișinăuiene, organizate de Biblioteca „Onisifor Ghibu”, filiala Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”] / prezintă: Nina Reșetnic ; durata: 3 min. 28 sec. – Imagine (în mișcare bidimensională) : video // Biblioteca „Onisifor Ghibu” : [Pagina de Facebook]. – 2023. – 13 sept. – URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=293284486648848> (accesat : 22.10.2024).

2024

167. **Arzumanyan, Arsen. Festivalul Național „Garabet Ibrăileanu”, ediția a 5-a (organizat de Uniunea Armenilor din România, orașul Roman)** : [referire la Nicolae Schițco, Premiul II pentru aforisme originale] / Arsen Arzumanyan. – Text : electronic // Araratonline.com : [site]. – 2024. – 22 mai. – URL: <https://www.araratonline.com/?p=72554> (accesat : 15.06.2024).

168. **Vințan, Tiberiu. Încă o recunoaștere pentru Valeriu Butulescu: ales Președinte de Onoare al Uniunii Aforiștilor din**

România : [referire la *Nicolae Schițco*, membru de onoare al Uniunii Aforiștilor din România] / Tiberiu Vințan. – Text : electronic // Ziarul Exclusiv : [site]. – 2024. – 8 mar. – URL: <https://ziarulexclusiv.ro/2024/03/08/inca-o-recunoastere-pentru-scriitorul-valeriu-butulescu-presedinte-de-onoare-al-uniunii-aforistilor-din-romania/> (accesat : 24.05.2024).

2025

169. **A fost lansată cartea de vizită a Bibliotecii Naționale: Calendarul Național 2025** : [referire la *Nicolae Schițco*, prezent la lansare cu un mesaj de apreciere a acestei importante surse de informare]. – Text electronic // Ministerul Culturii al Republicii Moldova : [site]. – 2025. – 23 ian. – URL: <https://mc.gov.md/ro/content/fost-lansata-cartea-de-vizita-bibliotecii-nationale-calendarul-national-2025> (accesat : 27.01.2025).

170. **Interviu cu Nicolae Schițco, editor, publicist, sociolog, bibliograf, vicepreședinte (1995-1997) și secretar al Comisiei Naționale de Heraldică (2016-2020)** : [cu prilejul aniversării a 70 de ani]. – Text : electronic // Proiectul Național „Arhiva de Voci” / coordonatori: Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu Hasdeu” al Universității de Stat din Moldova (USM) ; moderator: Iulian Filip ; imagine : Mariana Cocieru : [Pagina de Facebook]. – 2025. – 24 ian. – URL: <https://www.facebook.com/arhivadevoci/posts/pfbid0RwgjqUSExHqQXNFWjyd4PRURgvb3CTY7nnrvCDS6fPzF8LBoqSAkwWnFcX7HJuRhl> (accesat : 30.01.2025).

REFERINȚE ÎN VOLUME ȘI CULEGERI

2000

171. **Andrieș-Tabac, Silviu. Comisia Națională de Heraldică a Republicii Moldova la 5 ani de activitate** : [*Nicolae Schițco*,

vicepreședinte, șef al sectorului heraldică și asistență protocolară al Președinției Republicii Moldova] / Silviu Andrieș-Tabac. – Text : nemediat // Tyragetia : Almanah / Muzeul Național de Istorie. – Chișinău, 2001. – [Vol.] 10. – P. 261-266. – ISBN 9975-78-105-5.

2002

172. **Mulțumiri: domnilor Alexandru Ganenco, membru-fondator al Fundației „Draghiștea”, Nicolae Schițco, director executiv al Fundației „Draghiștea” [et al.]**, pentru ajutor dezinteresat, consultații și colaborare. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 4, Ci-Cor / coordonatori științifici: Anatol Eremia, Ion Hâncu, Vladimir Nicu ; colectiv de autori: Ion Bazatin, Ion Chiriac, Victor Dragoș [et al.] ; director editor: Dumitru Țăra ; director executiv: Nicolae Schițco ; alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2002. – P. 659 (nu este numerotată). – ISBN 9975-9700-3-6.

2005

173. **Țurcan, T. Aprecieri critice după vol. 1-4** : [menționarea contribuției Fundației „Draghiștea” în elaborarea edițiilor enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”, fondatori: Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra [et al.], director executiv Nicolae Schițco] / T. Țurcan, V. Zabulica, T. Cociorvă. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 5, Cos-Dră / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Anatol Eremia, Ion Hâncu, Vladimir Nicu ; colectiv de autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, Anatol Eremia [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; director executiv: Nicolae Schițco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2005. – P. 628. – ISBN 9975-9868-1-1.

2006

174. **Scutelniciuc, Ion. Aprecieri critice** : [referințe despre *Nicolae Schițco* și alți autori ai proiectului enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova”] / Ion Scutelniciuc. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 6, Drepcăuți-Gvozdova / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia ; colectiv de autori: Valerian Ciobanu, Ion Domenico, ... *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2006. – P. 768. – ISBN 9975-9868-2-X.

2008

175. **Ladaniuc, Victor. Cu sentimentul prezentului: dlui Nicolae Schițco, str. Valeriu Cupcea, mun. Chișinău** / Victor Ladaniuc. – Text : nemediat // Ladaniuc, Victor. Mai întâi și la-nceput... : 30 de eseuri despre personalități notorii / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Draghiștea, 2008. – P. 386-405. – ISBN 978-9975-9868-8-5.

2009

176. **Batâr, Dumitru. Luare de cuvânt la lansarea volumului al 8-lea al lucrării enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”, 16 mai 2008** : [importanța istorică a volumelor 1-8, referire la autorii lucrării, inclusiv apreciind activitatea dlui *Nicolae Schițco*] / Dumitru Batâr. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 9, N-O / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Anatol Eremia, Alexandru Ganenco, Tudor Iașenco [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ;

directori editori: Alexandru Ganenco, Dumitru Țăra, *Nicolae Schițco* ; director executiv: *Nicolae Schițco* ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2009. – P. 631-634. – ISBN 978-9975-9895-0-3.

177. **Petcu, Larisa. Biblioteca Publică Orășenească „P. Ștefănuță” – evoluție și realizări :** [referire la *Nicolae Schițco*, director al Sistemului Centralizat de Biblioteci al raionului Kutuzov, (în prezent, raionul Ialoveni), în perioada 1977-1986, fiind printre primii specialiști care au pus bazele biblioteconomiei în raionul nou-format] / Larisa Petcu. – Text : nemediat // Petcu, Larisa. Biblioteca Publică Orășenească „Petre Ștefănuță” Ialoveni : [activitatea bibliotecii de la fondare] / Larisa Petcu, Lidia Russu ; Biblioteca Publică Orășenească „Petre Ștefănuță”, Ialoveni. – Chișinău : BNRM, 2009. – P. 25, 27. – ISBN 978-9975-9968-4-6.

2010

178. **Ladaniuc, Victor. Victor Ladaniuc: Să nu ne trântescă Europa cumva ușa în nas... :** [interviu cu scriitorul Victor Ladaniuc, referire la *Nicolae Schițco*, director executiv al Fundației „Draghiștea”] / a dialogat: Mariana Petru. – Text : nemediat // Cu nostalgia Draghiștei / redactori: Tudor Țopa, Dumitru Țăra ; concepția artistică: *Nicolae Schițco* ; editor: Alexandru Ganenco. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2010. – P. 17. – (Oamenii Fundației „Draghiștea”). – ISBN 978-9975-9895-2-7.

179. **Simbolurile Vămii :** [referire la *Nicolae Schițco*]. – Text : nemediat // Simbolurile Naționale ale Republicii Moldova / Academia de Științe a Moldovei ; coordonator și redactor științific: Silviu Andrieș-Tabac. – Chișinău, 2010. – P. 477; 593, 598; 602.

2013

180. **Mischevca, Vlad. Comisia Națională de Heraldică :** [referire la *Nicolae Schițco*, vicepreședintele *Comisiei Naționale*

de Heraldică] / Vlad Mischevca. – Text : nemediat // Istoricul Vlad Mischevca la 50 de ani : Biobibliografie / alcătuitor, redactor: Vlad Mischevca ; referenți: Ion Jarcuțchi, Valentin Constantinov ; Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei. – Chișinău : Elan Poligraf, 2013. – P. 178-180. – ISBN 978-9975-4078-8-5.

181. **Mischevca, Vlad. La straja heraldicii naționale** : [referire la *Nicolae Schițco*, vicepreședintele Comisiei Naționale de Heraldică] / Vlad Mischevca. – Text : nemediat // Istoricul Vlad Mischevca la 50 de ani : Biobibliografie / alcătuitor, redactor: Vlad Mischevca ; referenți: Ion Jarcuțchi, Valentin Constantinov ; Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei. – Chișinău : Elan Poligraf, 2013. – P. 200. – ISBN 978-9975-4078-8-5.

2014

182. **Ladaniuc, Victor.** [Activitatea lui *Nicolae Schițco* în cadrul Fundației „Draghiștea”] / Victor Ladaniuc. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12, Să-Sv / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Nicolae Brînzilă, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; directori editori: *Nicolae Schițco*, Alexandru Ganenco ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 421-422. – ISBN 978-9975-4459-9-3.

2016

183. **Topală, Serafim. Unire, „Draghiștea”!** : [referire la *Nicolae Schițco*, director executiv al Fundației „Draghiștea” și editor al publicației enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”] / Serafim Topală. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 14, To-Va /

alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Anton Moraru ; autori: Liviu Belâi, Ion Domenico, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; director executiv al Fundației și editor: *Nicolae Schițco* ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 666-668. – ISBN 978-9975-9668-4-9.

2017

184. **Ciubucciu, Vlad. Un sângerean la Sofia (Anfisovca): Nicolae Schițco** / Vlad Ciubucciu. – Text : nemediat // Ciubucciu, Vlad. Singur în fața strămoșilor : Crochiuri genealogice / Vlad Ciubucciu. – Chișinău : Iulian, 2017. – P. 504-507. – ISBN 978-9975-3078-8-8.

185. **Dabija, Nicolae. „Recuperări de memorie”** : [referire la echipa de entuziaști a editorilor-autorilor proiectului editorial „Localitățile Republicii Moldova”: Tudor Țopa, Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra, *Nicolae Schițco* ș.a.] / Nicolae Dabija. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 15, Văd-Z / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Ion Melniciuc ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...), *Nicolae Schițco* [et al.] ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2017. – P. 624-625. – ISBN 978-9975-3052-6-6.

186. **Ladaniuc, Victor. „Localitățile Republicii Moldova” la încheierea proiectului** : [aprecierea activității celor peste 139 de autori ai acestei lucrări, referințe la *Nicolae Schițco*] / Victor Ladaniuc. – Text : nemediat // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 15, Văd-Z / alcătuitori: Victor Ladaniuc, Tudor Țopa ; coordonatori științifici: Vlad Ciubucciu, Anatol Eremia, Ion Melniciuc ; redactor-șef: Iurie Colesnic ; autori: Liviu Belâi, Victor Dragoș, (...) *Nicolae Schițco*

[et al.] ; proiect: Victor Ladaniuc, Dumitru Țăra ; Fundația „Draghiștea”. – Chișinău : Draghiștea, 2017. – P. 644-645. – ISBN 978-9975-3052-6-6.

187. Roibu, Nicolae. Un cărturar săritor la nevoie : [omagierea distinsului om de cultură, editorului, publicistului, sociologului și bibliografului *Nicolae Schițco*] / Nicolae Roibu. – Text : nemediat // Roibu, Nicolae. Dreptul la numele tău : (proză și publicistică) / Nicolae Roibu. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 103-104. – ISBN 978-9975-53-826-8.

188. Stici, Ion. Cuvânt-înainte : [*Nicolae Schițco*, unul din autorii enciclopediei satelor cu genericul „Localitățile Republicii Moldova”] / Ion Stici. – Text : nemediat // Ciubucciu, Vlad. Singur în fața strămoșilor : Crochiuri genealogice / Vlad Ciubucciu. – Chișinău : Iulian, 2017. – P. 7. – ISBN 978-9975-3078-8-8.

2018

189. Berghia, Ion. O zăbavă de suflet... : [cuvânt-înainte] / Ion Berghia. – Text : nemediat // Schițco, Nicolae. Duminica gândurilor : (maxime, cugetări, reflecții). – Chișinău : Tipografia AȘM, 2018. – P. 5-10. – ISBN 978-9975-62-415-2.

2020

190. Personalități marcante ale satului Sofia: Nicolae Schițco, editor, publicist, bibliograf. – Text : nemediat // Satul Sofia. Cheia veșniciei noastre ca neam : Proiect cultural „Cartografierea și promovarea resurselor culturale ale raionului Drochia” / manager de proiect: Cristina Țurcanu ; echipa de implementare: Sorina Mațibon, Veaceslav Magaleas, Svetlana Pinteă [et al.]. – Drochia : SRL „Orizont PTN”, 2020. – P. 19.

191. Roibu, Nicolae. Editorul, publicistul, sociologul și bibliograful Nicolae Schițco își sărbătorește cea de-a 65-a aniversare / Nicolae Roibu. – Text : nemediat // Roibu, Nicolae.

Cronici din perioada pandemiei : (interviuri, cronici, portrete literare cu și despre oameni de cultură) / Nicolae Roibu. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 179-181. – ISBN 978-9975-151-37-5 .

2021

192. **Colesnic, Iurie. A descoperi nu doar pentru sine... :** [cuvânt-înainte] / Iurie Colesnic. – Text : nemediat // Bulgări : Cugetări, maxime, reflecții / Nicolae Schițco ; postfață: Tudor Palladi ; coperta: Alexei Colîbneac, Vasile Sitari. – Chișinău : [S. n.], 2021. – P. 5-7. – ISBN 978-5-88554-030-8.

193. **Palladi, Tudor. Aforismul prozopoematic sau drumul gândului spre Înaltul Cuvântului...** : [postfață] / Tudor Palladi. – Text : nemediat // Bulgări : Cugetări, maxime, reflecții / Nicolae Schițco ; cuvânt-înainte: Iurie Colesnic ; coperta: Alexei Colîbneac, Vasile Sitari. – Chișinău : [S. n.], 2021. – P. 124-132. – ISBN 978-5-88554-030-8.

194. **Roibu, Nicolae. Publicistul și editorul Nicolae Schițco: „Am scris o carte de maxime și cugetări”** / Nicolae Roibu. – Text : nemediat + Text : electronic // Roibu, Nicolae. Cronici din perioada pandemiei : (interviuri, cronici, portrete literare cu și despre oameni de cultură) : Cartea a treia / Nicolae Roibu. – Chișinău : [S. n.], 2021. – P. 133-134. – ISBN 978-9975-157-70-4. – ISBN 978-9975-157-16-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://www.moldpres.md/news/2021/04/27/21003102> (accesat : 31.05.2024).

2022

195. **Babîră, Nicanor.** [Nicolae Schițco – personalitate notorie a satului Sofia] / Nicanor Babîră. – Text : nemediat // Babîră, Nicanor. Oameni, fapte și destine : (Personalități). – Chișinău, [S. n.], 2022 (Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”). – P. 190-192. – ISBN 978-9975-46-656-1.

2023

196. **Roibu, Nicolae. Publicistul și editorul Nicolae Schițco a editat o carte de maxime și cugetări** / Nicolae Roibu. – Text : nemediat // Roibu, Nicolae. Cronici din perioada pandemiei : (interviuri, cronici, portrete literare cu și despre oameni de cultură) : Cartea a 4-a / Nicolae Roibu. – Chișinău : [S. n.], 2023. – P. 74-75. – ISBN 978-5-88554-216-6.

197. **Trofeul „SAPIENS PIROBORIDAVA” ex aequo Nicolae Schițco, Republica Moldova.** – Text : nemediat + Text : electronic // Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a VII-a, Tecuci – 2023 : Antologie / prefață: Vasile Ghica. – Iași : STUDIS, 2023. – P. 111. – ISBN 978-606-48-0891-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://www.uniunea-epigramistilor.ro/doc/aparitii2023/aforisme.pdf> (accesat : 24.05.2024).

198. **Tudorache, Constantin. Aforisme din Antologie comentate** : [referințe la aforismele prezentate de Nicolae Schițco] / Constantin Tudorache. – Text : nemediat + Text : electronic // Festivalul Internațional al Aforismului pentru Românii de Pretutindeni, ediția a VII-a, Tecuci – 2023 : Antologie / prefață: Vasile Ghica. – Iași : STUDIS, 2023. – P. 141. – ISBN 978-606-48-0891-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://www.uniunea-epigramistilor.ro/doc/aparitii2023/aforisme.pdf> (accesat : 24.05.2024).

199. **Țopa, Tudor. Galeria faptelor inspirate** : (Gheorghe Diaconu și Nicolae Schițco) / Tudor Țopa. – Text : nemediat // Țopa, Tudor. Stejarii neamului / Tudor Țopa ; redactor: Liviu Belâi. – Chișinău : [S. n.], 2023. – P. 255-266. – ISBN 978-5-88554-226-5.

200. **Țopa, Tudor. În brațele inspirației** : [despre soții Nina și Nicolae Schițco] / Tudor Țopa. – Text : nemediat // Țopa, Tudor. Faimă cu aripi / coordonator: Nicolae Schițco. – Chișinău : F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2023. – P. 284-288. – ISBN 978-5-8854-272-2.

2024

201. **Țopa, Tudor. Nicolae Schițco, publicist, sociolog, bibliograf** / Tudor Țopa. – Text : nemediat // Cebotari, Valentina. Satul Sofia – la o vârstă venerabilă / responsabilă de ediție, alcătuitor, autor, redactor, coordonator: Valentina Cebotari ; mai semnează: Ala Bugai, Anastasia Olaru, Aurelia Mocanu, Svetlana Banaru. – Drochia, 2024. – P. 60-61 : fot.

REFERINȚE ÎN SERIALE

2007

202. **Ladaniuc, Victor. Să nu ne trântescă Europa cumva ușa în nas...** : [interviu cu scriitorul Victor Ladaniuc, referire la activitatea lui *Nicolae Schițco*] / a dialogat: Mariana Petru. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2007. – 26 iul. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

2008

203. **Schițco, Boris. Frații mei** : [poezie dedicată lui *Nicolae Schițco*] / Boris Schițco. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2008. – 20 noiem. – P. 5. – ISSN 1857-3835.

2010

204. **Belâi, Liviu. Bardar, leagăn strămoșesc** : [pe marginea monografiei istorice „Bardar, leagăn strămoșesc”, autori : Tudor Țopa și *Nicolae Schițco* (Chișinău, 2009)] / Liviu Belâi. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2010. – 29 apr. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

205. **[Roibu, Nicolae]. Omul „Draghiștei”** : [*Nicolae Schițco*, director al Fundației „Draghiștea” – 55 de ani] / Nicolae Roibu. – Text : nemediat // Timpul. – 2010. – 27 apr. – P. 7. – Art. semnat (N. R.)

2011

206. **Ulmul de pe Valea Botnei** : [despre lansarea cărții „Ulmul de pe valea Botnei”, autori: Tudor Țopa, *Nicolae Schițco*]. – Text : nemediat // Flux : Ediția de vineri. – 2011. – 30 dec. – P. 9. – Autorul nu este indicat.

2012

207. **Buga, Ion. Un valoros palmares aniversar** : [Fundația „Draghiștea” la 10 ani] : [referire la activitatea lui *Nicolae Schițco*] / Ion Buga. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2012. – 1 mar. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

208. **Moraru, Anton. O contribuție considerabilă la istoria satelor din Republica Moldova** : [prezentarea vol. 10 al publicației enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”, referire la *Nicolae Schițco*] / Anton Moraru. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2012. – 27 sept. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

209. **Popa, Ioan C. Un vast și ambițios proiect** : [Fundația „Draghiștea” la 10 ani, referire la activitatea lui *Nicolae Schițco* (director executiv)] / Ioan C. Popa. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2012. – 1 mar. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

210. **Scutelnicu, Ion. Reconstituind memoria istorică** : [Fundația „Draghiștea” la 10 ani] : [referire la activitatea lui *Nicolae Schițco*] / Ion Scutelnicu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2012. – 1 mar. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

2014

211. **Ciobanu, Valerian. Încă o reușită** : [despre apariția volumului al 12-lea al publicației enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”, referire la *Nicolae Schițco*] / Valerian Ciobanu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2014. – 4 dec. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

212. **Melniciu, Ion. O enciclopedie de Duminica Mare** : [lansarea vol. 12 al publicației enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”, referire la *Nicolae Schițco*] / Ion Melniciu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2014. – 4 dec. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

2015

213. **Cuhal, Tamara. Dar din dar** : [*Nicolae Schițco* despre valoarea lucrării „Dar din dar” de Timotei Scutaru] / Tamara

Cuhal. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2015. – 8 ian. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

214. **Cuzuioac, Ion. Nicolae Schițco: un brad cu flori!** : [omagiu pentru *Nicolae Schițco*, secretar general al Filialei Chișinău a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, enciclopedist, bibliograf, sociolog, jurnalist, editor și Om de Cultură] / Ion Cuzuioac. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2015. – 15 ian. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

215. **Melniciuc, Ion. Ornicul plin de semne** : [*Nicolae Schițco* – 60 de ani de la naștere] / Ion Melniciuc. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2015. – 30 apr. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

216. **Roibu, Nicolae. Sofianul cu protocol diplomatic** : [*Nicolae Schițco*, om de cultură, editor, publicist, sociolog și bibliograf – 60 de ani de la naștere] / Nicolae Roibu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2015. – 30 apr. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

217. **Țopa, Tudor. Nicolae Schițco (1955)** : [editor, publicist, sociolog și bibliograf – 60 de ani de la naștere] / Tudor Țopa. – Text : nemediat // Calendar Național 2015 / alcătuitori: Valeria Matvei, Natalia-Maria Șveț, Madlena Pușcașu [et al.] ; director general: Alexe Rău ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 175-176. – Bibliogr.: 16 tit. – ISSN 1857-1549.

2016

218. **Bunătatea există!** : [mulțumiri din suflet pentru ajutorul acordat de prietenii săptămânalului la reparația interiorului redacției „Literatura și Arta”, referire la *Nicolae Schițco*]. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2016. – 28 apr. – P. 7 : fot. – ISSN 1857-3835.

2017

219. **Jioară, Mariana. Satul, univers etern** : [prezentarea monografiei „Fârlădenii din podgoriile Gălbenei” de Nicolae Schițco și Tudor Țopa, Chișinău: Fundația Draghiștea, 2016] / Mariana Jioară. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2017. – 23 mar. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

2018

220. **Ciobanu, Gheorghe. Mai moderat ne fie blamul...** : [despre cartea de cugetări, maxime și reflecții „Bulgări” de *Nicolae Schițco*, Chișinău, 2018] / Gheorghe Ciobanu. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2018. – 11 noiem. – P. 5. – ISSN 1857-3835.

221. **Cuzuioc, Ion. Despre membrii UZPR – Filosoful Nicolae Schițco!** : [despre *Nicolae Schițco* și cartea sa „Duminica gândurilor” (Chișinău, 2018)] / Ion Cuzuioc. – Text : nemediat + Text : electronic // *Revista UZPR (Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România)*. – 2018. – 11 noiem. – P. 4. – Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://uzpr.ro/11/11/2018/despre-membrii-uzpr-filosoful-nicolae-schitco/> (accesat : 11.01.2025).

222. **Cuzuioc, Ion. Filosof și literat** : [reflecții despre *Nicolae Schițco* și creația sa literară] / Ion Cuzuioc. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2018. – 15 noiem. – P. 4. – ISSN 1956-3835.

223. **Răileanu, Vitalie. Înțelepciunea Duminicii gândurilor** : [reflecții despre cartea „Duminica gândurilor” de *Nicolae Schițco*, Chișinău, 2018] / Vitalie Răileanu. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2018. – 3 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

224. **Rogac, Raia. Duminica gândurilor – îndemn la lectură și meditație** : [lansarea cărții „Duminica gândurilor” de *Nicolae Schițco*] / Raia Rogac. – Text : nemediat // *Făclia*. – 2018. – 28 dec. – P. 7.

225. **Șcerbina, Romeo. Ajustarea spiritului conformist** : [reflecții despre cartea „Duminica gândurilor” de *Nicolae Schițco*, Chișinău, 2018] / Romeo Șcerbina. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2018. – 18 oct. – P. 2. – ISSN 1857-3835.

2019

226. **[Ciobanu, Maria]. Nicolae Schițco (1955)** : [editor, publicist, sociolog, bibliograf – 65 de ani de la naștere] / Maria Ciobanu. – Text : nemediat // *Calendar Național 2020* / autori:

Valeria Matvei, Natalia-Maria Șveț, Maria Ciobanu [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău, 2019. – P. 166-167 : fot. – Bibliogr.: p. 167 (11 tit.). – ISSN 1857-1549. – [Semnat: M. C.] ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/calendar%202020.pdf> (accesat : 20.12.2024).

227. **Ciubotaru, Adrian. Critică literară, eseu și publicistică :** [referiri la *Nicolae Șchițco*, autorul cărții „Duminica gândurilor” (Chișinău: Tipografia Academiei de Științe a Moldovei, 2018)] / Adrian Ciubotaru. – Text : nemediat // Revista literară. – 2019. – Nr 3. – P. 11. – ISSN 2345-1777.

228. **Mănăscuță, Ioan. Cartea gândului lucrător :** [volumul „Duminica gândurilor (maxime și cugetări)” de *Nicolae Șchițco*, Chișinău, 2018] / Ioan Mănăscuță. – Text : nemediat // Sud-Est Cultural. – 2019. – Nr 4. – P. 43-44. – ISSN 1857-0143.

229. **Rogac, Raia. În zi de marți la „Duminica gândurilor” :** [lansarea cărții de maxime și cugetări „Duminica gândurilor” de *Nicolae Șchițco*] / Raia Rogac. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2019. – 28 febr. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

2020

230. **Ciobanu, Gheorghe. La braț cu realitatea :** [*Nicolae Șchițco* – 65 de ani de la naștere] / Gheorghe Ciobanu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2020. – 14 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

231. **Cuzuioac, Ion. Un filosof al scrisului românesc :** [*Șchițco Nicolae* – 65 de ani de la naștere] / Ion Cuzuioac. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2020. – 14 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

232. **Fața-i Fapta omului. Aprecieri :** [*Nicolae Șchițco* – 65 de ani de la naștere]. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2020. – 14 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835. – **Conține:** Ordonate alfabetic, prezentele „sclipiri de cuget” ne oferă o tematică variată... / Ion Berghia. Nicolae Șchițco dă dovadă de talent literar... /

Nicolae Dabija. Șansa cea mare se produce prin împlinirea su-
fletească... / Ioan Mânăscu. ...Paginile volumului „Duminica
gândurilor” de Nicolae Schițco au îndemânat maximele cu mare
tâlc... / Vitalie Răileanu. Cartea lui Nicolae Schițco creează un alt-
fel de timp... / Carolina Cojocari. Binevenit orânduie alfabetice,
gândurile lui Nicolae Schițco... / Liuba Grosu Popovici. În ziua
de astăzi, în societatea în care trăim,... / Natalia Comendant.

233. **Fonari, Victoria. Ancorat în aforisme :** [*Schițco Nicolae* –
65 de ani de la naștere] / Victoria Fonari. – Text : nemediat // *Literatura și Arta*. – 2020. – 14 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

234. **Kelly, Cristina. Tata :** [eseu despre *Nicolae Schițco* –
65 de ani de la naștere] / Cristina Kelly. – Text : nemediat + Text :
electronic // *Glia Drochiană*. – 2020. – 6 mai. – P. 3 ; Idem [Resursă
electronică]. – URL: [https://gliadrochiana.info/editorul-pu-
blicistul-sociologul-si-bibliograful-nicolae-schitco/](https://gliadrochiana.info/editorul-publicistul-sociologul-si-bibliograful-nicolae-schitco/) (accesat :
27.10.2024).

235. **Roibu, Nicolae. Editorul, publicistul, sociologul și bi-
bliograful Nicolae Schițco :** [65 de ani de la naștere, biografie] /
Nicolae Roibu. – Text : nemediat + Text : electronic // *Glia Dro-
chiană*. – 2020. – 6 mai. – P. 3 ; Idem [Resursă electronică]. –
URL: [https://gliadrochiana.info/editorul-publicistul-sociologul-
si-bibliograful-nicolae-schitco/](https://gliadrochiana.info/editorul-publicistul-sociologul-si-bibliograful-nicolae-schitco/) (accesat : 27.10.2024).

236. **Snegur, Mircea. Responsabil și prolific :** [*Nicolae Schițco* –
65 de ani de la naștere] / Mircea Snegur. – Text : nemediat // *Lite-
ratura și Arta*. – 2020. – 14 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

237. **Țopa, Tudor. Un om al faptelor :** [*Nicolae Schițco* – 65 de
ani de la naștere] / Tudor Țopa. – Text : nemediat // *Literatura și
Arta*. – 2020. – 14 mai. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

2021

238. **Cebotari, Valentina. Oficial: satul Drochia are Stemă și
Drapel :** [referire la prezentările privind însemnele satului Sofia
realizate de *Nicolae Schițco*] / Valentina Cebotari. – Text : neme-
diat // *Glia Drochiană*. – 2021. – 5 noiem. – P. 5.

239. **Țareuceanu, Ion. Condeierii descălecați din visele cărunte** : [participarea lui *Nicolae Schițco*, Ion Cuzuioc și Ion Diordiev la Festivalul Internațional al Aforismului din Tecuci, anul 2021, ediția a V-a] / Ion Țareuceanu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2021. – 21 oct. – P. 8. – ISSN 1857-3835.

2022

240. **Cebotari, Valentina. O revedere emoționantă după o jumătate de veac** : [a absolvenților școlii din satul natal, referire la *Nicolae Schițco*] / Valentina Cebotari. – Text : nemediat // Glia Drochiană. – 2022. – 26 aug. – P. 3 – ISSN 2587-3377.

241. **Palladi, Tudor. Aforismul prozopoematic sau drumul gândului spre Înaltul Cuvântului...** : [pe marginea volumului „Bulgări” de *Nicolae Schițco*, Chișinău, 2021] / Tudor Palladi. – Text : nemediat + Text : electronic // Florile Dalbe. – 2022. – 21 ian. – P. 15 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://floriledalbe.md/aforismul-prozopoematic-sau-drumul-gandului-spre-inaltul-cuvantului/> (accesat : 23.08.2024).

242. **Răileanu, Vitalie. În lumea cuvintelor** : [despre creația artistică a lui *Nicolae Schițco*] / Vitalie Răileanu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2022. – 21 apr. – P. 6. – ISSN 1857-3835.

243. **Răileanu, Vitalie. Între filosofie și lirism** : [consemnări despre cartea „Bulgări: cugetări, maxime, reflecții” de *Nicolae Schițco*, Chișinău, 2021] / Vitalie Răileanu. – Text : nemediat + Text : electronic // BiblioPolis. – 2022. – Vol. 87, Nr 4. – P. 129-130. – ISSN 1811-900X ; E-ISSN 2587-3113 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/972/879> (accesat : 24.05.2024).

244. **Răileanu, Vitalie. Lirismul cu probabilitate maximă** : [pe marginea cărții de cugetări, maxime și reflecții „Bulgări” de *Nicolae Schițco*, Chișinău, 2021] / Vitalie Răileanu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2022. – 24 febr. – P. 5. – ISSN 1857-3835.

245. **Rotaru, Tatiana. Gestul omului cu inima în palmă** : [lanșarea cărții „Grigore Tinică: cu inima în palmă” de Tudor Țopa,

referire la comunicarea prezentată de *Nicolae Schițco*] / Tatiana Rotaru. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2022. – 22 dec. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

246. Țopa, Tudor. Nicolae Schițco: editor, publicist, sociolog și bibliograf / Tudor Țopa. – Text : nemediat // Glia Drochi-ană. – 2022. – 9 sept. – P. 6. – ISSN 2587-3377.

2023

247. Marcu, Emilian. Maxime la maximum : [despre cartea „Bulgări” de Nicolae Schițco] / Emilian Marcu. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2023. – 13 iul. – P. 12. – ISSN 1857-3835.

248. Marcu, Emilian. Vitrina cărților : [prezentarea cărții „Bulgări” de Nicolae Schițco] / Emilian Marcu. – Text : nemediat // Convorbiri literare (Iași). – 2023. – Nr 6 (Iun.). – P. 193.

2024

249. Sofronovici, Ștefan. Nina Josu și poezia idealității pure : [referire la *Nicolae Schițco* și mesajul de apreciere a cărții de versuri „În fața bunătații” de Nina Josu, lansată la Centrul Academic Eminescu] / Ștefan Sofronovici. – Text : nemediat // Literatura și Arta. – 2024 – 19 dec. – P. 11. – ISSN 1857-3835.

2025

250. Ciobanu, Maria S. Nicolae Schițco (1955) : [editor, publicist, sociolog, bibliograf, Om Emerit – 70 de ani] / Maria S. Ciobanu. – Text : nemediat + Text : electronic // Calendar Național 2025 / autori: Elena Barbos-Balinschi, Maria S. Ciobanu, Elena Harconița, Ana Struță ; coordonator: Veronica Borș ; director general: Elena Pintilei ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – P. 184-186. – ISSN 1857-1557 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/CalendarNational2025.pdf> (accesat : 30.01.2025).

INDEXURI AUXILIARE

INDEX DE NUME

- Andrieș-Tabac, Silviu 73, 171, 179
 Artene Penciu, Roxana 155
 Arzumanyan, Arsen 167
 Babîră, Nicanor 195
 Baciuc, Gheorghe (71)
 Baciuc, Teo 145
 Banaru, Svetlana 201
 Barbos-Balinschi, Elena 250
 Batâr, Dumitru 176
 Bazatin, Ion 11, 172
 Bălan, Pavel 7, 10, 29, 31
 Belâi, Liviu 6, 12, 14, 20-22, 31, 36-38, 56-69, 71, 173, 183, 185, 186, 199, 204
 Berebiuc, Natalia 5, 30
 Berghia, Ion 3, 139, 189, 232
 Borș, Veronica 250
 Braga, Mihai (7)
 Bragă, Petru (7)
 Braghiș, Vasile (7)
 Brînzilă, Nicolae 19, 49-55, 182
 Buga, Ion 207
 Bugai, Ala 201
 Bujor, Valeriu (75)
 Burlacu, Costi (6)
 Butulescu, Valeriu 168
 Caliniuc, Ioan 26, 31
 Caminschi, Iurie 3, 139
 Castrașan, Tamara 30
 Castraveț, Sergiu (9)
 Căpățână, Vasile (87)
 Cebotari, Ion (9)
 Cebotari, Valentina 201, 238, 240
 Chiriac, Ion 11, 172
 Ciobanu, Gheorghe 3, 220, 230
 Ciobanu, Maria 226
 Ciobanu, Maria S. 250
 Ciobanu, Valerian 13, 14, 18, 33-38, 45-48, 174, 211
 Ciubotaru, Adrian 227
 Ciubotaru, Gheorghe (9)
 Ciubuc, Vasile (7)
 Ciubucciu, Vlad 13-22, 33-69, 72, 174, 176, 182-186, 188
 Cocu, Maria (9)
 Cocieru, Mariana 170
 Cociorvă, T. 173
 Cojocari, Carolina 232
 Cojocari, Vasile 149
 Colesnic, Iurie 4, 12-19, 21, 22, 25, 33-55, 61-69, 140, 173, 174, 176, 182, 183, 185, 186, 192, 193
 Colîbneac, Alexei 4, 140, 192, 193
 Colțun, Gheorghe (78)
 Comendant, Natalia 232
 Corcodel, Valentina (7)
 Cristea, Constantin (7)
 Cristea, Nicolae (7)

- Cuhal, Tamara 213
 Cuzuioc, Ion 3, (101), 107,
 151, 214, 221, 222, 231, (239)
 Dabija, Nicolae (92, 94, 95,
 98), 185, 232
 Danuța, Cristina 9
 David, Alexandru (6)
 David, Aurel (6, 24)
 Dionisie [Erhan], episcop (6, 7)
 Diordiev, Ion (239)
 Domenico, Ion 13, 21, 28, 33-
 35, 61-69, 174, 183
 Dragoș, Victor 11, 12, 19, 20,
 22, 49-60, 71, 172, 173, 182,
 185, 186
 Dumitriu, Anatolie 2
 Enciu, Valentina 72
 Eremia, Anatol 11-22, 33-69,
 71, 172-174, 176, 182, 183,
 185, 186
 Erhan, Dionisie (episcop) (6, 7)
 Filip, Iulian 170
 Fonari, Victoria 233
 Frunză, Elena (7)
 Frunză-Lată, Luca (7)
 Furtună, Alexandru 26
 Ganenco, Alexandru 12-20,
 23, 25, 33-60, 71, (172), 173,
 174, 176, 178, 182
 Ghica, Vasile 108, 197, 198
 Gonța, Angela (6)
 Goțonoagă, Tudor (7)
 Grosu, Gurie (mitropolit) (7)
 Grosu Popovici, Liuba 232
 Guțu, Nicolae (7)
 Harconița, Elena 72, 250
 Hâncu, Ion 11, 12, 172, 173
 Iașcenco, Tudor 16
 Ignat, Vasile (9)
 Ilieș, Ion (9)
 Ilieș, Vasile (9)
 Iovu, Vasile (6)
 Jeleascov, Anatolie 146
 Jioară, Mariana 10, 219
 Josu, Nina [249]
 Kelly, Cristina 30, 234
 Ladaniuc, Victor 11-22, 25, 27,
 33-71, (83), 172-176, (178),
 182, 183, 185, 186, (202)
 Leca, Vitalie 8, (9)
 Lisa, Galina (9)
 Lupașcu, Emilia (7)
 Magaleas, Veaceslav 190
 Marcu, Emilian 4, 247, 248
 Mardari, Andrei 1, 2, 5, 7-9, 31
 Matvei, Valeria 217, 226
 Mațibon, Sorina 190
 Maxian-Deladolna, Gheorghe 5
 Mânăscuță, Ioan 3, 228, 232
 Melniciuc, Ion 2, 10, 22, (89),
 185, 186, 212, 215
 Mischevca, Vlad (97), 180, 181
 Mocanu, Aurelia 201
 Moraru, Anton 14-21, 26, 36-
 69, 71, 176, 182, 183, 208
 Mușat, Sofia 24
 Nani, Ion (7)
 Nicu, Vladimir 11, 12, 15, 38,
 45, 172, 173
 Olaru, Anastasia 201

- Palladi, Tudor **4, 140, 192, 193, 241**
 Petcu, Larisa **177**
 Petru, Mariana **178**
 Pidghirni, Diana **143**
 Pintea, Svetlana **190**
 Pintilei, Elena **226, 250**
 Plamadeala, Mihail (7)
 Plăieșu, Dan **157**
 Plămădeală, Ion (7)
 Plămădeală, Tudor (7)
 Plugaru, Ștefan (6)
 Podoleanu, Ion (7)
 Podoleanu-Cristea, Maria (7)
 Popa, Ioan **141**
 Popa, Ioan C. **209**
 Popodneac, Lidia **143**
 Popovici, Victoria **5**
 Postică, Constantin (7)
 Potârniche, Mihai **1, 31**
 Pușcașu, Madlena **217**
 Răileanu, Vitalie **3, 4, 152, 161, 223, 232, 242-244**
 Rău, Alexe **217**
 Reșetnic, Nina **166**
 Rogac, Raia **3, 144, 224, 229**
 Roibu, Nicolae **4, (93), 187, 191, 194, 196, 205, 216, 235**
 Roșioru, Nicolae (6)
 Rotaru, Tatiana **245**
 Sava, Andrei (6)
 Schițco, Boris **203**
 [Schițco], Nina **(161, 165, 200)**
 Scutaru, Timotei **(213)**
 Scutelnicu, Ion **34, 174, 210**
 Silistraru, Mihai **1, (7)**
 Silistraru, Mihail (7)
 Silistraru, Nicolae **(7, 85)**
 Sitari, Vasile **4, 140, 192, 193**
 Sîrbu, Ana **(74)**
 Snegur, Mircea **(96), 236**
 Sofronovici, Ștefan **249**
 Stoianov, Maria **(76)**
 Struță, Ana **250**
 Șcerbina, Romeo **3, 225**
 Șoimar, Vasile **31**
 Ștefănuță, Petre **(9)**
 Șveț, Natalia-Maria **217, 226**
 Toderășcu, Mihai **(6)**
 Topală, Serafim **183**
 Tudorache, Constantin **198**
 Țareuceanu, Ion **239**
 Țăruș, Elena **(10)**
 Țăra, Dumitru **11-23, (25), 33-69, (70), 71, (96), 172-174, 176, 178, 182, 183, 185, 186**
 Țepeș, Corina **(6)**
 Țopa, Tudor **2, 6-17, 19-23, 26, 29, 31-47, 49-69, 71, 76, (82), 172-174, 176, 178, 182, 183, 185, 186, 199-201, 204, (206), 217, 219, 237, (245), 246**
 Țurcan, T. **173**
 Țurcanu, Cristina **190**
 Ungur, Adina **159**
 Ursu, Ion (7)
 Vengher, Mihai **7, 26**
 Vințan, Tiberiu **168**
 Vutcărau, Petru **(6)**
 Zăbulica, V. **173**
 Zamșa, Simion **1, 2**

INDEX DE SERIALE

BiblioPolis	4, 243	83, 85-89, 91-96, 98, 100,
Buletin informativ al Consi-		101, 110-120, 122-138, 202-
liului Raional Ialoveni	90	204, 207-216, 218-220, 222,
Calea lui Octombrie	79	223, 225, 229-233, 236, 237,
Calendar Național (2015)	217	239, 242, 244, 245, 247, 249
Calendar Național (2020)	226	Moldova socialistă
Calendar Național (2025)	250	80
Convorbiri literare (Iași)	4, 248	Natura
Dor de Basarabia	84	99
Făclia	3, 224	Revista Literară
Florile Dalbe	121, 241	227
Flux: Ediția de vineri	7, 206	Revista UZPR (Uniunea
Glia Drochiană	234, 235,	Ziariștilor Profesioniști din
238, 240, 246		România)
Limba Română	97	221
Literatura și Arta	3, 4, 6, 10,	Sud-Est Cultural
		3, 228
		Timpul
		82, 205, 206
		Tyragetia: Almanah (vol. 10)
		171
		Vocea poporului
		81

INDEX DE RESURSE ELECTRONICE

Agenția Informațională de Stat Moldpres (<https://www.moldpres.md/news/2021/12/21/21009824> ; <https://www.moldpres.md/news/2020/04/27/20003480> ; <https://www.moldpres.md/news/2021/12/21/21009824>) **4, 153, 158**

Araratonline.com (<https://www.araratonline.com/?p=72554>) **167**

Arhiva de Voci: Proiect Național. Biblioteca Națională a Republicii Moldova (<https://www.facebook.com/arhivadevoci/posts/pfbid0RwgjqUSExHqQXNFWjyd4PRURgvb3CTY7nnrvCDS6fPzF8LBoqSAkwWnFcx7HJuRhl>) **170**

Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. Revista BiblioPolis (<https://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/972/879>) **4**

Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Calendar Național (<http://www.bnrm.md/files/publicatii/calendar%202020.pdf> ; <http://www.bnrm.md/files/publicatii/CalendarNational2025.pdf>) **226, 250**

Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” (<https://www.youtube.com/watch?v=z7k-e2IxrDE>) **164**

Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” (onisiforghibublog.wordpress.com) **142**

Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” (<https://www.facebook.com/watch/?v=1749670335192109> ; <https://www.facebook.com/watch/?v=5261093547315566> ; <https://www.facebook.com/watch/?v=910658346271851> ; <https://www.facebook.com/watch/?v=293284486648848>) **152, 160, 161, 166**

Biblioteca Publică „Lidia Istrati”, s. Sofia (<https://www.facebook.com/watch/?v=478097833309007>) **156**

Biblioteca Publică Raională „Petre Țefănuță”, Ialoveni (https://www.facebook.com/story.php/?story_fbid=679896850609633&id=100057679718891&_rdr) **163**

Consiliul Raional Rezina (<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2150174688436566&id=269060743214646&set=a.280122295441824>) **147**

Instrumentul Bibliometric Național (<https://ibn.idsi.md/>) (https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/93525 ; [hrome-extension://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/588-588_0.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/588-588_0.pdf) ; https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/198-200_22.pdf) **73, 75, 97**

În Roman (<https://inroman.ro/2019/06/10/premiati-festivalul-garabet-ibraileanu-57833/>) **145**

Ministerul Culturii al Republicii Moldova (<https://mc.gov.md/ro/content/fost-lansata-cartea-de-vizita-bibliotecii-nationale-calendarul-national-2025>) **169**

Occidentul Românesc: Publicația românilor din Occident (<https://occidentul-romanesc.com/letitia-coza-festivalul-international-al-aforismului-editia-a-iv-a-Tecuci-2020/>) **150**

Perfecte.md (<https://perfecte.md/lifestyle/o-vizita-de-neuitat-la-chisinau-cu-sprijinul-fundatiei-valentin-esanu---2655620.html>) **165**

Revista Litera 13 (<https://www.litera13.ro/2022/08/intre-filosofie-si-lirism-vitalie.html>) **4**

Revista Natura (<https://www.natura.md/sofia-izvor-de-viata-si-intelepciune>) **99**

Revista Timpul (<https://portal.revistatimpul.ro/members/adi-na-ungur/activity/8389/>) **159**

Sociologia Azi (<https://sociologia-azi.ro/2014/03/26/o-valorosa-lucrare-enciclopedica-localitatile-republicii-moldova/>) **141**

Știri.md (<https://stiri.md/article/social/un-crucifix-ridicat-la-drochia-in-memoria-cosatenilor-rapusi-de-foametea-din-1946-1947>) **148**

TRM Radio Moldova Actualități (<https://trm.md/ro/regional/un-crucifix-va-fi-ridicat-in-satul-sofia-in-memoria-basarabenilor-rapusi-de-foametea-din-1946-1947>) **149**

TV Moldova 2. Emisiunea „Bună dimineața” (<https://www.facebook.com/watch/?v=910658346271851>) **161**

Uniunea Epigramiștilor din România (<https://www.uniunea-epigramistilor.ro/doc/aparitii2023/aforisme.pdf>) **108, 197, 198**

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România (<https://uzpr.ro/> ; <https://uzpr.ro/21/12/2018/in-zi-de-marti-la-duminica-gandurilor/> ; <https://uzpr.ro/29/04/2020/personalitati-notorii-ale-scrisului-romanesc-nicolae-schitco/>) **3, 144, 151**

Viața liberă (<https://www.viata-libera.ro/vlg-cultura/171563-peste-180-de-participanti-la-festivalul-international-de-aforisme>) **155**

Ziarul Exclusiv (<https://ziarulexclusiv.ro/2024/03/08/inca-o-recunoastere-pentru-scriitorul-valeriu-butulescu-presedinte-de-onoare-al-uniunii-aforistilor-din-romania/>) **168**

Ziarul Tecucean (<https://ziarultecucean.com/2021/02/13/antologie-a-festivalului-international-al-aforismului-o-carte-interesanta/> ; <https://ziarultecucean.com/2021/12/08/aforismul-si-prevalenta-mizantropiei-consemnari/> ; <https://ziarultecucean.com/2023/10/14/festivalul-international-al-aforismului-editia-a-vii-a-2023-foto/>) **154, 157, 162**

FILE DIN ALBUMUL DE FAMILIE

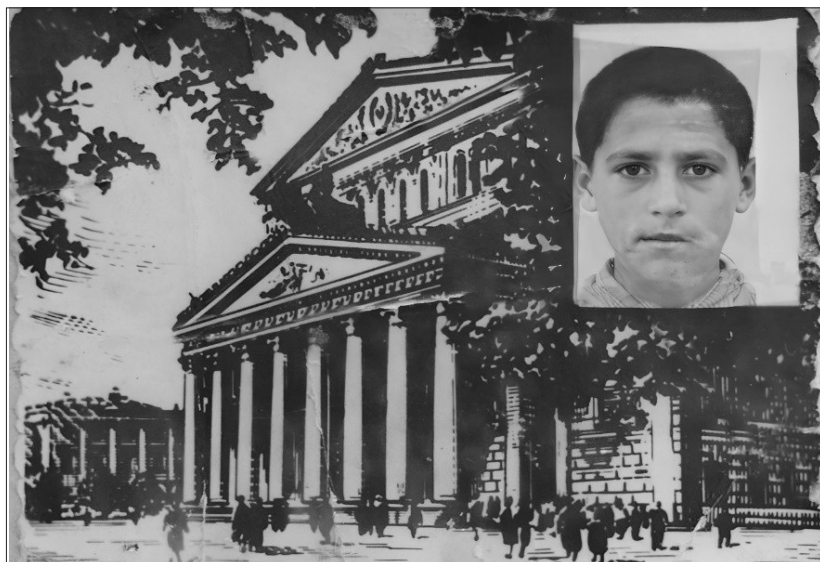
Tatăl Ion, 1945

Mama Ecaterina, 1963

Mama Ecaterina, copilă, cu mama ei, Melania - bunica mea, și rudele

Elev în clasa a III-a, Sofia, Drochia, 1964

Clasa a X-a a Școlii Medii din Sofia, Drochia, cu diriginta Liuba Popovici, 1972

Înregistrarea căsătoriei, 29 iulie 1977

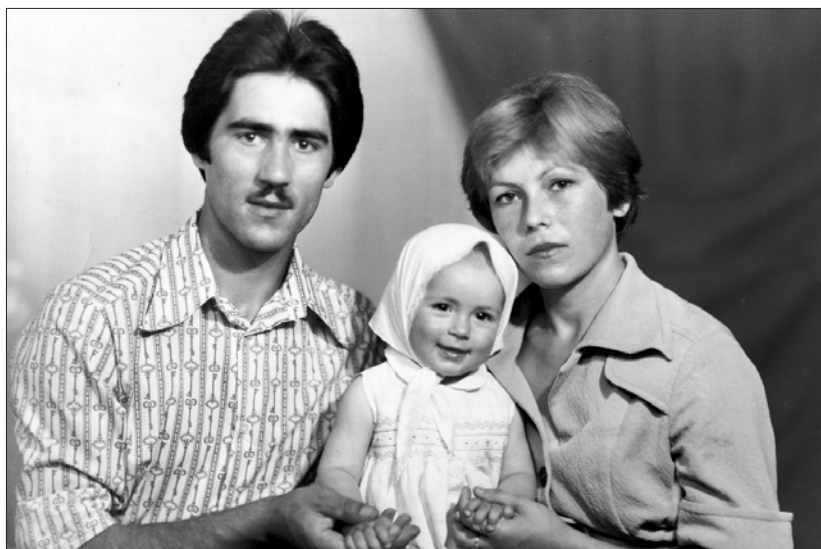
La înregistrarea căsătoriei alături de
tatăl Ion, mama Ecaterina
și mama-soacră Maria, 29 iulie 1977

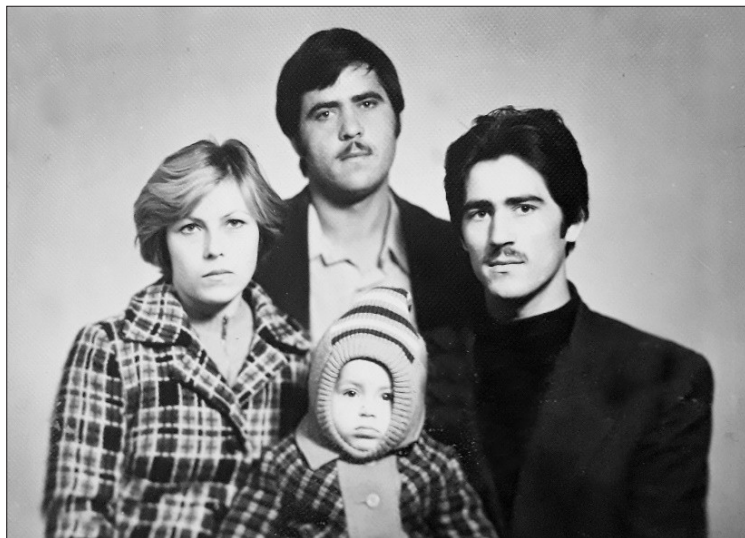
La Oficiul Stării Civile din Chișinău, 29 iulie 1977

Împreună cu mama Ecaterina, tata Ion, soția Nina, sora Maria, cumnatele Lidia și Nina, nepoatele Svetlana și Galina, la casa părintescă din Sofia, Drochia, 1978

Prima odraslă – fiica Cristina, 1979

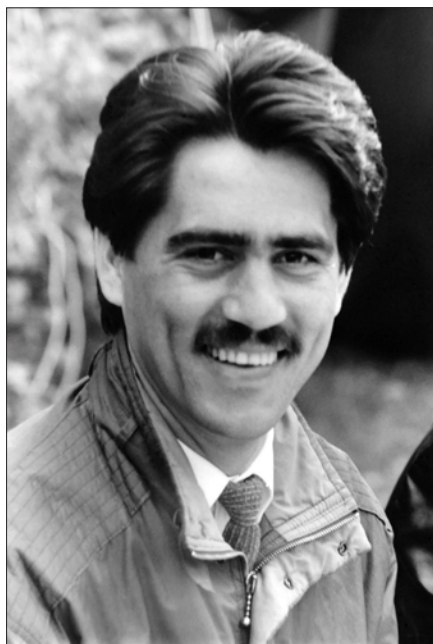
Cu soția, fiica și fratele Dumitru. Orașul Râșcani, 1979

La o plimbare cu soția, cu sora Maria, cumnatul Iurie, copiii Cristina și Andrian, nepotul Dumitru, 1983

La o vânătoare-plimbare cu frații Iulian și Mihai, 1985-1986

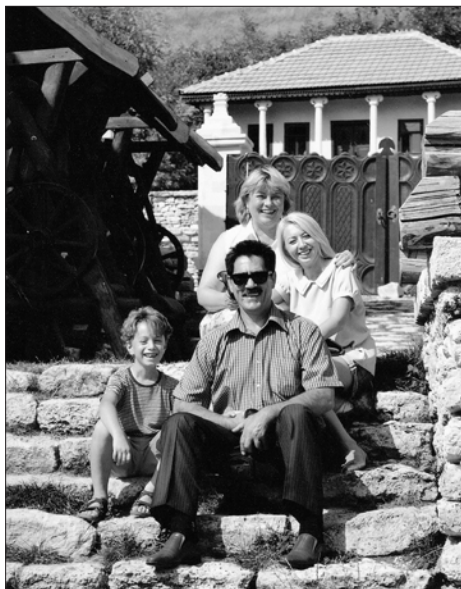
La Secția de Cultură, or. Ialoveni, 1987

La o ceremonie împreună cu soția și copiii, 2004

Acasă împreună cu soția, copiii și nepotul Daniel, 2007

O escapadă la Orheiul Vechi, cu soția, nora Adriana și nepotul Daniel, 2014

Cu familia: soția, fiica, fiul, nora și nepoții Daniel, David și Daria, 2015

O întâlnire cu cititorii la Biblioteca Publică Raională. Orașul Rezina, 2019

Acasă cu soția, fiul, nora și nepoțica,
2024

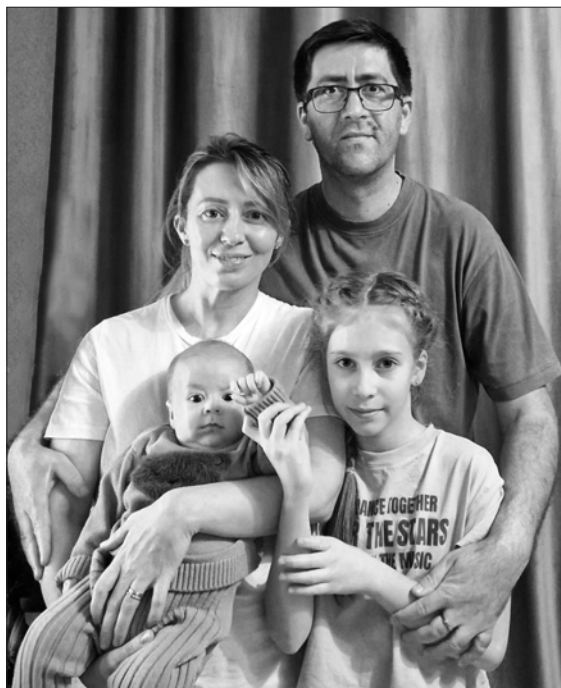
Nepoții David și Daria, august 2024

În doi în decor de covor al neamului, 2024

Cu nora, soția, nepoata Laura, fiica și fiul. Grădina Publică „Ștefan cel Mare”, 2024

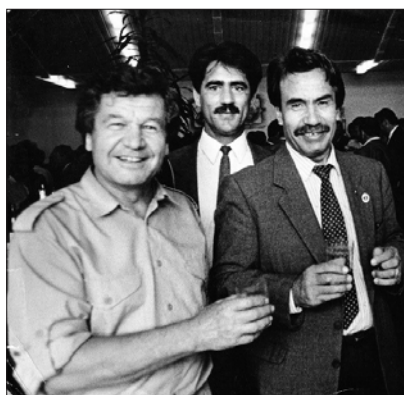

Fiul Andrian, nora Adriana, nepoata Daria și nepotul Matei, 2025

FILE DIN ACTIVITATE

Împreună cu scriitorii Iulian Filip, Efim Tarlapan, jurnalistul Alexandru Costiuc și reprezentanți ai instituțiilor publice raionale. Orașul Râșcani, 1977

După semnarea Declarației de independență, cu Mihail Ch. Cibotaru și Dumitru Matcovschi. Președinția Republicii Moldova, 27 august 1991

La ceremonia de înmânare a distincțiilor de stat, cu colegii Vladimir Bogdan, Tatiana Bărlădeanu și pictorul Simion Odainic (autor al imaginilor grafice ale distincțiilor). Președinția Republicii Moldova, 1993-1994

Înmânarea distincțiilor de stat de către președintele Mircea Snegur.
Președinția Republicii Moldova, 1994

Colectivul Președinției Republicii Moldova, 1996

Felicitări pentru președintele Mircea Snegur, 2010

Nucleul Fundației „Draghiștea”: Nicolae Schițco, Boris Găină, Dumitru Țara,
Victor Ladaniuc, Tudor Țopa, Alexandru Ganenco, 2010

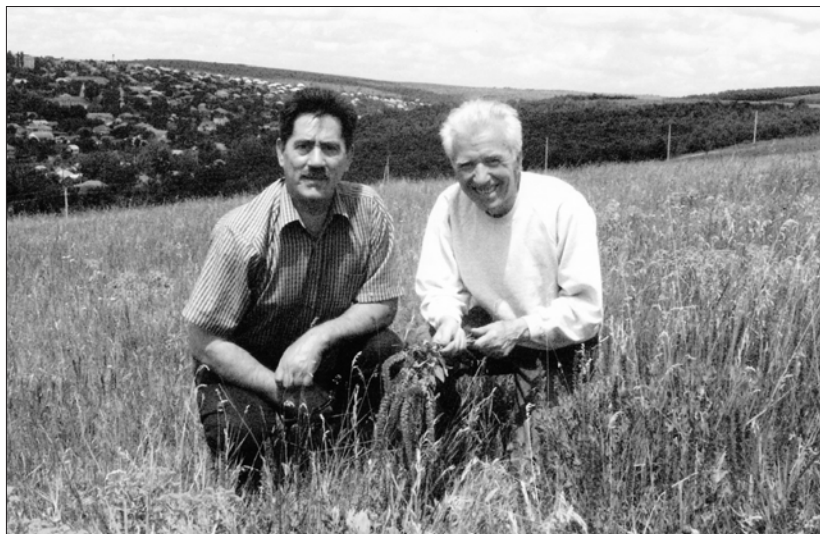
Împreună cu colegii și membrii Fundației „Draghiștea”: Ion Țăbuleac, Dumitru Țăra, Ioan Popa, Alexandru Ganenco, Vasile Iovu, 2011

Lansarea volumului X al lucrării enciclopedice „Localitățile Republicii Moldova”, cu Dumitru Țăra, Alexandru Ganenco, Tudor Țopa, Iurie Colesnic, Victor Ladaniuc și Boris Găină. Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2012

**Lansarea volumului „Raionul Telenеști. Devenirea sa în timp”,
cu Tudor Țopa, Valerian Bejan, Anton Moraru și Alexandru Furtună.
Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2013**

Cu Tudor Țopa. Țipala, Ialoveni, 2013

Lansarea volumelor „Labirintul destinului” de Mircea Snegur, cu Valeriu Muravschi, Alexandru Șcerbanschi, Ion Borșevici, Andrei Strâmbeanu.
Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2014

Târgul Internațional de Carte „Gaudeamus”, cu Eugen Doga, Radmila Popovici, Ioan Mânăscuță. București, 2014

La Biblioteca Națională a Republicii Moldova,
cu Mihai Munteanu și Alexe Rău, 2014

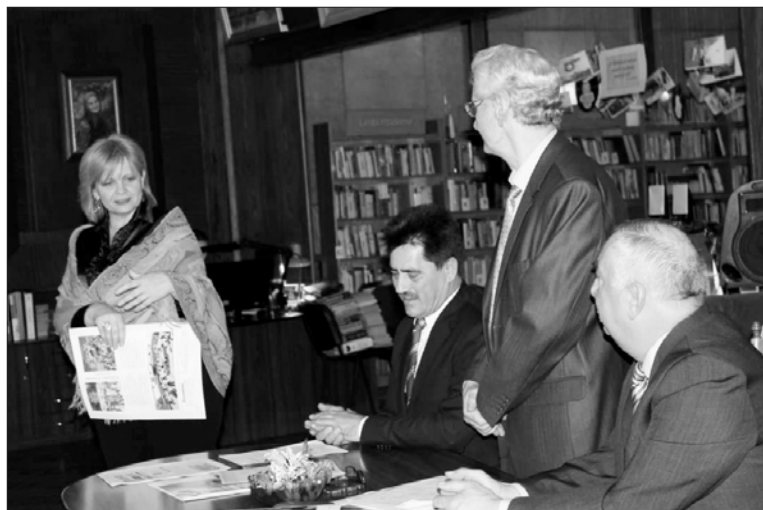
Colegiul Academiei de Științe a Moldovei, cu sofenii drochieni Valeriu Schițco,
Ion Tighineanu, Mircea Hâncu, Iulian Filip, Alexei Crivenchii, Iurie Foca
la o întâlnire cu elevii, 2015

Lansarea cărții „Duminica gândurilor” la Biblioteca „Onisifor Ghibu”, 2018

La o vernisare de expoziție, cu membrii Comisiei Naționale de Heraldică:
Silviu Tabac, Ana Boldureanu, Mariana Șlapac, Iurie Caminschi,
Simion Odainic și Vlad Mischevca. Muzeul Național de Istorie a Moldovei, 2018

**Ședința Filialei Chișinău a UZPR, cu Gutiera Prodan, Victor Ladaniuc și
Gheorghe Ciobanu, 2018**

**Festivalul Internațional al Poeziei „Grigore Vieru”, cu Ion Hadârcă,
Aurelian Silvestru, Călin Vieru. Iași, 23 septembrie 2021**

**Festivalul Național „Garabet Ibrăileanu”, cu soția Nina și Varujan Vosganian.
Orașul Roman, 2024**

**Lansare de carte la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu”
În rândul din față (de la stânga la dreapta): Claudia Partole, Victor Prohin,
Victoria Fonari, Ion Anton, Mihai Cimpoi, Nina Schițco.**

**În rândul din spate: Nicolae Schițco, Nina Josu, Ștefan Sofronovici.
Chișinău, 2024**

Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Str. 31 August 1989, nr. 78 A
Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 22-14-75
E-mail: biblioteca@bnrm.md

**NICOLAE SCHIȚCO: PERSONALITATE DISTINCTĂ
A CULTURII ȘI SCRISULUI ROMÂNESC**
Monografie biobibliografică

Bun de tipar: 09.04.2025

Apărut: 2025

Coli de tipar: 13,6

Tiraj: 150 ex.

Tiparul sub comanda nr. 6,
executat la Editura Lexon-Prim

str. Pan Halippa 6G, 13a

Chișinău, MD-2012

Republica Moldova

GSM 069904555; 079529555

Fax: 022-28-81-78; www.lexon.md

E-mail: lexonprim2001@gmail.com